

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճեննել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

1923

17

2
P-20

ՈՒԽՈՒՑՉԻ ԴԱՍԱԳԻՐԺ

HERO STORIES

JOSEPHINE BALDWIN

(24)

ՀԵՐՈՈՒԹ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՐՏՍԵՐԱԳՈՅՆ ԿԱՐԳ

Բ ՏԱՐԻ — ՄԱՍՆ Գ

ՀՐԱՏՎԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊՈՐՏ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԿՈՍՏԱՇՆԱԳՈՒՅՆ

1923

ՈՒՍՈՒՑՉԻ ԴԱՍԱԳԻՐՔ

HERO STORIES

JOSEPHINE BALDWIN

2

2-20

ՀԵՐՈՈՒ
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՐՏՍԵՐԱԳՈՅՆ ԿԱՐԳ

Բ ՏԱՐԻ—ՄԱՍԻ Գ

ՀՐԱՄԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊՈՐՏ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԿՈՍՏԱՆԴՎՈՒԹՈՒՄ
1923

ԴԱՍ ԻՒ

ՅԻՄՈՒՄԻ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԸ, ԵՐ ՀԵՑՆԻՌԴՆԵՐՈՒՆ ՊԱՇՅՈՒԾ

Ուսման Նիւք . — Ղուկ . ԻԴ . 44-53 , Գործ . Ա . 1-14 :

Առակերտի Ընթեցում . — Մատ . ԻԾ . 18-20 , Ղուկ . ԻԴ .
44-53 , Գործ . Ա . 1-14 , Փիլիպ . Բ . 9 , Յայտ . Ե . 9 :

ՌԱԿԵԴԵՆ Համար . — Եւ ըստ անոնց . Գացեք բոլոր ոշ-
խարհ , ու աւետարանը քարոզեցէք բոլոր ստեղծ-
ուածներուն : Մարկ . ԺԶ . 15 :

Ուսուցման Նիւք Առնչակից Դասի Համար . — Համառու
վերաքաղ մը Յարութեան պատմութեան , յետոյ
թուում Յիսուսի երեւումներուն՝ քառասուն օրուան
միջոցին :

ՈՒՍՄԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

Գործ Առաքելոց

Լաւագոյն ձեռագիրներու համաձայն «Գործք Առաքելոց» կը կոչուի
այս գիրքը Աննայական Ժաղվածուն Կըս միայն «Գործք» : Առաջին
տիտղոսն աւելի վաւերական ըլլակ զատ պատշաճադյն կերպով կը
ներկայացնէ գրութեան բնութիւնը : Գիրքը նկարագրութիւնը չէ
առաքեալներուն գործերուն , այլ՝ այնինչ առաքեալներուն քանի մը
գործերուն միայն Ուրեք ուրեք կը թուէ Գրիստոնեայ հասարակու-
թեան պատկանող ուրիշներու գործեր ալ , ուր հարկ եղած են անոնք
պատմութիւնն յստակ ընելու համար : Հեղինակն յառաջարանին մէջ
Կըս թէ Գրիստոս փառքով համբանալու պահուն յայտնեց թէ իր
վարդապետութիւնն ի՞նչ ընթացքով պիտի տարածուի : Ի՞նձի հա-
մար վկաներ պիտի ըլլառ Նրուսաղէմի մէջ և բոլոր Հրէաստանի ու
Սամարիայի մէջ ու մինչև երկրի ծայրերը (Գործ . Ա . 8) : Գիրքին ամ-
բողջ նպատակն է այս վերջն մարգարեւութեան լրումը նկարագրել :
Հետեւաբար բնական է տեսնել թէ երկու գլխաւոր գործիչներն են
գործունեայ Պետրոս և Հեթանոսներու գործունեայ առաքեալն իր
գարձէն ետք : Բայց ասոնք իսկ լոկ իրբէ ներկայացուցիչ դէմքէր կը

գործածուին : Հեղինակն առաջդրած չէ մեզի տալ այս առաքեալներէն մէկուն կամ միւսին աշխատութեան բոլը մանրամասնութիւնները Ամէնէն աւելի Պետրոս և Յօվհաննէս կը տեսնենք, երբ քարոզութիւնը միայն Երուսաղէմի մէջ կ'ըլլար: Բայց յետոյ ասոնք կը թողւին պատմելու համար Փիլիպպոսի գործերէն մէկ քանին, վասն զի ան Աւետարանի առհիբրան եղաւ Սամարիոյ մէջ : Պետրոս դարձեալ կը ներկայացուի մեզի երբ քարոզութեամբ զրտղած է Հրեաստանի և Սամարիոյ մէջ և կը հասատատէ գործը, զոր Փիլիպպոս և ընկերն սկսած էին, Եւ որովհետեւ կոռնելիսի գործը Քրիստոսի պատղամին ոչ Հրեաներու քարոզման սկզբնաւորութիւնն եղաւ, լիսկատար նկարագրութիւնն ունիք Պետրոսի հեթանոս այդ առաջին նորագարձին քով առաքման և ասոր պատճառով Հրեաներու մէջ ծագող փիճարանութեան : Բայց այն օրէն սկսեալ երբ Պետրոս ներկայ եղաւ Երուսաղէմի ժողովին, ուր վերջնապէս որոշուեցաւ Հրեաներու և նորագարձ հեթանոսներու փոխադարձ յարաբերութիւնը, կը Կորսոնցներն զայն, և աւետարանի տարածման պատմութիւնը կ'ամփոփուի Պօղոս առաքեալի աշխատութիւններէն սմանց նկարագրութեամբ: Եւ երբ Պօղոս արեւմուտիք մայրագաղաքը կը հասնի, պատմութիւնն յանկարծ վերջ կը դանէ, ինչպէս կը կարծեն ուսննը, հասկցնելու համար հեղինակին նպատակը չէր Պօղոսի կենսագրականը գրել: Սակայն հեղինակին դորձը կը լմնայ, երբ կ'ըսէ թէ մեծ առաքեալն ինչպէս աշխարհի մայրագաղաքը բերաւ Քրիստոսի պատղամը : Ճ.

Դուկաս

Դուկասու աւետարանին և Գործք Առաքելոցի հեղինակին վրայ ուղակի աեղեկութիւն շատ քիչ ունինք: Հեթանոս էր ան, մշակեալ մարդ մը անտարակոյս, և իր առ Պօղոս սէրէն և Պօղոսի ալ առ Պուկաս սէրէն կրնանք հետեցնել թէ անկեղծ մարդ էր, ընդունակ ամենահաւատարիմ բարեկամութեան: Պօղոսի հետ էր անոր միսինարական երկրորդ ուղեւորութեան ժամանակ : Մինչեւ Հառոմ Պօղոսի ընկերանալվ, անոր հետ նաւարեկութեան ենթարկուեցաւ: Հաւանօրէն բժշկութիւն ըրաւ Հռոմի մէջ Պօղոսի երկամեայ բանտարկութեան միջոցին և միանդամյայ օգնեց Պօղոսի գործին: Պօղոսի ընկերացաւ անոր երկրորդ բանտարկութեան միջոցին ի Հռոմ, անոր քով մնալով աներկիւ այնպիսի ժամանակ մը, երբ ուրիշ բարեկամներ զայն լքեցին: Կարծուի թէ աւետարանը Պօղոսի մահէն ետքը գրուեցաւ, իսկ Գործք Առաքելոցն աւելի ուշ :

Համբարձում

Յարուցեալ Քրիստոսի Համբարձումն իր Հօր քով՝ ամբողջ նոր կտակարանին մէջ ի յառաջագութնէ ենթագրուած է: Գործք Առաքելոց, Թուղթերը և Յայտնութեան գիրքը միարան կը յայտարարեն թէ հիմն Աստուծոյ աջ կողմն է ան: Արդարու կրնայ ըսուել թէ այսպիսի տեսութիւն մը կայ յարութեան վարդապետութեան մէջ, վասն զի այդ յաղթութեան գաղափարն իսկ սա էր թէ մահն այլևս իշխանութիւն չունի անոր վրայ: Սակայն իրողութիւնն է թէ մեր աւետարաններէն ոչ մին Համբարձման վրայ՝ կը խօսի ուղիղ ընագրին մէջ (տես Ղուկ. Ի. 51ի լուսանցքը Անդղ վերաբննեալ թարգմանութեան մէջ): Ղուկաս որոշ կ'նեթագրէ զայն, իսկ Յովհաննէս կ'ըսէ թէ Յիսուս Մարիամի պատուիրեց ըսել աշակերտներուն թէ ինք կ'ելէ իր Հօրը քով ու իրենց Հօրը քով Ղուկաս իր երկրորդ գործին մէջ (Գործ. Ա. 1-11) սակայն լիովին կը նկարագրէ Յիսուսի վերջին մէկ տեսակցութիւնը աշակերտներուն հետ և երկնիր համբարձումը անոնց աչքերուն առջև: Ամպով այր աներեւութեացումը հարկէ իրը բեմագրեալ առակ մը իմանալ, վասն զի իրօք պատճառ չկայ կարծերու թէ այդ օրը Զիթենեաց Լեռան վրայ կախուղ ամպերն Աստուածային ներկայութեան աւելի մօն էին քետինը ուր աշակերտները կեցած էին: Սակայն այդ աներեւութեացումը անոնց համար ազդուօրէն կը նշանակէր Տէրոջ հետ իրենց երկրաւոր յարաբերութեան խզումը և անոր վերադարձն Հօրը քով: Յիսուսի խօսերն առ Մարիամ (Յովհ. Ի. 17) կրնան սա մտօր առնեուիլ թէ Յիսուս Հօրը քով ելած էր յարութեան օրը և թէ իր յաջորդ երեւումներուն իւրաքանչիւրը նման էր անոր զոր յետոյ Պօղոսի շնորհեց Դամասկոսի մատ: Իրօք աւելի դիւրին է ինդիրն այս կերպով նկատել քան կարծել թէ Յիսուս իր յարութեան ետքը ծածուկ տեղ մը ընակցցաւ քառասուն օր: Ինչ որ աշակերտները տեսան Պենտեկոստէէն տասն օր առաջ մեկնում էր նման անոնց, որոնցով յաճախ բաժնուեցաւ անոնցմէ վերջին շարաթներու միջոցին, միայն թէ անոնց աչքին այնպէս ներկայացուեցան օր հասկցուց թէ այդ երեւումները վերջ դասձ են, և այնուհետեւ սպասելու են Աստուծոյ և Քրիստոսի միւս ներկայացուցին, Ար. Հոգւոյն, որ Պենտեկոստէին օրը արուեցաւ: Ի՞նչ Ի՞նկա՞զ

Փամանակ

Հաւանօրէն Յ. Տ. 30, Մայիսի վերջերը:

**Համբարձման Սկնաւկուրիւններ Յարուբենէն Ս.ռազ
Եւ Եթք**

Ղուկ. Թ. 51, Յովհ. Զ. 62, Է. 33, ԺԴ. 12,28, ԺԶ. 25, Ի. 17,
Գործ. Ժ. 40,41, Ա. Կոր. ԺԵ. 3-7 :

Յաւելուածական Ուսումնասիրուքեան Համար Կարդալ

The Student's Life of Jesus, Geo. H. Gilbert, ԳԼ. ԺԷ.:

Գործք Առաքելոց գերքին վրայ յօդուած մը Սբ. Գրոց բառաւ-
րանի մը մէջ :

Ուրուազիծ Դասին Պատմուքեան

ՆԱԽԱԾԱՆ. — Աշակերտներ և առաքեալներ :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. — Յիսուսի վերջին երկումը իր աշա-
կերտներուն և Մէծ Պատուէրը (Մարկ. ԺԶ. 15) :

ՄԱՅՐԱԿԱՑ. — Համբարձում :

ՎԵՐՃԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆ. — Վերապարձ Երուսաղէմ :

Ն Պ Ա Տ Ա Ւ

ՅՈՒԳԵՆՆԵԼ քէ մեծ պատուէր ինչպէս առամեալներուն՝
նոյնպէս եւ մեզի ուղղուած է, եւ թելադրել միջոցներ
ուունցմօվ կրնայ ողայ մը հնազանդիլ այդ հրամանին ոգիին:

ԴԱՍԻ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Առ Եշակից Դաս

(Հարցումներով առաջնորդելով՝ տղայոց համառօտիւ-
պատմել տուէք զատկական ընթրիքի գիշերուան և Յա-
րութեան օրուան առառուան միջև անցնող զիմաւոր դէպ-
քերը : Գրել և թուազքել տուէք հետեւալ համարները
կամ վկայութիւնները, որոնք Յիսուսի զանազան երե-
ւումներուն կը վերաբերին յետ իր յարութեան. (1) Յովհ.
Ի. 1,2,14-16. (2) Մարկ. ԺԶ. 1-7,9, Մատ. ԻԼ. 8-10. (3)
Ղուկ. ԻԴ. 34, Ա. Կոր. ԺԵ. 5. (4) Ղուկ. ԻԴ. 13-16.
(5) Մարկ. ԺԶ. 14, Ղուկ. ԻԴ. 36-43, Յովհ. Ի. 19. (6)

Յովհ. Ի. 26. (7) Յովհ. ԻԱ. 1-7. (8) Մատ. ԻԼ. 16. (9)
Ա. Կոր. ԺԵ. 6. (10) Ա. Կոր. ԺԵ. 7. (11) Մարկ. ԺԶ.
19,20, Ղուկ. ԻԴ. 34-40, Գործ. Ա. 3-12, Ա. Կոր. ԺԵ. 7.
Աշակերտներուն տուէք այն վկայութիւնները որ, յետ
յարութեան, Յիսուսի առաջին երեման ժամանակին կը
վերաբերին: Իւրաքանչյւրին գտնել տուէք պէտք եղած
համարները և ապա զրել իր թուղթին վրայ թիւ 1 և
այնուհետև անունն այն անձին, որու երեցաւ Յիսուս
առաջին անգամ: Յեսոյ նոյնպէս ըրէք միւսները: Ոչ
հարկ է և ոչ փափաքելի՝ այս ցանկը գոյց սորվիլ տալ
աշակերտներուն, բայց այս ընթերցումը ցոյց պիտի տայ
աշակերտներուն թէ Յիսուս շատերու երեւցաւ և ումանց
քանիցս յետ իր յարութեան, և տղայոց խորհուրդը
պիտի բերէ մինչեւ դասին ժամանակը: Միանգամայն
պիտի նպաստէ անոնց՝ Սբ. Գիրքը մտառութեամբ կար-
գալու արուեստը սորվեցնելով իրենց: Տղայք թող թուղ-
թերը տուն տանին և, եթէ յարմար կը գատէք, հետեւ-
եալներուն նման հարցումներ տուէք անոնց, որպէս զի
շարթուան մէջ պատուախոնները գտնեն և կիրակի ձեզի
բերեն:) Պետրոս քանի՞ անգամ տեսաւ Յիսուսը յետ
յարութեան: Թովմաս քանի՞ անգամ, Մէկ օրուան մէջ
քանի՞ հոգի երկու անգամ տեսան Յիսուսը :

(Յարութեան առառուան դէպքերուն կորդը կատա-
րելապէս որոշ չէ: Սակայն մեկնիչներուն մեծամանու-
թիւնը կը կարծէ թէ Մարիամ Մագդաղենացի, Յակո-
բոսի մայրը Մարիամ, Սողովմէ և Յովհոննա առաւո-
տուն շատ կանուխ գերեզման գացին խունկ տանելով,
թէ Մարիամ, երբ տեսաւ թէ քարը զլարուած է գե-
րած Մարիամ, անմիջապէս երուսաղէմ դարձաւ
Պետրոսի և Յովհոննէսի ըսելու համար, թէ միւս կիները
գերեզման գացին և պատահեցան հրեշտակին, որ ըստ

իրենց թէ Տէրն յարութիւն առաւ և լուր մը տուաւ՝
աշակերտներուն հաղորդելու համար, թէ Մարիամ
պարտէզ վերադառնալով տեսաւ իր Տէրը և թէ
Յիսուս տեղ մը միւս կիներուն երևցաւ, մինչ երուսա-
լէմ կը դառնային :

Դասին Պատմութիւնը

ՆԱԽԱԲԱՆ. — Աշակերտն ի՞նչ է: Ինչո՞ւ լաւ անուն
էր այդ՝ տասներկուքին համար որ Յիսուսի հետ կեցան
իր հրապարակային գործունէութեան միջոցին: Ի՞նչ ընել
կը սորվէին անոնք: Ինչո՞ւ ուզեց Յիսուս այսպիսի գործ
ընել սորվեցնել անոնց: Կը կարծէք թէ Յիսուս երբեք
զրկեց զանոնք իրեն համար գործել, մինչ ինք անոնց
հետ էր տակաւին: (Մատ. Ճ. 1-8): Յիսուս աշակերտ
ունի հիմա: Ո՞վ են ումանք այն աշակերտներէն զորս կը
ճանչնաք դուք: Ի՞նչ է «ասաքեալ» բասին նշանակու-
թիւնը: Յիսուսի աշակերտներէն քանին առաքեալ ըլլա-
լու են: Առաջին տասներկու աշակերտներէն քանին
առաքեալ եղան: Դուք աշակերտ էք: (Եսցեցք որ
տղայք հասկնան թէ սորվելու անկեղծ փափաքով Սո-
տուծոյ Խօսքն ուսումնասիրող ամէն ոք աշակերտ է:)
Զեզի համար կարելի՞ է առաքեալ ըլլալ: Ենթալլինք
թէ ընասանիք մը ձեր կողմները գայ և տեսնեք թէ զա-
ւակները կիրակնօրեայ դպրոց չեն երթար, ձեր ներսի դիէն
չէք լսեր ձայն մը որ կ'ըսէ, «Պէտք է որ զանոնք կի-
րակնօրեայ դպրոց հրաւիրէք»: Ի՞նչ պիտի ընէիք: Ահա
առաքեալի գործ կատարելու կերպ մը: Ամերիկացի նա-
ւաստի մը Ծնունդի օրով կը պարաէր օտար քաղաքի
մը փողոցները, երբ պղտիկ աղջիկ մը, ինք ալ Ամերի-
կացի, տեսաւ գայն: «Ծնորհաւոր Ծնո՞ւնդ» գոչելով
վազեց սնոր քով և տուփ մը շաքար տուտւ Ծնունդի
իր նուելներէն: Գիտեմ թէ չեք խորհիր երբեք «առաք-

Կալ» համարիլ այդ պղտիկ աղջիկը։ Սակայն անոր սիրալիր այդ գործը միջոց մը եղաւ նաւասալին Քրիստոսի ծառաւութեան բերելու։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ . — իրենց Տէրոջ հաւատարիմ մնացող մարմէկ աշակերտներուն համար սքանչելի օրեր էին ութեան յաջորդապ օրերը : Այնքան շատ անգամ ցած էր Յիսուս իրենց մէջ երբ դռները գոց կը հառւեին վերնատան մէջ , որ ամէն անգամ կը խորհէին կարելի է կու գոյ այսօր : Այսպէս , կրնանք վասահ թէ , հետզինեաէ սո զգացնեմ ունեցան թէ իրենց էր նոյն իսկ երբ չէին կրնար տեսնել զայն : Գրեթէ շարաթ անցած էր Յարութենէն ի վեր : Տասնըմէկ կերտները ժողովուած էին վերնատան մէջ , որ սըր- լայր մը եղած էր Տէրոջ հետ եղած այնքան տեսակ- թիւններու պատճառով , և ահա դարձեալ հկաւ ու նց մէջտեղ կայնեցաւ : Զենք գիտեր ամէն ինչ որ օրն ըստ իր սիրելիններուն , բայց շատ բաներ ըստ ծին վրայ զոր կ'ուզէր որ ընեն անոնք : Փոքր կամ քին դործ չէր այն զոր Տէրը տուաւ : Դործին մնենու- նն ու գծուարութիւնն իսկ կը ցուցնեն թէ Յիսուս հետեւողներուն կը վաստահի , վասն զի կ'ըսէ . «Քայցէք որ աշխարհ , ու աւետարանը քարոզեցէք բոլոր ստեղծ- ուններուն :» Մատթէոս կը յայտնէ նաև պատուէրին խոստում մը : Կարդանք զայն ի միասն (Մատ . Իլ . 20) : Յիսուս վերնատան մէջ իր աշակերտներուն հետ- սակցելէ ետեւ քաղաքէն դուրս հանեց զանոնք՝ բլու- զար իջներով , կեղրոն Զօրէն անցնելով և Բնիթանիոց վար իջներով , կեղրոն Զօրէն անցնելով և Բնիթանիոց մքան բռնելով : Մինչ սիրով անոնց կը խօսէր սպա- ցին վրայ , գիտէին հարկաւ թէ այս վերջին անգամն այսին վրայ , գիտէին հարկաւ թէ այս վերջին անգամն անոր ձայնը պիտի լոէին երկրի վրայ : Կրնա՞ք խոր- թէ մըրքան ուշագրութեամբ մտիկ կ'ընէին անոր

շրթունքէն ելլող մէն մի բառի և ո՛րքան յօժար էին ընել ամէն ինչ որ ընել կը ինպրէր իրենցմէ : Առաջին բանը զոր պարտէին ընել՝ սպասել էր խոստման մը կոտարման : Գործ . Ա. 4,5 : Բայց այդ չէր ամէնը . պարտ էին նաև գործել : Կարդացէք համար 8 :

ՄԱՅՐԱԿԱՑ. — Եկած էին հիմա Զիթենեաց Լեռան այն կողը , որմէ կը տեսնուէր Բեթանիա , փոքր այն քաղաքը զոր Յիսուս շատ կը սիրէր , վասն զի հոն կը բնակէին բարեկամներ որ շատ սիրելի էին իրեն և որոնց հետ խաղաղ , երջանիկ չատ ժամեր սնցուցած էր : Հոն կանգ առնելով վեր վերցուց Յիսուս իր ձեռքերը և օրհնեց իր աշակերտները : Նոյն միջոցին ինք վեր տառնուցաւ երկինք և ամպ մը ծածկեց զայն անոնց տեսութիւնէն :

ՎԵՐՁԱՌՈՐՈՇՅԱՆ. — Քիչ մը ժամանակ աշակերտները կեցան , դէպ ի երկինք նայեցան այն ամպին որ իրենցմէ ծածկեց իրենց Տէրը : Ապա երկրպագութիւն ըրին անոր և Երուսաղէմ վերադարձան մեծ ինդութեամբ , և շարունակ տաճարին մէջ էին ու զԱստուած Կ'օրհնէին :

ԴԱՍ ԻԸ

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ Ս.Ռ.Ա.ԶԻՒՆ ՔԱՐՈՉԸ

Ուսուման Նիւր . — Գործ . Բ. 1-47 :

Ս.Օ.Ա.ԿԵՐՏԻ ԸՆԹԵՐԳՈՒՄ . — Գործ . Բ. 1-17 , 22-24 , 37-43 , 46,47 :

ՈԱԿԵՂԵՆ ՀԱՄԱՐ . — Եւ Պետրոս ըստաւ անոնց , Ապաշխառ րեցէք , ու ձեզմէ ամէն մէկը թող մկրտուի Յիսուս Քրիստոսի անունովը մեղքերու թողութեան համար , և Հոգւոյն Սրբոյ պարգևը պիտի ընդունիք : Գործ . Բ. 38 :

Ուսուման Նիւր Ա.Ո.Խ.Չ.Կ.Ի. ԴԱՄԱՐ . — Պենտեկոստէի , «Օրուան Երրորդ Ժամ»ուն և «Քարոզիչ Պետրոսի վրայ ծանօթութիւններ Աշակերտներու Գործի Գիրքին մէջ :

ՈՒՍՄԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՊԵՆՏԵԿՈՍՏ:

Քրիստոնեայ Եկեղեցին մէջ Պենտեկոստէն այն օրն է , երբ Սբ. Հոգւոյն Հեղումը տեղի ունեցաւ (Գործ . Բ.) : Երուսաղէմի մէջ բազ-մեւթիւններու ներկայութիւնը նշան է այն կարեւորութեան զր հա-նուր Հրեաները կու տային այս տօնին : Եկեղեցին մեծ տօներէն մին եղանակու իրեւ տարեդարձ Յիսուս Քրիստոսի պատրագով ստաց- ելքաւ այս իրեւ տարեդարձ Յիսուս Քրիստոսի պատրագով ստաց- աւած հոգեւոր նախախյոթքին : Մինչև երկրորդ դարուն վերջը Քրիս- տոնէական ցնծութեան տօն մը գարձաւ այն Ծոմ ու աղօթքով ծըն- րագրութիւններկի չեր անոր միջոցին , և մկրտութեան ժամանակ եղաւ մասնաւորապէս : Հին Տնտեսութեան ժամանակ Պենտեկոստէն որո- շակի կապակցուած էր անիմոր հացի տօնին հետ : Նմանապէս Քրիս- տոնէական Պատրագէն , որ միջոց եղաւ Սբ. Հոգւոյն պարգևին : ՀէՅՄՍ ՀէՅՄԹԻՆԿ

ԵՐՈՍԱՊԵԿԻ ՕՏԱՐԱԿԱԲԻՆԵՐԸ

Լեզու . — Մանաւանդ՝ գաւառաքարքրառա , քանի որ ներկայ օտարականները ոչ միայն տարբեր լեզուներ կը խօսէին , այլ և նոյն լեզուի զանազան գաւառաքարքրառներ : Փափագիացիներն ու Պամփիւլիացիները , զոր օրինակ . Յունարէն կը խօսէին , բայց տարբեր բարբառով : Պարթևները , Մարերն ու Եղամացիները Պարսկերէն կը խօսէին , բայց գաւառային տարբեր բարբառով :

Գալիլեացիներ . — Ոչ թէ իրեւ անուն յարանուանութեան , վասն զի այս անունը ուշ տրուեցաւ Քրիստոնեաններուն , այլ իրեւ Նշանակ ազգայնութեան . Անոնք մասնաւոր բարբառ մը կը գործածէին , որով կը զատուէին Հրէաստանի բնակիչներէն : Բազգատեցէր Մարկ . ԺԴ . 70 : Կը մեղադրուէին իրեւ իրենց լիզուին ուսումը զանց առնողներ և կը գոտոսապարտուէին քերականական սիալներու և հնչան ծիծաղեկի յուսութիւններու համար :

Ասիա . — Ոչ Ասիական ցամաքը , ոչ ալ Փոքր Ասիա : Առաքեալ ներուն օրով «Ասիա» բառով կը հսկացրուէր առ հասարակ Ասիոյ գեր հիւպատոսական նահանգը , զիխաւորացէս Պերգամոնի թագաւորութիւնը զոր Հռոմեյցիներուն թողուց Աթալոն Կ . և իր մէջ էին Հիւդիա , Միւսիա , Քարիա և երբեմն ալ Փափագիոյ ինչ ինչ մասերը . և Փոքր Ասիա » անունը չէր գործածուեր մինչև մեր թուականին չորրորդ դարը :

Կիւրենէ . — Լիբիոյ մէջ Եգիպտոսի արևմտակողմը : ՄԱՐԿԻՆ Պ. ՎԻՆՍԵՆԹ

Յաւելուածական Ռւսումնասիրութեան Համար Կարդալ

Սր . Գործ բառարանի մը մէջ յօդուածներ Գործք Առաքելոցի , Պենտէկոստէի և Պետրոսի վրայ :

Ուրուացիծ Դասին Պատմութեան

ՆԱԽԱՐԱՆ . — Վերաքաղ Գործ . Ա . 4,5,8 համարներու ,

Պատմութիւն . — Սր . Հոգևոյն պարզեր : Յիսուսի

համար վկայելու գործին սկզբնաւորութիւնը :

ՄԱՐԳԱԿՅ . — Բարողին արդիւնքը :

ՎԵՐՉԱՆՈՐՈՒԹԻՒՆ . — Գործ . Բ . 46,47 :

Ն Պ Ա Տ Ա Կ

Ցղուն եկեղեցին ու հօվիքը կապակցել Քրիստոնէական առաջին ժարողին ու եկեղեցւոյն հետ , անոր ի նորոյ զգացնել եկեղեցիին արտօնութիւնները եւ իր օնարհակալուրիւնն յայտնել առ եւախտազիտական խօսերով ու սիրալիր արարեներով :

ԴԱՍԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Առնչակից Դաս

(Գործոց Բ . գլուխը բանալով հարցումներ ըրէք Գործի Գիրքին մէջ յիշուած դէպքերուն վրայ , զորս ամէն ուսանող գիտնալու է : Հարցում առաջին համարին վրայ .) Ի՞նչ էր Պենտէկոստէի օրը : Զեզմէ որո՞նք կարգացին գոհարանութեան այս տօնին օրէնքը որ կը գտնուի Բ . Օր . Ի Զ . 1-11ի մէջ : (Զերմապէս գովեցէք այն տղաքը որ կարգացած են այս կամաւոր հատուածը , և հարցուցէք թէ կրնա՞ն արդեօք ըսել այն բաներէն մէկ քանին , որոնց համար գոհութիւն պիտի տային մարդիկ : Եթէ ժամանակ ունիք , լաւ կըլլայ ամէնուն բանալ ապա այդ համարները և իմանալ հոն յիշուած գոհարանութեան պատճառները :)

Երբ Սր . Հոգին աշակերտներուն տրուեցաւ Պենտէկոստէին օրը , ի՞նչ նոր զօրութիւն տեսան թէ ընդունեցան անոնք : Իրենց երկրէն զուրս քանի՞ տեղեր ներկայացուցիչունէին հաւաքուած այդ մարդոց բազմութեան մէջ : (Շատ տղայք անտարակոյս պիտի թուեն 7-11 համարներուն մէջ յիշուած բոլոր անունները և «Տասնըվեց» պիտի գրին իրենց Գործի Գիրքին մէջ : Եթէ այն պէս ըրած են , Ուր է Գալիլեա , Ուր է Հրէաստան , ըսեւ պէս ըրած են , Ուր է Գալիլեա , Պատմութիւնն է գուրս չեն , և համար 10ը կարգացնելով ցուցէք թէ Լիբիտ և Կիւրենէ

զատ զատ համրուելու չեն : Հարցումն ուղղուեցաւ ,ոչ
թէ որովհետեւ ուեէ կարեւորութիւն ունի թիւը , այլ
որովհետեւ ուղիղ պատավաննելու համար պէտք է ու-
շադրութեամբ և մտառութեամբ կարդալ Սր . Գիրքը :)
Երրորդ ժամը օրուան ո՞ր ժամանակն էր : Առաւոտեան
այդ պահն ինչո՞ւ ապացոյց էր թէ մարդիկը խմած
չին , ինչպէս կ'ըսէին ծալլողները : Ի՞նչ է Նշանակու-
թիւնն այն անուան զոր Յիսուս առւալ Սիմոնի : Ի՞նչ
տեսակ մարդ պիտի ըլլար , կը կարծէք , մէկը որ այդպիսի
անուն կը կրէ : Միշտ հաստատ ու հաւատարի՞մ էր Պետ-
րոս : (Հարցուցէք ուրացութեան վրայ , նաև թէ ի՞նչ
պատճառով ակարացաւ Պետրոս : Հարցուցէք թէ քանի՛
հոգի կարդացին այդ պատմութիւնը Սր . Գիրքին մէջ :)
Երր սկսաւ Պետրոս վերասին քաջ ըլլալ : Քաջութիւն
հա՞րկ է խոստվանելու համար թէ ծուռ բան ըրիք , և
ներում ինդրելու համար : Պետրոս այդպէս ըրաւ , և
այդ ժամանակ միսաւ դարձեալ հերոս ըլլալ , ճշմարիտ
և արի հետեւող մը Տէր Յիսուս Քրիստոսի :

Դասին Պատմութիւնը

ՆԱԽԱԲՐԱՆ. — Յիսուս երկինք համբառնալին անմիշապէս առաջ երկու պատուէր և խոստում մը տուաւիր աշակերտներուն։ Զըսաւ, Գացէք անմիջապէս և քարոզեցէք։ Ի՞նչ ըստու։ Քսել է թէ առաջին պատուէրն էր սպասել, և սպասելու էին խոստման իրականացման։ Ի՞նչ էր խոստումը։ (Գործ. Ա. 5)։ Երբ գօրութիւնը արուէր իրենց, ի՞նչ պիտի ընէին։ Մէկտեղ կարդանք 8 համարը։ Ուստի սպասեցին, աղօթքի ժամուն տաճարին մէջ երկրպագելով, բայց ժամանակին մեծ մասը վերնատան մէջ մնարով, ուր ևս սիրելին կընալ։ Հոն տեսելիքան հարիւր ուրիշներու հետ որ Տէրը կը սիրելին՝ Կը

խօսակցէին Յիսուսի բոլոր ըրածներուն վրայ և կ'սպաւ-
սէին խոսաման կատարման :

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ. — Գոհաբանութեան ուրախ օրն էր : Երուսաղէմ լիցուած էր բազմութիւններով որ քաղաք եկած էին հունձքի երախայրիքը Տէրոջ մասուցանելու և տաճարին մէջ երկրագեկու համար : Սակայն բազմութիւնները չէին երթար դէպ ի տաճարին գաւիթները, այլ ուրիշ կողմ մը, վասն զի օտարոտի ձայն մը լսուծ էին սաստկաշունչ հովի ձայնի նմանող, երբ գիտէին թէ հով չկար, և ուղեցին իմանալ թէ ի՞նչ էր : Երբ տան շուրջ խռնուեցան, չէին կրնար իրարու խօսիլ, վասն զի ամէնը տարբեր լիզու խօսող էին, եգիպտացիներ և Պարսկիներ, Կրհոտացիներ և Արաբացիներ, Գալիւսացիներ և Հռոմայցիներ : Երբ իրարու հարցում կ'ընէին ձայնին նշանակութեան նկատմամբ, ամէն ոք իր լիզուով զարմանալի և նորանշան պատմութիւն մը կը լսէր նազովրեցի Յիսուսի վրայ : Յիսոյ տեսան մէկը որ ելաւ խօսեցաւ այնպիսի ազդուութեամբ որ մարդիկ մտիկ ըրին և հասկցան : Մարդուն շարժուածքէն հասկցան թէ մեծ պատգամ մը ունի հաղորդելու : Ո՞վ էր ոյդ քարոզ գիշը և ի՞նչ էր անոր քարոզին նիւթը : Կարգանք աշխարհի Քրիստոնէական այդ առաջին քարոզին մէկ մասը (Գործ. Բ. 22-24, 36) :

ԾԱՅՐԱԿԵՏ — Երբ Հրեաները Պետրոսի խօսքերը
լսելով հոսկցան թէ իրենց ազգը խաչած էր բռւն Մէսիխան
զոր Աստուած զրկած էր իրը Բրկիչ, խղճի խոյթով
լեցուած աղաղակեցին, «Եղբայրներ, ի՞նչ ընենք» ։ Անոնց
այնպէս թռւեցաւ թէ այլ ևս յոյս չկար իրենց համար,
քանի որ այդ սոսկալի գործը կատարուած և Յիսուս
մեռցուած էր։ Սակայն Պետրոս ըստաւ, «Ապաշխարհեցէք,
ու ձեզմէ ամէն մէկը Աղջ միանի Յիսուս Քրիստոսի

անունովը մեղքերու թողութեան համար, և չոգւոյն Սրբոյ պարգեղ պիտի ընդունիք: Կարդացէք համար 21:

Վ. ԵՐԱԿԱՌՈՒԹԻՒՆ. — Պենտեկոստէին օրը, Քրիստոնէական առաջին քարոզին խօսուելին ետքը, «անոնք որ արտանց ընդունեցին անոր խօսքերը, մկրտուեցան. ու այն օրը երեք հազար հոգիի չափ տւեցան» Մարդիկը մէկտեղ կը հաւաքուէին Տէրոջ համար գործելու, անոր վրայ, նաև այն բաներուն վրայ զոր կ'ուղէ որ ընկն իրենք, խօսակցելու, անոր երկրապագելու և ի միասին ուրախանալու համար այն մեծ երջանկութեան պատճառով զոր իր սէրն ու ծառայութիւնը բերած էին իրենց կեանքերուն մէջ:

Այն օրէն ի վեր Պետրոսի նման քարոզիչներ Յիսուսի սիրոյն աւետիսը կը տանին մինչև երկրի ծայրերը: Ամէն ուր որ քարոզիչները կ'երթան, մարդիկ կը սորվին, զԱստուած սիրել և Աստուծոյ ծառայել, և յետոյ եկեղեցիներ կը կանգնեն վասն զի տեղ մը կ'ուղեն, ուր կուրենան մէկտեղ խօսակցիլ իրենց Տէրոջ վրայ, սորվիլ այն բաները զորս կ'ուղէ որ ընեն իրենք, պաշտել զինք և ի միասին ուրախանալ այն օրնութիւններուն համար զորս իր սէրը բերաւ իրենց կեանքերուն մէջ: Ասոր համար կատուցուեցաւ եկեղեցին, ուր կ'երկրապագենք և ուր երջանիկ կ'ըլլոնք Աստուծոյ Խօսքը սորվելով: Անգամ մը քանի մը մարդիկ նաւաբեկութեան ենթարկուելով Խաղաղական Ովկիանոսի մենաւոր կղզի մը եղան: Գիտէին թէ կղզեցիներուն մեծ մասը մարդակեր էին, Ուստի շատ վախցան թէ ծովուն մէջ խեղդուելէ ազատուելով վայրենիներէ պիտի սպաննուին: Ծովախորչին մէջ մտնելու պահուն ոտքի հետքեր տեսան աւազին վրայ, բայց մարդ չէր երեւեր: Նաւաբեկեալներէն մէկն զգուշութեամբ ելաւ ծովափէն վեր ցցուող առանձին ապա-

ռաժի մը վրայ: Ծովափին վրայ կեցող մարդը սարսափեցաւ տեսնելով որ իր ընկերն ապառաժին գագաթն հասնելուն պէս համարձակ կեցաւ և իր գլխարկին երերցուց ուրախութեան աղաղակներով: Քրիստոնեայ եկեղեցի մը տեսած էր հովտին մէջ և գիտցաւ թէ ինք ու բարեկամներն ապահով են: Յիսուսի եկեղեցին միշտ օրհնութիւն է ոչ միայն մեզի համար, այլ և ամրող հասարակութեան համար: Վայրկեան մը խսնարհինք մեր եկեղեցին համար Աստուծոյ փառք տալու և խնդրելու համար որ օրհնէ իր ծառան, մեր հովիւը:

Երկնաւոր Հայր, փառք կու տանք քեզի որ այս եկեղեցին ունինք և կրնանք հոս գտլ, միասնաբար գովութիւն և ազօթք մատուցանել ու Քու կամքդ սորվիլ: Օրհնէ միշտ, կը խնդրենք, մինչ կը հաւաքուինք հոս սիրով Քեզ պաշտելու և երախտագէտ սրտով Քեզ փառաբանելու համար: Ծնորհէ որ աշխատութեան և զուարձութեան յառաջիկայ շարթուան մէջ կարող ըւլանք մեր խօսքերով ու արարքներով ի յայտ բերել մեր սէրն առ Քեզ: Օրհնէ մեր եկեղեցին հովիւը, և անոր զօրութիւն պարզեցէ այն գործին համար զոր ընել կոչած ևս զինք: Ամէն:

ԴԱՍ ԻՐ

ՊԵՑՐՈՍԻ ԵՒ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԻ ՔԱԶԱՄՐՑՈՒԹԻՒՆԸ

Deutschland. Klub: — $\varrho_{\mu\mu\delta} \cdot \varrho \cdot 1 - \varrho \cdot 31$:

Աշմակեան պատրիարքություն. — Պոլս. Պ. 1-16, Պ. 1-23, 29, 30:

Օսկեղէն Համար.—Անոնք Պետրոսի և Յովհաննէսի համարձակութեանը նայելով, իմացան որ անոնք Յիսուսի հետ էին։ Գործ. Դ. 13 ա, գ։

**Ուսուցման Նիւթ Առեջակից Գասի Համար .—Պատմի հին
և նոր պետական մեթոդներ :**

ՈՐՍՄԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

Ապրմոնի Գաւկը և Գեղեցիկ Թուռ

Հերովդի Տարտարապետական յաղթանակներուն պատկն էր հա-
յակապ այն սիւնաշաքը որ կը շրջապատէր տաճարի գաւթին չորս
կողմերը : Հարաւային պատին սիւնաշաքը մանաւանդ , որ կը կոչուէր
Արքունի Սրբահ , շատ փառաւոր էր (Ա.Մնաց. իի. 5): Կը բաղկանար
Կորնթական ոճով էրկու կարդ կծեայ միապաղաղ սիւներէ , որ երեք
անցք կը կազմէին : Կողմանական երկու անցքերը երեսուն սոթ լայնք և
յիսուն սոթ բարձրութիւն ունէին , իսկ կեդրոնականը միւսներուն
կե լայնքը բայց երկպատիկ բարձրութիւնն ունէր (Յովկեպոսի Հնու-
թիւնք ԺԵ. 11.5): Տանիքներուն առաստաղները զարդարուած էին
եղենի քանդակազմարդ տապակներով : Գաւթին միւս երեք կողմերու
սիւնաշաքերը բերկու անցք միարին ունէին , և արեւելեան պատին սիւնա-
շաքը (Յովկեպոսի Սրբահ անունը կը կրէր (Յովկ. Ժ. 23, Գործ. Գ. 11, Ե.
12)... Մեծ զաւը որով սրբանը բերդի փոխարկուեցաւ՝ ինը դուռ
ունէր , որոնց քրյա աշտարակի պէս ամուր երկյարկանի տուներ կա-
ռուցուած էին (Յովկեպոսի Պատերազմունք Ե. 5.3) . Հարսը հիւսիսային ,
չորսը հարաւային և մէկը արեւելեան պատին մէջ : Դռներուն ամենէն
շքեղն էր միշտածներուն ածենավերջինը , արեւելեանը , որ տաճարին
գլխաւոր դռուն էր : Որովհետև Կորնթական արդյոք շինուած էր
ամբողջովին և նիբանոր անուն Աղեքսանդրացին մը նուէրն էր ,

« կերթական դուռակ կը կոչուէր (Յավանպաս), նաև « նիւթանորի Դուռակ » (Միջնա), Տարակյոս չկայ թէ կը կոչուէր նաև « Տաճարին Գեղեցիկ Դուռակ » (Դործ. Գ. 2-10) . . . Բայոր գաները քան կանգուն բարձր և տասը կաներուն լցյն էին ըստ Միջնայի, իսկ ըստ Ցավանպասի երեսուն բարձր և տասներին լցյն, Գեղեցիկ Դանէն մտնողը ինքվինք կը գտնէր կանանց սիւնազարդ Սրահին մէջ, որ այդպէս կը կոչուէր ինչպէս այրերու, նոյնպէս կիներու բաց ըլլալուն համար : Այս էր ժողովի կանոնաւոր տեղը Հրապարակային երկրպագութեան համար (տես Պուկ. Ա. 10) : Կիները կը կենոյին գտւթին վերնատան մէջ, հաւանօրէն սիւնաշարքին վերս : Սրահներուն սիւներուն քով փողաձեւ տասներեք տուփ զետեղուած էին հաւատացեալներու նուերները և տուրքերն ընդունելու համար : Այդ տուփերը գտննանձանակն» են, ուր որբեւարին իր լոււմները ձգեց (Մարկ. ԺԲ. 42) : Այս գաւթին արեւմտեան կողմը կար պատ մը, որով սրբարանը երկու մտսի կը բաժնուէր, արեւելեան և արեւմտեան : Որպէսքուե արեւմտեանին մակարդակը արեւելեանին բաւական բարձր էր, տասներինգ աստիճանով փառաւոր սանդուխ մը կար մէկէն միւսը : Սանդուխին գլուխն ալ կար աշագին դուռա մը, յիսուն կանգուն բարձր և քառասուն կանգուն լցյն, որ երկրպագուներուն կարելի կը դարձնէր անդադար տեսնել, սեղանն ու տաճարը : ՃԵՅՄՍ ՀԵՅՄՈՒՆԿ

Ընդհանուր

Էին նկարագրով, և Պետրոս միշտ իբրև թարգման կ'երեւի : Անձնական առաջնորդութեան այս կէտը կը հաստատուի Պօղոսի պատահական մէկ ակնարկութեամբ ի Գաղ. Բ. 9, ուր Յակոբոս (ոչ Զերեգեան) , կեփաս և Յովհաննէս «սիւներ սեպուած էին» Երուսալէմի եկեղեցւոյն մէջ : Ճ. ՀէՅօթինազ:

Յաւելուածական Ռւսումնասիրութեան Համար Կարդալ

Տաճարին և Յովհաննէս առաքեալին վրայ յօդուածներ Սբ. Գրոց բառարանի մը մէջ :

Մեկնութիւններ Գործ. Գ. և Դ. գլուխներուն վրայ :

Ուրուազիծ Պատին Պատմութեան

ՆԱԽԱՐԱՐԱՆ . — Տաճարին վրան քով մուրացողներուն նկարագրութիւն :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ . — Կաղին աղերաը դրամի համար : Բուժումը : Ժողովրդին վրայ աղդեցութիւնը : Պետրոսի բացատրութիւնը հրաշքին վրայ : Առուքեալներուն ձերբակալումը : Ժողովը և իր պատուերը :

ՄԱՅՐԱԿԱՑ . — Համար 19 և 20 :

ԱԵՐՁԱԿՈՐՈՒԹԻՒՆ . — Առաքեալներուն արձակումը : Իրենց աղօթքը քաջարատութեան համար :

Ն Պ Ա Տ Ո Ա Կ

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ հերոսութեան զաղափարականը ներկայացնել : Ցուցենի թէ աւելարանին առաջին անգամ բարոգուելն ի վեր Յիսուս միտս հերոս հետեւողներ ունեցած է : Ցղայց օգնել որ տեսնեն թէ իրենց ալ կարելի է հերոս ըլլալ իրաւունքի եւ արդարութեան համար, եւ առաջնորդել զանոնի աղօթել զօրութեան եւ բաշարութեան համար :

ԴԱՍԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Առնչակից Պատ

(Այս և յետագայ դասերուն մէջ շատ ակնարկութիւններ կան այլեայլ տեսակ պատիմներու և հալածանքներու : Այսպիսի բաններու նկատմամբ Հրեաններու սովորութիւններն այնքան տարրեր էին Հասմայեցիններու և ուրիշ հեթանոս ազգերու սովորութիւններէն որ, շփոթութեան տեղի չտալու և դասերը տղայց տեղի հասկանալի գարձնելու համար, լաւ պիտի ըլլայ անսնց հետ խօսակցիլ Ամերիկայի պատժական դրութեան վրայ և զայն բաղդատել Հրեաններու և ուրիշ ազգերու կողմէ առաքեալներու օրով գործադրուած պատիմներուն հետ : Ամերիկայի մէջ բաց ի մորդասպանութենէ ամէն ուրիշ ոճրի միակ պատիմը բանտարկութիւն է ոճրի ծանրութիւն համեմատ կարծ կամ երկայն պայմանաժամով : Նահանգներն իրենց յատուկ օրէնքներ ունին այս մասին, և կը պատահի որ մինչ այսինչ նահանգներուն մէջ սպանութեան պատիմը մահ է, ուրիշ նահանգներու մէջ ցկեանս բանտարկութիւն է : Հարկու Քրիստոնեայ երկրի մը պատժական օրէնքը ուեէ տեսակ տանջանք չարամագրեր : Հրեաններուն մէջ մահապատիմը քարկոծում էր, և կը տրուէր տանըրութ տարբեր յանցանքներու համար, որոնց մին Շաբաթի եղծումն էր : Կոճղ (թօմրուդ) կը գործածուէր, բայց գաւազանով ու խարազանով ձենքի պատժական մէջ աշխարհի վրայ աղդ մը եղած է որ երբ իմանան թէ աշխարհի վրայ աղդ մը եղած է որ երբեք մարդ չէր բանտարկեր պատիմ համար : «Պահապանի հակողութեան տակ խիստ արգելափակման արդի իմաստով բանտարկումը երբայական վաղեմի օրէնս-

Դրութեան մէջ ծանօթ տեղ մը չունէր իբրև ոճրագործութեան պատիժ։» (Հէյսթինկլ) Նոր Կտակարանի օրերուն Հըեաները քանի մը բանտ ունեին, հաւանօրէն Հռոմի բանտերուն նման, ինչպէս Մաքերոսի բանտը, ուր Յովհաննէս Մկրտիչ արգելափակուեցաւ։ Բայց ասոնք բացառութիւն էին, և բանտ քիչ անդամ կը գործածուէր Հրէից մէջ և միայն իբրև վայր առժամեայ սպասման։ Պետրոս և Յովհաննէս պահպանութեան յանձնուեցան գիշեր մը, բայց միայն սա պատճառով որ կաղին բուժումը այնչափ ուշ ժամանակ գործուեցաւ որ ձերակալուածներուն հարցաքննութիւնը չէր կրնար կատարուիլ մինչև հետեւեալ առաւօտ, վասն զի օրէնքը կը տրամադրէր ամէն հարցաքննութիւն ցերեկ ժամանակ կատարել։ Հառամայեցիները բանտարկութեան պատիժ կու տային իր բոլոր յուսեգոյն ձեւերով և շատ տեսակ տանջանքներով։ Կը գործածէին նաև մահապատժի շատ միջոցներ, որոնց ամենասուխալիներէն մին էր խաչելութիւն։)

Կրնաք հասկաւ թէ Պետրոս և Յովհաննէս իշխան վտանգի կը դիմէին, երբ յանդգնեցան կաղը բուժել տաճարին գաւթին մէջ, գործածելով անուն մը որ տաելի էր հոն գերիշատող Դավիթներուն ու Փարիսեցիներուն։ Առաքեաները զիտէին թէ կրնային գաւագանով գանակութիւն կամ ձազկութիւն ահաւոր փոկերով, որոնց մէջ երկրորդի կամ սակրի կատրներ կը կտպուէին։ Գիտէին թէ քահանաներուն զայրոյթը կրնար մահ բերել անոնց զիմաղբեկ յանդգնողներուն։ Ինչո՞ւ Պետրոս և Յովհաննէս կարեւորութիւն տուին կաղին աղերսին։ Ինչո՞ւ չը գացին աղօթավայրը և հոն երկրպագելով չդարձան տուն՝ աղատ մնալով այդպէս ամէն վտանգէ և նեղութիւնէ։

Դաստիարակություն

ՆԱԽԱՐԱՆ . — Ենթազրենք թէ երուսաղէմ ենք և
Գեղեցիկ Դրան քով կեցած, առաւօտուն կանուխ, աղօթքի
առաջին պահէն առաջ : Գաւիթին ի վար նայելով կը
տեսնենք որ կու գայ խաւամուժ ամբոխ մը : Ոմանք
կոյր են և իրենց ձեռքերը կ'երկարեն՝ ճամբան դանելու
համար : Ոմանք կաղ են և գայթի գայթ կը քալեն
դժուարաւ գաւազանի կամ անթացուպի օգնութեամբ :
Ոմանք հիւանդ և թշուառ են այն աստիճան որ
չեն կրնար քաղել բնաւ և իրենց բարեկամներէն կը
տարուին : Հետզհետէ կը մօտենան և խրաքանչիւրը
տեղ մը կը գանէ զրան մօտ, կը նստի կամ կը պառկի
որպէս թէ հոն պիտի հաստատուի այն օրը : Ի՞նչ կը
նշանակէ այս ամէնք : (Խօսակցութեան միջոցին երեւան
բերէք սու կէտը թէ բոլոր այսպիսիներն ստիպուած էին
մուրալ այդ օրերը, վասն զի չէին կրնար ուրիշ կերպով
ճարիլ իրենց ապրուսաը, և հիւանդանոց չկար հիւանդ-
ներու և թշուառներու համար, ոչ ալ զպրոց կոյրերու
համար ինչպէս կոյ հիմա :) Գայցին ուրեմն տաճարը,
ինչպէս հիմա կ'երթան եկեղեցիները, վասն զի զՍառ-
ուած պաշտողներն են որ ամէնէն աւելի կը դթան
և եղողնեն պահանձներուն :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. — Այսպէս պատճենեցաւ որ Պետրոս և Յովհաննէս տաճարը գացին ազօթքի ժամուն։ Մարդ մը որ մուրալու համար գիշերայն հոն ասրուած էր իր բարեկամներուն օգնութեամբ՝ խօսեցաւ անոնց։ Ի՞նչ ունէր այդ մարդը։ Ո՞րքան ժամանակէ ի վեր կաղ էր։ Ի՞նչ ըստ անոր Պետրոս։ (Գործ. Գ. 6.) Ի՞նչ ըրտ մարդը։ Ի՞նչպէս յայտնեց իր ուրախութիւնը։ Ի՞նչ խորհեցան մարդիկ երբ տեսան թէ կը քալէ։ Կարդանք քիչ մը ինչ որ Պետրոս ըստ անոնց (համար 11-16)։

Ապա սռաքեալն ըստու թէ ինք վաստահ է թէ իրենք տղիտութեամբ ըրին ինչ որ ըրին, և թէ, եթէ ապաշխարեն, իրենց մեղքը պիտի ջնջուի և պիտի կրնան բաժին ունենալ այն օրհնութեանէն որ Արքահամու խոստացուեցաւ, երբ Սասուած ըստու «Երկրի բոլոր աղգերը քեզմով պիտի օրհնուին»: Երբ Պետրոս այս խօսքերն արտասանեց, Դափիներն ու Սաղուկեցիները և տաճարին իշխանը երեցան: Կը կարծէին անոնք թէ Յիսուսը մեղցնելէ եաւ այլ ևս պիտի ջնեղուին անոր վարդապետութիւններէն: Բայց ահա կը լսեն թէ անոր անունը կը յեղյեղուի տաճարին գաւթին ամէն կողմը իրրե անունը Մէկուն, որու զօրութեամբ ի ծնէ կոյր մը բուժուած է: Քանանաներն ինչ ըրին Պետրոսի և Յովհաննէսի: Քանի՞ Քրիստոնեայ կար երուսաղէմի մէջ Պենտէկոստէի օրուան երեկոյին: Քանի՞ Քրիստոնեայ կար այն օրը մինչ Պետրոս ու Յովհաննէս բանախին մէջ էին: Ի՞նչ պատահեցաւ հետեւեալ օրը: (Աշակեաններէն քաղեցէք պատմութեան կէտերը: Կարդացուցէք Գործ. Դ. 11, 12 և ըսել տուէք Ռոկոլին համարը: Տղայց պատմել տուէք ինչ որ Հրէից ժողովին անդամներն ըսին թէ պիտի ընէին այն մարդոց:)

ՄԱՅՐԱԿԵՏ. — Երբ Պետրոս ու Յովհաննէս վերստին ներս կանչուեցան ու իրենց պատուիրուեցաւ որ այլ ևս չխօսին կամ չքարոզին Յիսուսի անունով, ի՞նչ պատասխան տուին անոնք: (Համար 19, 20).

ՎԵՐՃԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆ. — Իշխանները պիտի ուզէին սպասնուիք աւելին ընել առաքեալներուն, բայց քանի որ հնա կը կնար կաղը և բոլոր մարդիկ կ'ուրախանային անոր բուժման համար, զոր ոչ ոք կընար ուրանալ, չհամարձակեցան պատժել երկու մարդիկը և արձակեցին զանոնք: Յայնժամ Պետրոս ու Յովհաննէս փու-

թացին իրենց ընկերներուն մօտ որ հաւամորէն վերնատունն էին: Ի՞նչ կը կարծէք թէ միւսները կ'ընէին մինչ Պետրոս ու Յովհաննէս այդպիսի վատանգի մէջ էին: Երբ Պետրոս ու Յովհաննէս հասան ու պատմեցին բոլոր ըստաւածներն ու գործուածները, օգնութեան և սփոփանքի համար զիմեցին իրենց Տէրոջ, որ ըսած էր. «Ան ամէն օր ևս ձեզի հետ եմ»: Զէրիք սպասեր որ աղօթնն անսնք սպաէս զի չհարածուեն իրենց թշնամիններէն: Այդ էր անսնց աղօթքին մէկ մասը: Կարդանք բուն անսնց խօսքերը 29, 30 համարներուն մէջ: Ի՞նչ եղաւ պատասխանը: (Համար 31:): Քանանաններն ի՞նչ ձեռք բերին իրենց սպասնալիքով: Այնչ, վասն զի իրենց գործն էր Տէր Յիսուս Քրիստոսի հոգւով զօրացած հերոսներու հետ, և այդ հերոսները շարունակեցին խօսիլ այն բաները զորս տեսած ու բած էին և համարձակ քարոզել Սասուծոյ Խօսքը: Եւ այն օրէն հետէ աշխարհի վրայ միշտ գտնուած են Յիսուսի ծշմարիս հետեւողներ որ յանձն կ'առնեն զրկումներ, նեղութիւններ, հալածանքներ և ամէն տեսակ վտանգներ ու մահուան կուրծք կու տան հազար անգամ որպէս զի տւեսարանը քարոզեն խօսքով ու գործով: Կը յիշէք ինչ որ ձորձ էզզի Մըքայ ըրաւ, երբ իրեն համայստեցաւ աւեստարանը չքարոզել Մին-քանկի և Պանկ-քանի մէջ: Ինք, Պետրոսի և Յովհաննէսի նման, Յիսուսի հոգին տած էր և պատասխանեց. «Ամէն օր աւեստարանը պիտի քարոզեմ քաղաքին փողոցներուն մէջ»: Եւ քարոզեց, կարեւորութիւն չտարով հալածանքի սպասնալիքներուն:

Մանչերու և աղջիններու հնա՞ր է այն հերոսութիւնն ունենալ զոր այս մարդիկն ունէին: Դուք զիքուարին կը զանի՞ք պաշտպան կանգնիլ այն բաներուն որ ուղիղ են և ծշմարիս: Պետրոս ու Յովհաննէս ի՞նչ-

պէս ստացան այն զօրութիւնը որ իրենց կարելի դարձուց այնքան անյօղգողդ կանգնիլ Յիսուսի համար։ Չերկնաւոր Հայրը ձեզի ու զօրութիւն կու տա՞յ, եթէ ինդրէք իրմէ։

(Տղայոց տուեք սս աղօթքը և պատուիրեցէք սորվիլ ու գործածել զայն։ Մըքայի դասին հետ տրուեցաւ այս՝ վեց ամիս առաջ։ Բայց կարելի է որ ոմանք այն ժամանակ սորված ըլլան, իսկ անոնք որ սորվեցան կարելի է որ մուցած ըլլան, եթէ ստէպ չգործածեցին զայն։)

Երկնաւոր Հայր, ըրէ զիս ուղղի հաւատարիմ և անստատն հետեւող։ Կարող ըրէ զիս դժուարին գործեք կատարել և արժանի՝ դժուարին գործերու կոչուիլ։ Պատեհութիւն տուր որ բարիք ընեմ ամէն օր։ Միշտ պատրաստ և յօժար ըլլամ օգնել ուրիշներու, նոյն իսկ երբ հարի ըլլայ զոհողութիւն կրել։ Տուր որ երբեք չը դադրիմ ընելէ ինչ որ պարտ է ընել։ Ամէն։

ԴԱՍ

ՍՑԵՓԱՆՈՍ ՆՍԽԱՎԿԱԾԱՆ

ՌԱՄԱՆ ՆԻՒՐ. — ԳՈՐԾ. Զ. 1-Է. 59։

ԱՅԱԼԻԵՐԵՒ ԸՆԹԵՐԳՈՎԱՄ. — ԳՈՐԾ. Զ. 2-15, Է. 51-59։

ՌԱԿԻԵԼԵՆ ՀԱՅՄԱՐ. — Մինչև ի մոհ հաւատարիմ եղիր, ու քեզի կենաց պատկը պիտի տամ։ Յայտ. Բ. 10դ։

ՌԱՍԵՐԳՄԱՆ ՆԻՒՐ ԱՌԵՆՅԱԼԻԾ ԴԱՅՄԱՐ. — «Ա.Ա.ՊՈՎՈՎԱԾ- ՈՐԴԻՆ Կ'ԵՐԹԱԿ Կռուի։»

ՈՒՍՄԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՍԱԵՎԻՓԱՆՈՍ

Սաեփանոսի ուղերձն ու մահը կը յատկանշեն Քրիստոնէութեան փեխանցումը Հրէական իր վաղնջական հետէն դէպ իր տարածումը հեթանոսներու մէջ։ Պետրոս Քրիստոնէութիւն բարողեց իրեւ լրումը մարգարեւութեան։ Սաեփանոս Քրիստոնէութիւն բարողեց իրեւ նպատակակէտը Երբայական պատմութեան։ Սակայն մինչ Սաեփանոս կ'ըսէր թէ Քրիստոնէութիւնը շկրնար սահմանափակուիլ Հրէութեան մէջ, չպարզեց, ինչպէս յետոյ պարզեց Պօղոս, անոր կոչումը հեթանոսներու մասին կամ անոր ազատումը Հրէական իր լրջավարչէն, միայն հաւատաքով քրկուելու վարդապետութեամբ։ Հետեւաբար Սաեփանոս կը ներկայացնէ Հրէականէն ոչ Հրէական Քրիստոնէութեան փոխանցումի շրջանը։ Բաց աստի, Սաեփանոսի նահատակման յաջորդող հալոժանքը պատճառ շղաւ աշակերտներու ցրուումին և տուով ծառայեց աւետարանի տարածման մինչև Սամարիա և յետոյ ուրիշ հեթանոս երկիրներ։ Սաեփանոսի անձնական նկարագիրն ալ շատ գեղեցիկ էր։ Իրեւ մարդ «հաւատաքով» ու զօրութիւնով լցուած Սրբով լեցուն էր (Զ. 5)։ Իրեւ քարոզիչ «հաւատաքով» ու զօրութիւնով լցուած (Համար 8)։ Ասեանին առջև անոր թշնամիները անոր երեսը հրեշտակի երեսի պէս աեսան։ (Համար 15)։ և անոր վերջին խօսքերն եղան, «Տէր, այս մեղքը մի սեպեր անոնց» (Ե. 59)։ Ճ. 8. ՏէՅՎԻՍ

Գ. — Բ. գլուխները, որ իրը չըրս տարւոյ շրջան մը կը ծածկէն, միմիայն կ'զբաղին Երուսաղէմի եկեղեցւոյն հաստատմամբ, այսինքն

առաքեալներուն յատկացուած գործին առաջին մասով (տես Ա. 8)։ Այդ շրջանին գեղ ի վերջերն, հաւանօրէն Յ. Տ. 36, կը կարգանք ներքին համար է ամէն ինչ որ տաճարն է կամ կը նշանակէ Ստեփանոսի համար է գեղ ու թիւն նեղութիւններ պիտի ծագէին, եթէ եկեղեցին աւելի յատաշաննար Այս անդամ շւտ նուաճուեցաւ առաքեալներուն իմաստութեամբ և եկեղեցւոյ կազմակերպութեան մէջ կարեւոր զարգացման մը առիթ եղաւ, իօթը սարկաւագ ընտրուեցան, պաշտօնէութեան նոր կարգ մը։ Անոնց անունները կը ցուցնեն Հեղենական ձուում, բայց իրենց պարտականութիւններն հաւանօրէն ամբողջ համայնքին կը վերաբերէին և լոկ արտաքին գործերու չէին յատկացուած։ Մին նշանաւոր եղաւ առաջին և ժրագոյն միխոնարներուն մէջ (տես Ը. 5 և Ի. 8)։ Ուրիշ մը, Ստեփանոս, առաջին կը հանդիսանայ հաւատքի հերոսներուն մէջ—կրեզով անուն մը [պատկանոր] որ, ինչպէս շատ սովորական է թէ՛ սրբազն և թէ՛ աշխարհիկ պատմութեան մէջ, մասնաւոր կիրազով կը պատշաճի առաջին Քրիստոնէին որ մարտիրոսութեան պատկը կրեց։ Այդ մեծ սուրբին հարցաքննութիւնն ու ուղերձը, մահն ու վերջին խօսքերը, ուշադրութեամբ գրի առնուած ըլլալու են, քանի որ ստուգիւ Ար. Վուկասէ գրուած են անսովոր ինամով։ Ոչ ալ կարելի է երբեք տարակուսիլ թէ ան իր տեղեկութիւնն անոնց մասին քաղց ուղղակի ակնանտես վկայ Ար. Պողոսէ, որ իր ուղերձներուն ու թուղթերուն մէջ քանից կը յիշեցնէ և կ'արձագանգէ ուղերձին գիտաւոր կէտերը։ Ար. Ստեփանոսի մարտիրոսութիւնն ամենայն հաւանականութեամբ տեղի ունեցաւ Պենտեկոստի տօնէն քիչ յետոյ, այսինքն յամի Տետու 37 Մայիսի սիլլոնները։ Այդ միջոցին Հռոմայեցի կոստակալ չկար Հրէաստանի մէջ, Պիղասոս պատշաճանկ եղած էր Յ. Տ. 36ի վերջերը և անոր յաջրից չհասաւ մինչև որ Անանոսի հինգ սրգիներէն մին, թէօփիլոս, քահանայապետ եղաւ Յ. Տ. 37ի Պենտեկոստի մօտերը։ Քինչն Ֆ. ՔՈՒՔ

Եթրայեցի Մարգարեներուն Վերջը

Սովոր ենք Յովհաննէս Մկրտչը Երբայեցի մարգարէներուն վերջինը կոչել, բայց Ստեփանոս էր վերջինը և խօսեցաւ, ինչպէս Երեմիա պիտի խօսէր, նոյնքան ակնարկելով իսրայէլի պատմութեան նախորդ գէպերտուն, նոյնքան ծանրանալով ազգին անբուժեի մեղաւորութեան վրայ, նոյնքան անտարերութիւն ցուցնելով հանդէպ տաճարին նուրբականութեան և նոյնքան աներկիւղութիւն հանդէպ մահուրին Սակայն Ստեփանոսի զօրութիւնն ամբողջովին թիսուսի զօրութիւնն է,

Ստեփանոս՝ մարգարէն է նոր Մեսիային, և Մեսիան Ստեփանոսի համար է ամէն ինչ որ տաճարն է կամ կը նշանակէ Ստեփանոսի համար է կառակորդներուն համար։ Ճ. ԷՅԾՍ ՍՄԻՒՀ

Տեղ

Ստեփանոսի քարկոծման տեղը կը ցուցուի իր անունը կոող գուաէն քիչ մը հեռու։ Դաս Խէ՛ պատկերն առնուած է այն տեղէն, ուր քարկոծութիւն եղած է, կ'ըսուի։ Հարկաւ բոլորովին ստոյդ չէ թէ այդ է բուն տեղը, բայց առկէ շատ հեռու չկընար ըլլալ։ Այս դասին յատուկ պատկերը կը ցուցնէ արտապին կողմը Ար. Ստեփանոսի Դրամ, որու վաղեմի անունն էր Ցեղերուն Դուռաը։

Յաւելուածական Ուսումնախրութեան Համար Կարգական
Գործք Առաքելց գիրքին ներածութիւնը ունէ մեկնաթեան մէջ։
Ստեփանոսի վրայ յօդուած մը Ար. Գործ բառգիրքի մը մէջ։

Ուրուազիթ Դասին Պատմութեան

Դանազան տեսակ գործեր որ կատարուիլու հն ամէն եկեղեցիի մէջ։

Պատմութեան։—Հարցումներ ընկել թէ ինչո՞ւ առաքեանքին օգնականի պէտք ունէին։ Հարցումներ նաև Ստեփանոսի պատմութեան վրայ մինչեւ Գործ. Զ. 15։ Ստեփանոսի հաւատարիմ վկային պատմութիւնը և անոր տեսիլը փառաւորեալ Տէրոյ։

Պատրակ։—Ստեփանոսի քարկոծումը և անոր

աղօթքն իր թշնամիներուն համար։

Վերջաւորութեան։—Ստեփանոսի մահը։ Գործ. Բ. 2։

Ուկեղէն համար։

Ն Պ. 8 Ա. 4

Նորէն ներկայացնել Քրիստոնէական հերոսութեան զազափարականը։ Ցուցնել թէ պայմ կրնան բոլոր Քրիստոնէական հերոսներուն հետեւիլ սիրոյ և անձնազօնութեան նոյն հոգին ցուցնելով իրենց առօհեայ կեանքին մէջ։ Անոնց փափաք ներօնչել Քրիստոնէայ հերոս ըլլալու և աղօթքի որարի զինուոր ըլլան Ստուծոյ բանակին մէջ։

ԴԱՍԻ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ս.Ա.Շահումյան
Ս.Ա.Շահումյան

Տղայոց հետ խօսեցէք երգին առաջին տան իմաստին վրայ: Խօսեցէք Քրիստոնէական զրօշին վրայ, որ ճերմակ է և կարմիր խաչ ունի մէկ անկիւնը կապոյտ յատակի վրայ: Տղայոց կարդալ տուէք Մատ. Ժ. 24, հասկցնելու համար թէ Յիսուս երբեք չըստ թէ դիւրին է իրեն հետեւիլ: Ինք հերոսներ ուզեց այն տեսակէն որ կրնան ցաւերու յաղթել, համբերութեամբ կրել ինչ ծանր բան որ հարկ ըլլայ կրել և քաջաբար կատարել Տէրոջ գործը, ինչ վտանգներու ալ տառաջնորդէ: Հարցում ըրէք երկրորդ տան վրայ և թող աղայք բառերուն իմաստը գտնեն Սր. Գիրքին մէջ իրենց կարդացածէն, եթէ արդէն իսկ չեն գտած: Եթէ զանց ըրած են Գործի Գիրքին մէջ նշանակուած իրենց ընթերցումները, կարդացուցէք Գործ. է. 54-59, որոնք պիտի բացատրեն Ստեփանոսի նահատակման ախտարկութիւնները որ կան երգին մէջ: Կարդացուցէք երգին երրորդ տունը, և ըսէք տղայոց թէ Յակոբոս «բռնաւորին սուրբն» ընդհարեցաւ, վասն զի երուսաղէմի մէջ զիստառեցաւ Հերովդի հրամանով և տասներկութիւնն մէջ առաջինն եղաւ երկինք գացող: Շատ չենք դիմեր թէ միւսներն ինչ մահով մեռան երկրի վրայ: Կըսուի թէ Պետրոս խաչուեցաւ, և հաւանական ուրիշներ նահատակուեցան մէյմէկ կերպով, բայց, նահատակուած ըլլան թէ ոչ, զիստենք թէ անսով իրենց կեանքերը տուին Տէրոջ գործին: Զորբորդ տունը կը յիշէ հազարաւոր այրեր, կիներ, մանէր ու ազգիներ որ իրենց կեանքերը տուին Տէրոջ ծառայութեան և հիմա երկնից մէջ կուրախաման բոլոր այն գժուարին բաներուն համար զորս կրեցին երկրի

վրայ: Կարդանք ինչ որ Սր. Գիրքը կ'ըսէ այնպիսիներու վրայ որ երկնից բարձունքն հասան վտանգի, ցաւի և առաջանքի մէջէն (Յայտ. է. 13-17):

Դասին Պատմութիւնը

ՆԱԽԱՎԿԱՆ. — (Տղայոց խօսեցէք ձեր եկեղեցին և այն բոլոր գործերան վրայ որ կը կատարուին անոր հետ — միսինաբարկան ընկերութիւններուն, կիրակնօրեայ դպրոցի և գեռաւախներու ընկերութիւններուն վրայ: Նոյն իսկ ժամկոչին գործը պէտք է յիշել: Հարցուցէք թէ ի՞նչ է հովուին գործը: Եւ մի թողուք որ խորհին թէ կիրակնօրեայ քարոզութիւնը կը ներկայացնէ անոր պարտականութիւններուն սկիզբն ու վախճանը: Ցուցէք թէ ո՛քան տարբեր կ'ըլլայ եկեղեցին և ո՛քան քիչ գործ կրնայ կատարել, եթէ միայն հովուը գործէ անոր համար: Բայց թէ քանի՛ անդամ ունի ձեր եկեղեցին, և ապա հարցուցէք թէ քանի՛ անդամ ունի երուսաղէմի Քրիստոնէական առաջին եկեղեցին այն ժամանակ երբ Պետրոս ու Յովհաննէս կաղ մարդը բժշկեցին:) Հարկաւայն նոր եկեղեցին մէջ չօւնէին այն ամէն անսակ գործերը որ հիմա կը զանուեին եկեղեցին մէջ: Սակայն որովհետեւ Տէր Յիսուս Քրիստոսի եկեղեցին էր, անդամները կը փափաքէին իրարու օգնել և մասուկ մը ունէին, որմէ զրամ կու տային զանուզան կարօտեալներու:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. — Ո՞վ հոգ կը տանէր որ ալքատներու օգնութիւն արւեէր: Ի՞նչ էր առաքեալներուն ամենակարեւոր գործը: Իրօք անոնց համար լա՞ւ էր ջանալ եկեղեցւոյն ամբողջ գործը կատարել: Ի՞նչ թելազրեցին որ եկեղեցին անդամներն ընեն: Քանի՞ մարդ որոշուեցէ անսակ արքաներու համար: Բայց աղքատներու նպաստին հոգ տանելու համար: Բայց էք ձեր Սր. Գիրքին մէջ Գործ. Զ. գլուխը, նայեցէք համար 5ին և ըսէք թէ ի՞նչ կ'ըսուի հոն Ստեփանոսի

համար : Կը կարծէք թէ հաւատքով ու չողւով Սրբով լեցուած մարդ մը պիտի ուզէր քարոզել ու սորվեցնել ինչպէս և ընել միւս գործը որու զինք կոչած էր եկեղեցին : Ի՞նչ կը նէր : (Համար 8:) Կը խօսէր նաև ժողովարաններուն մէջ, և Հրեաններէն ոմանք որ չէին հաւատար Ստեփանոսէ քարոզուած աւետարանին՝ կը վիճէին անոր հետ : Համար 11ի մէջ «հրապուրեցին» ի՞նչ կը նշանակէ : Ասոնք ի՞նչ ըրին Ստեփանոսի : Ուստի Ստեփանոս իր ազգին ատեհանին ներկայացաւ, և հոն արիաբար ու համարձակ ըստ իր զրապարհչներուն շատ բաներ որ ճշմարիտ էին և զոր սակայն չէին ուզեր լսել : Բաւ թէ, ինչպէս ժամանակաւ իրենց հայրերն հարածած ու սպանած էին Սրբարին գալուն վրայ խօսող մարդարէները, նոյնպէս իրենք հիմու մտանեցին ու սպանացին Մեսիան : Այս խօսքերը զայրացուցին քահանաներն ու իշխանները, բայց Ստեփանոս չահսաւ անգուստնոնց ատելավառ նայուածքն ու սպանական շարժումները, վասն զի վեր կը նայէր : Աստուծոյ ձեռքը վերցուցած էր երկինքը տեսութիւնէ ծածկով քողը, և Ստեփանոս գեղեցիկ քաղաքին նայելով տեսաւ անող փառքը և Յիշուար Աստուծոյ աջ կողմը նստած : Ամէն ուրիշ բան անյայտացաւ անոր առջև : Ստեփանոս, պատմունալով իր թշնամիները և երկրային ամէն բաներ գոշեց . «Ահա կը տեսնեմ երկինքը բացուած, ու Որդի մարդոյ Աստուծոյ աջ կողմը կայնած :»

ԹԱՅԹԱԿԵՑ .— Այս խօսքերուն վրայ ատեհանին կատաղութիւնն ամէն սահման անցաւ : Ստեփանոսի վրայ խոյանալով հանեցին զայն քաղաքէն դուրս ու քարեւծեցին : Նման Տէրոջ զոր կը սիրէր ու կը պաշտէր, Ստեփանոս իր մահացու ցաւերուն մէջ աղօթեց զինք քարկողազներուն համար, ըսելով . «Տէր, այս մեղքը մի

սեպեր տառնց :» Ապա «Տէր Յիշուա, ընդունէ իմ հոգիս,» ըսելով նանցեց երկրի վրայ և արթնցաւ այն օթեւանին մէջ զոր Տէրը պատրաստած է զինք սիրողներուն համար :

ՎԵՐՃԱԿՈՐՈՌԻԹԻԿԱ .— Ի՞նչ է մեր երգին երկրորդ տան վերջին տողին հարցումը : «Ո՞վ պատրաստ է նահատակուիլ Ստեփանոսի պէտս,» կ'ուզէ՞ ըսել : Ոչ, այլ, «Ո՞վ ունի Ստեփանոսի հոգին, Յիշուաի սէրը որ մարդուս եռանդ կու տայ ամէն օր ծառայելու անոր : Ո՞վ այնչափ հաւատարիմ է Յիշուաի որ ուղիղին ծառայէ ամէն գնով և ըլլայ հաւատարիմ մինչև ի մահ : Ո՞վ իր սրտին մէջ այնչափ սէր ունի որ կը յօժարի ներել իր ամէնէն սիսերիմ թշնամիներուն :» Ասոնք են որ կը հետեւին Ստեփանոսի շաւովին, ու մեծերու և փոքրերու, այրերու և կիներու այն աղնիւ բանակին, որ գարերու մէջէն ելան երկինից ցեց բարձունքը վտանգներու, տանջանքներու և ցաւերու մէջէն : Ըստնք մէկտեղ երգին վերջին երկու սողերը, իւրացներով անոնց աղօթքը :

«Մեզի ալ, Տէր, ատուր այն շընորհք

Երթալ քու ետեւէն :»

ԴԱՍ ԼԱ

ՓԻԼԻՊՈՍԻ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ուսման նիւր . — Գործ . Հ . 1-40 , ԻԱ . 8

Առակերտի Ընթեցում . — Գործ . Հ . 58 , Ի . 1-17 , 25-40 , ԻԱ . 8 :

Առկեղեն Համար . — Խնձի համար վկաներ պիտի ըլլափ երտապէմի մէջ և բար Հրէաստանի ու Սամարիայի մէջ ու մինչև երկրի ծայրերը : Գործ . Ա . 8 բ :

Ուսուցման նիւր Առնչակից Դասի Համար . — Աշխարհագրական դաս Պաղեստինու տեղերուն ու նահանգներուն վրայ :

ՈՒՍՄԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

Փիլիպոս

Մին էր այս եօթնէն զրոնք Երուսաղէմի առաջին Քրիստոնեայնկեղեցին ընտրեց աղքատներու և որբեւարիներու ողօրմութիւն մատակարարելու համար (Գործ . Զ . 4,5) : Այդ պաշտօնը ժամանակ մը վարելէ ետև նուիրուեցաւ միինարական գործի , որ Ստեփանոսի մահէն ետքն սկսաւ : Իր առաջին աշխատութիւնը Սամարիայի մէջ եղաւ (Գործ . Հ . 4,5) : Այս եղաւ Հրէական կրօնի սահմաններէն գուր Քրիստոնէական նոր հաւատքին համար առնուած առաջին քայլը : Դաշտն ընդարձակելու այս ձեռնարկին երկրորդ քայլը առաւ Փիլիպոս՝ Եթէ կվային ներքինին մկրտելով (Գործ . Հ . 24-40) : Վերջապէտնաց հաստատուեցաւ կեսարի կազմերը , Միջերկրականի եղերքը , ուր Պօլսո գտաւ զայն և հիւրընկարուեցաւ անոր տառնը (Գործ . ԻԱ . 8) : Այնուհետև անոր մացեալ կեանքին վրայ որոշ առանդութիւն մէկայ , թէկ ընդհանրապէս կը կարծուի թէ բնական մահով մեռած թրաղէսի (Կիւղէլ Հիսոր) մէջ : Տ . Ք . ԿիւՄԸՆ

Սամարիայի Մէջ Վկայութիւն

Երուսաղէմի փախլող վկաներէն ումանք կանգ չառին մինչև ու հեռաւը տեղեր հասան (Գործ . Թ . 2 , ԺԱ . 19) : Հեղինակին իր ուշագր

բութիւնը կը կերտանացնէ այնպիսիի մը վրայ , որու գործը շահեկան էր վկայութիւնը լսողներու շրջանակն ընդարձակել սկսելուն համար : Սամարիայ մէջ կատարուած գործն աւելի լսյն գործունէութեան մը սկզբնաւորութիւնն եղաւ , սակայն միայն սկզբնաւորութիւն , վասն զի Սամարացիները , թէկ սաստիկ ատելի էին Հրեաներուն (տես Յովհ . Դ . 9) , Թալմաւտիք մէջ կարծես մանաւանդ կէս-Հրեսոյ կամկէս-հաւատացեալ կը նկատուին քան հեթանոս կամ օտարական : Անոնք Հրէական արիւն կը կրէին իրենց երակներուն մէջ : Կարգացէր անոնց ծագման պատմութիւնը Դ Թագ . ԺԵ . 23 — 33ի մէջ : . . . Այս Փիլիպոսը նոյն անունը կրող առաքեալն էր թէ Ստեփանոսի պաշտօնակիցը (Գործ . Զ . 5) : Ինչո՞ւ ւեճ ուրախութիւն եղաւ այն քաղաքին մէջ : Է . ՊԱԶՈՒԾՐՑ :

Քրիստոնեայ Եկեղեցւոյն Ընդարձակումը

Աշակերտները ցրուելով՝ մորդիկ ու զեցին կրակը մորել , բայց Քրիստոս ու զեց տարածել զայն : Ղուկաս տարածման գիծ երէն մին վեր կ'առնէ : Սամարիայ մէջ Փիլիպոսի գործերը պատմելով : Սամարիայէ Կ'սկի , վասն զի Յիսուս նախ Սամարիայ յիշած էր Հրէաստանէ գուրս դանուաղ երկիրներուն մէջ (Գործ . Ա . 8) : Փիլիպոսի անունը երկրորդ է սարկաւագներու ցանկն մէջ , հաւանօրէն Սամարիայ մէջ անոր աշխատութեան ի կանխատեսութիւն : Իրերու բուն ընթացքը ո՛քան տարբեր եղաւ առաքեալներու ծրագրէն : Իրենք զուտ աշխատացած էին եօթն ընտրեալները , և Խօսքին քարոզութիւնն իրենց մասնաւոր գործն համարուծ : Սակայն Ստեփանոս տեսաւ ու անոնցմէ աւելի յստակօրէն հռչակեց տաճարին ու ծէսերուն անկումը , և Փիլիպոս իր անձնական նախաձեռնութեամբ , ըստ երեւութիւնն ըսուրովին անդիտակից այն մէծ քայլին զըր կ'առնէր ինք , առաջնն եղաւ աւետարանի ջահն արտասահման տանօղ : Եկեղեցին սարկաւագ ձեռնադրեց Փիլիպոսը , բայց Քրիստոս աւետարանից ըրաւ զայն , և աւետարանիչ մնաց՝ Երուսաղէմի մէջ սարկաւագութենէ գարեւէլն ետև երկար ժամանակ (Գործ . ԻԱ . 8) : Նկատեցէր նաև թէ Ստեփանոս առնուելուն պէս Փիլիպոս կ'ելէ անոր տեղը գրաւիլ : Վկաներու աղնիւ բանակին երբեք նորագիր չպակսիր : Անոր հրամանատարն անընդհատ շարքով մարդիկ կը դրէկ ճակատ և անոնք յօժար են վտանգաւոր դիրքեր բռնել , վասն զի ան կը հրամայէ : Ալէք . ՄԱՔԱՐԵԼ

Յաւելուածական Աւառևմնասիրութեան Համար Կարդալ
Deacon Philip, in Bible Miniatures, Amos R. Wells.
Ասմարից վրայ յօդուած մը Ար. Գրոց բառդիրքի մը մէջ :

Աւրուազիթ Դասին Պատմութեան

ՆԱԽԱԲԱՆ. — Ներածութեան անդ ծառայող պատմութիւնն մը :

ՊԱՏՄՈՒԹՅԻՆ. — Սօդափ հալածանքին արդիւնքը :
Փիլիպպոսի գործը Սամարիոյ մէջ : Տարօրինակ
պատուերը : Փիլիպպոսի հաւադանդութիւնը :

ԾԱՅՐԱԿՑ. — Ներքինիին մկրասութիւնը :

ՎԵՐՁԱԿՈՐՈՒԹՅԻՆ. — Սփրիկէի առաջին Քրիստոն
հան : Փիլիպպոսի ուղեւորութիւնն ի Կասարիա :

Ն Պ Ա Տ Ա Կ

Հաւատեմի իմմերն ընդարձակել՝ ցոյց առավ թէ աւեսա-
րանք ջնջելու նպատակով յարուցուած հալածանքը կը ծա-
ռայէ անոր աւրածման միայն: Ներկայացնել հաւատարին
ծառայութեան եւ անվարան հնազանդութեան զաղափա-
րականը եւ ցուցնել թէ տպայք ինչպէս կրնան զարձարեն
զայն իրենց կեանինին մէջ:

ԴԱՍԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Առնչակից Դաս

(Առէք Պաղեստինու քարտէսը և Հարցումներ ըրէք
մեր գասերուն մէջ յիշուած անդերու գիրքին վրայ :
Հարցումներ ըրէք այն ներկերուն վրայ դորս աղաքք
ընտրուծ են իրենց քարտէսին վրայ գործածելու համար,
և ձերը ցոյց առւեք: Հարցումներ ըրէք երկրին բաժա-
նումներուն վրայ, սասպէս.) Ըսէք ինձի Հրէաստանի
քաղաքներէն ոմանց անունները: Երկրին ո՞ր մասին մէջ
էր Սամարիոյ նահանգը: Սամարիոյ նահանգին ո՞ր մա-

սին մէջ էր համանուն քաղաքը: Ի՞նչ կը կազուէր հիւ-
սիսպին նահանգը: Այդ նահանգին ո՞ր քաղաքին վրայ
կարգացիք զուք Յիսուսի կեանքին առիթով: (Աշա-
կերաներուն պատմել առւեք թէ իրենց քարտէսներուն
վրայ ի՞նչպէս հետեւած են Փիլիպպոսի ուղեւորութիւն-
ներուն: Ըսէք առւեք գետերու, լիճերու և ծովերու
անունները: Վերցուցէք քարտէսը և մէն մի աշակերտի
թերթ մը թուղթ տալով պահանջեցէք ո՞ր քարտէսին
ուրուգիծը պատրաստեն և անոր վրայ նշանակին երեք
լիճ կամ ծով և գետ մը, նաև երեք նահանգ և իւրա-
քանչիւրին մէջ ալ քաղաք մը:)

Դասին Պատմութիւնը

ՆԱԽԱԲԱՆ. — Օր մը հովի իր պատուաներուն մէջ մեծ
ծառի մը քով գալով, որ հազարաւոր սերմ ունէր իր
ձիւզերուն վրայ, ըստու, «Եթէ այդ սերմերը մնան,
անտառ մը պիտի կողմուի հոս: Քու գոյութիւնդ ար-
դէն բաւական արգելք է ինձի, և չեմ ուզեր ո՞ր ուրիշ-
ներ ալ ըլլան:» Ուստի ուժգին վշեց ծասին վրայ և
վայրկեանի մը մէջ օդը լիցուեցաւ ման ընող սերմե-
րով: Հովին թեւերով ցրուեցան անոնք հոս հոն և մայր
ծառէն հեռի թափեցան օտարոսի շատ անդեր: Ի՞նչ կը
կարծէք թէ պատուանցաւ գարնան մէջ: Հովին ձամբան
աւելի հեշտ եղաւ սերմերուն ցրուելուն համար: Ի՞նչո՞ւ
պատմեցի ձեզի այս պատմութիւնը:

ՊԱՏՄՈՒԹՅԻՆ. — Մեր գասին մէջ ո՞ր մարդը կը
նմանի այս պատմութեան մէջ յիշուած հովին: Ի՞նչ է
սերմը զոր Սօդոսի հալածանքը ցրուեց: Մենք չենք գի-
տեր բոլոր այն անդերը, ուր գացին՝ այս ժամանակ
երաւաղէմէ վտարուած աշակերտաները: Սակայն Ղուկաս
կը խօսի մէկուն վրայ, որ Ստեփանոսի գործակից էր:
Ի՞նչ է անոր անունը: Ո՞ր անդը գնաց: Ի՞նչ է մեր

ՌԱԼԵՂԵՆ ՀԱՄԱՐԸ : Տարակոյս չկաց թէ ուրիշներ Հրէ-
աստանի ուրիշ կողմեր գացած էին երբ ստիպուեցան
մեկնիլ Երուսաղէմէ : Բայց Փիլիպպոս ընտրեց աւելի
հառա երթալ, գլխաւոր քաղաքը նահանդի մը՝ որու-
մակի հրէներուն հնատ երբեք հաշտ եղած չէին Հրեաները
(Հարցում ըրէք Փիլիպպոսի գործին և Պատրոսի ու Յով-
հաննէսի գալուն վրայ : Տղայոց տոջե պատկերացուցէք
Փիլիպպոսը շրջապատուած այնպիսի մարդոցմով՝ որ
կ'անձկան լսել անոր պատգամը, որ կ'ուրախանան իրենց
հիւտնդներուն բուժման վրայ և այն յոյսին համար զոյ
աւետարանը բերուծ էր իրենց մեղքերուն թողութիւնն
համար : Ապա խօսեցէք Փիլիպպոսի եկած պատուէրին
վրայ : Բանալ առուէք Գործ . թ. 26 համարը : Հարցու-
ցէք թէ ի՞նչ կը խորհին թէ Փիլիպպոս պիտի պատաս-
խանէր, միէ իր գասառութեան թողուէր ընտրել աելլը
ուր ամէնէն ուելի պիտի կրնար օգտակար ըլլուլ :) Կար-
գոցէք համար 27ի առաջին չորս բառերը : Հիանալի չէ :
Այդ է ճշմարիտ զինուորի հնազանգութիւնը : Յիսուսի
հատեւղներն այս օրերս ի՞նչպէս կը գիտնան թէ ի՞նչ
կ'ուզէ որ ընեն իրենք : Այո, ինք մեզի կը խօսի մեր
սիրտերուն մէջ և կ'ըսէ, « Ասիկա ըրէք ինձի համար : »
Երբ այդ պատուէրը լսենք, ի՞նչ ընելու ենք : Երանի՛ թէ
ամէնս Փիլիպպոսի նման յօժար ըլլանք լսել և արագ
գործել : (Պատկերացուցէք Փիլիպպոսի ուղղեւորու-
թիւնը, մինչ ճամբէ մը կ'երթար երկրին անբնոկ մէկ
մասին մէջ, խորհեղով թէ արդեօք Տէրն ի՞նչ գործ առած
է իրեն և անձկութեամբ փնտուելով թէ ի՞նչ կրնայ ընել
իր Տէրոջ համար :) Խոկոյն կը տեսնէ իր կողմն եկող
փառուոր կտոքն ու ձիերը Եթէովլպացի մեծ պաշտօնա-
տորի մը և հտեւէն խումբ մը ծառաներ : « Հոգին ըստ
Փիլիպպոսի, Մօտեցիր, և այդ կառքին քոլ գնա : » Այս

ալ էր բան մը, զոր Փիլիպպոս երբեք պիտի չխորհէր
ընել : Բայց երբ միսիոնարը կառքին ետեւէն վազելով
կը մօտենայ, կը լսէ որ պաշտօնեան Եսոյի մարգարէին
գիրքէն կը կարգայ : (Տղայք թող պատմին մասցեալը,
եթէ գիտեն և, եթէ չեն գիտեր, կարդացուցէք 30-35
համարները :)

ՄԱՅՐԱԿԱՏ : Ինդ հուպ հասան տեղ մը ուր ջուր
կար, և ներքինին Փիլիպպոսի հարցուց թէ չը կրնար
արդիօք մկրտուիլ հնա : (Կարդացէք համար 37 և 38) :

ՎԵՐՃԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆ : — Երբ մկրտութիւնն ոււրատե-
ցաւ, Տէրոջ Հոգին յափշտակեց Փիլիպպոս և ներքինին
այլևս չտեսաւ զայն, այլ ուրախութեամբ իր ճամբան
շարունակեց գեպ իր հեռաւոր երկիրը, և առաջինն եղաւ
աւետարանը մինչեւ երկրի ծայրերը տանող : Փիլիպպոս
գէպ հիւսիս իր ուղեւորութիւնը շարունակեց ծովեղերեաց
համարի իր ամէնս մինչեւ որ եկաւ կեսարիա և հոն
քաղաքներէ անցնելով մինչեւ որ եկաւ կեսարիա և հոն
հաստատուելով աւետարանը քարոզեց շատ տարիներ :

ԴԱՍ ԼԲ

ՍՈՂՈՍԻ ԴԱՐՁԸ ԴԱՄԱԿՈՍԻ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՅ

Ռւաման Նիկը .— Գործ. թ. 1-25:

Վաշակերտ Ընթեցում .— Գործ. թ. 1-25, իջ. 9-20 :

Ռուկեդին Համար .— Այս երկնային տևողաբան անհնաղանդ չեղայ հս : Գործ. իջ. 19 ր :

Ռւազման Նիկը Առնչակից Դասի Համար .— Հարցում .
ներ Սր. Գրոց աղլեայլ համարներու վրայ :

ՈՒՍՏԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

Ռւեյին Ռուռ Հետեւեցաւ Սօղոս

Երկու ճամբայ կար որով կրնար Սօղոս ուղեւորիլ, մին կարաւանի ճամբան որ Եգիպտոսէ Դամասկոս կը տանէր և Սր. Երկիրի ծովեղբէն կ'երթար մինչեւ որ գէպ արեկլք գիմէր Յորդանանն անցնելու համար Տիբերիայի Մովուն հետօխակողմը : Սօղոս այս ճամբան միանալու համար պարտ էր նախ գէպ արեկմաւաք, այն է՛ ծով գիմէլ : Միւս ճամբան կ'երթար Ակիմիոպոսի մէջէն և Յորդանանու միւս կողմը կ'անցնէր Տիբերիայի Մովուն հարաւակողմը, և Գատարոյի մէջէն կ'երթար գէպ հիւսիսարեմուտք Դամասկոս : Միջօց մը չունինք որոշելու թէ ո՛ր ճամբան հետեւեցան Սօղոս և իր ընկերները : Կարտասնի ճամբան հարիւր երեսունըլեց մէն էր և վեց օր կը տեւէր : Ճ. Խ. Լ. Ջ. Պ.

Սօղոսի Մեջ Փոփոխութիւն

Կէսօրի ժամանակ, երբ գրեթէ հասաւ ուր որ կը գիմէր, երկինքէն լրյա մը փայլատափէց այնչափ պայծառ ու կուրացուցիչ որ Ակրիական տաք արեւը կը գերազանցէր : Սօղոս արքին գետինն ինկաւ և լուց ձայն մը, որ զինք կը կանէր բուն իր անունով առանց տիտղոսի, ճիշտ այն ոճով որով կը կանչուէր ինք իր մօրը գրկին մէջ (Գործ. իջ. 14): . . . Զայնը կը հարցնէ թէ ինչո՞ւ կը հալունէ խօսողը . . . ինք կը հարցնէ . . . Ո՞ւ ես դուն, Տէրու Շոպէի մը լուսութենէ ետև պատասխան մը կու գայ, որու առաջն աղդեցութիւնը կ'ըլլայ հարկաւ սարսափ և

գրեթէ գագար սրախ տրափման, « Ես եմ Յիսուսը » Լաբին հեղինակութեամբ սկսու Յիսուս ազգեցութիւն բանեցնել և Սօղոս աւարքի սկսու հնազանդութեան այն երկար կեանքը, որու մէջ իր գլխաւոր փառքն եղաւ դաւանիլ թէ ինք Յիսուս Քրիստոսի ծառայ է (տես Հառլ. Ա. 1): Երբ Սօղոս աւարքի ոտքի ելաւ, զգաց թէ այլևս անկարող է հալածէլ : Փոխանակ ահարկու զօրութեամբ Հրէական թաղը վազելու, իսարխափող ինեղծ կոյրի մը պէս ուրիշի ձեռք բաներով առաջնորդուեցաւ : Ռւշաղրութեամբ կարգացէք 3-9 համարները և երկարօրէն ի նկատ առէր սա Հարցութեամբ : Իրապէս ինչ պատահեցաւ Սօղոս աւարքին այս ժամանակի Անոր կրօնական կեանքին ու ընթացքին մէջ անմիջական ինչն փոփոխութիւններ տրամաբանօրէն հարկ եղան այս փորձառութեամբ պատճառով : Է. Պ. ՊԱԶՈՒԾԻԹԸՀ

Սօղոսի Անձը

Տարունացի Սօղոս նշանաւոր անձ էր : Իր բնութիւնն էր այն բուռն բնութիւններէն, որոնց համար Շմարտութիւն ու պարտուկանութիւնն այնքան հրամայական են որ իսկոյն կեանքի կը փոխարկուին : Իր մտային ընդունակութիւններն ալ եղականօրէն այլազան էին և ամէն ուղղութեամբ զրեթէ հաւասարապէս առայգի : Խորաթափանց խորհութէր կը Ազգառնաքն անոր համար իսկոյն դրութիւն մը կ'արտադրէր, այնպէս որ գաղափարի մը տրամաբանական բոլոր հետեւութիւններն ի վեր կը հանէր : Այսու ամենայինիւ վերին աստիճանի դիւրագած խոռոշութեամբ մը ունէր : Ահադին յուզման ընդունակ էր, և միշտ կ'զգար իր վայելքներուն ու տառապանքներուն ամբողջ իրականութիւնը, Միւնոյն ժամանակ գործնական մարդ էր, հանրային գործի սիրող և ուրիշներու առաջնորդ լրացաւ համար ծնած : Հաղուադէպէ այս յատկութիւնները միացեալ գտնել, սակայն Սօղոսի վայոց միացեալ էին անփեսելի կերպով Մագուլ կ'առնեին անոր բնութեան սպանչելի ու ժգնութենէն ու կատարելութենէն, կը թուէր թէ կեանքի կամ փորձառութեան ոչ մէկ տարելութենէն, կը թուէր թէ կեանքի կամ փորձառութեան մէջ կ'երեւէր նաև եղած երեւոյթ անծանօթ էր անոր : Անոր ընթացքին մէջ կ'երեւէր նաև եղած կան միութիւն զրութեան և գորսի, զօրել գործունէութեան և բարեկամական մակրանքի սրտառուչ իղձի, հերոսային քաջութեան և բարեկամական բուռն սիրոյ : Կրօնական իր տրամադրութեան ուժգնութիւնն ամէնէն բուռն սիրոյ : Կրօնական իր տրամադրութեան առաջնորդ կը կամ անշական կողմին էր Սօղոսի : Այս անձին կամ ընէին համար յատկանշական կողմին էր Սօղոսի : Այս անձին կամ ընէին համար յատկանշական տեսութիւնը միակ իրական առաջնորդ իր գլխաւոր փառքն էր իր կեանքի կրօնական տեսութիւնը միակ իրական առաջնորդ իր կարգութիւնը : Ան կրցաւ աղջոյութենէն ի վեր անոր կը նուիրէր իր կարգութիւնները : Ան կրցաւ յետոյ Շմարտապէս ըսել . . . Շնորհակալ եմ Աստուծոյ, զոր կը պաշ-

աեմ իմ նախնիքներէս մաքուր խղճմատնկրով» (Բ. Տիմ. Ա. 3): Փարի սեցի էր ինը, վասն զի իրեն համար Փարիսականութիւնը բոլոր իր թերութիւններով հանդերձ Աստուծոյ կամբը կեանքի մէջ կատարելապէ: Մարմացնեաւու Տիգ էր: Ճ. Թ. Փիլիպ Զ.

ԱՐԵՎԱԳԻԾ Դասին Պատմութեան

ՆԱԽԱԲԱՆ. — Զարէոսի փոխուած կեանքը :

Պատմութեան .—Սօղոսի հայածանքները :

ԾԱՅՐԱԿԵՑ .—Սօղոսի դարձու :

Վերջանորմաթիւն .—Սօլոս՝ թրիստռնեայ քարողիչ ի Դամակոս :

۸۹۸۸

ԴԱՍԻ ՆԵՐԿԱՅԱԼՈՒՐ

Առնեսակից Դաս

Նայինք ո՞րչափ չուտ կընաք գտնել Սր. Գրոց սա
խօսքերը : (Եթբ ամէն ալ պատրաստ ունենան իրենց
Աստուածաշունչները, համար մը տուէք իւրաքանչլւրին :
Եթբ աշակերտ մը գտնէ տրուած համարը, ուրիշ մը
տուէք անմիջապէս :) Տէրունական Աղօթքը : Ուկիղէն
կանոնը : Տասը Պատուիրանները : Երկու Մեծ Պատուի-
րանները : Սիրոյ Գլուխը : Հաւատքի Գլուխը : Հօվուփ
Սազմոսը : Ուղեւորի Սազմոսը : Քրիստոսի Ծննդեան
Պատմութիւնը : (Պատասխանները տես Յաւելուածին
մէջ :) Ուրիշ պատմութիւն մը կայ Յիսուսի ծննդեան
հետ կցուած զոր անշուշտ պիտի ուզէք գտնել, և այն

է Մողերուն այցելութիւնը (Մատ. Բ. 1-12) : (Հարցուցելով այս կէտերը և ամէն ուրիշներ զորս տղայք մոռցած են : Հրահանգութեան ձեր փոխելու համար լուր կ'ըլլոյ որ երբեմն զուք համարն ըսէք և տղայք խօսքին կամ պատմութեան անունը տան : Երկու Մեծ Պատուիրաններուն երեք տեղերն ամէնէն աւելի դժուարաւ կը լիշուին և պէտք է աւելի յաճախ հարցնել զանոնք :) Համար մը կայ որ աւելաբանի պատգամին ամբողջութիւնը կը պարունակէ , կ'ըսուի : Գիտէք թէ ո՞ր համարն է այն : (Եթէ տղայք չեն գիտեր Յովհ . Գ. 16ը , գանել տուէք զայն իրենց Աստուածաշունչներուն մէջ և կարդացուցէք : Բայք որ ոչ միայն սորվին այդ համարը , այլև անոր տեղը : Գործի Գիրքին Քննութեան Հարցումներն ըրէք և պատասխանել տուէք անոնց , որպէս զի գիտաք թէ կրնա՞ն ուղիղ պատսսխան տալ : Հարցուցէք թէ ի՞նչ անուն գրեցին պատկերին տակ : Դուք անուն մի տաք իրենց , եթէ արդէն գտած չեն անուն մը , այլ պատուիրեցէք որ գարձեալ զգուշութեամբ կարդան Գործի Գիրքին այն հաստածը , որու խորագիրն է «Փողոցը Որ Ուղիղ կ'ըսուի , » և նայեցէք թէ հան արտած տեղեկութենու խորագիր մը չըթելազրեր իրենց :

Դասին Պատմութիւնը

ՆԱԽԱՐԱՆ. - Երիքովի մէջ մաքսաւոր մը կը ըստակէր, որու անունը Զաքէսս էր: Անպարկեցաւ և անձնասէր կետնք մը կը վարէր ան ժողանակակից միւս հարկահաւաքներուն մնե մասին նման: Սակայն օր մը Յիսուս եկաւ Երիքով և ինքնակոչ հիւր մը եղաւ անոր: Զաքէսս Յիսուսի երեսը նայելով և անոր սիրալիր խօսքերը լսելով սկսաւ իր անձն ատել իր անձնասիրութեան և անիրաւ գործերուն պատճառով: Ի՞նչ տարբերութիւն կամ փոփոխութիւն յառաջ բերաւ այս հանդի-

պումը Զաքէսոսի կևանքին մէջ : Գիտէ՞ք թէ Յիսուս նիշտ նոյն գործը կը կատարէ այսօր մարդոց կեանքերուն մէջ : Զենք կը նար տեսնել զինք ինչպէս Զաքէս կը տեսնէր : Սակայն իր խօսքէն և մեր սրտերուն մէջ խօսող իր ձայնէն կը սորվինք ճանչնալ զինք : Եւ որչափ աւելի հետեւինք իրեն, այնչափ աւելի կը սիրենք զինք ու կը սիրենք ընել այն բաները զորս ինք կ'ուզէ որ ընենք : Այսպէս ըրաւ այն մարդը որու վրայ է այսօր մեր պատմութիւնը :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ .—Օր մը խումբ մը ձիաւորներ անցան երուսաղէմ քաղաքի Դամասկոսի դանէն և գէպ հիւսիս ժամբորդեցին : Խումբին պեսն էր Սօլոս անունով երիտասարդ մը : Փարիսիցիներու դալրոցին մէջ կրթուած էր և այն օրը որ Ստեփանոս ձերբակարւելով տատեռնին տուշե բերուեցաւ՝ հնա ներկայ կը դանուէր : Երբ Սօլոս լսեց թէ Ստեփանոս ըստ, «Նազովրեցի Յիսուս Մեսիան է» բարկութենէն կատղեցաւ : Ինք չէր հաւատար ատոր, և կը խորհէր թէ ով որ հաւատար կամ ըսէր թէ կը հաւատայ՝ պէտք է որ սպաննուի : Ուստի ուրախացաւ երբ ամբոխը քաղաքէն դուրս հանեց Ստեփանոսը, և անտարակոյս պարծանք համարեցաւ անոր քարկուծման համար իր հաւանութիւնն յայանել՝ պահպանելով հանդերձներն այն վկաներուն, որոնք օրէնքով ստիպուած էին առաջին քարը նետել : «Այս շիտակ է», կ'ըսէր անդադար, «Եւ պիտի աշխատիմ անոր միւս հաւատակիցները գանել և զիրենք ու իրենց կրօնը բնաջինջ ընել :» կը կարծէր թէ Աստուծոյ ծառայութիւն կընէ : Սակայն իր սիրան ատելութեամբ լեցուն էր, և Աստուծած սէր է : Երուսաղէմի մէջ շատ ալքեր ու կիներ բանտարկուեցան ու սպաննուեցան Սօլոսի հաւածանքով : Սակայն շատեր ալ երուսաղէմէ մեկնեցան Փիլիպոսի նման և աւետարանի

պատգամը տարին հարիւրաւոր ուրիշ տեղեր, ոմանք հետաւոր երկիրներ երթալով : Սօլոս կը կարծէր թէ ինք հետղնեաէ կը ջնջէր Քրիստոնէական կրօնը : Զէր գիտեր թէ ընդհակառակն անոր տարածման կը նպաստէր : Վերջապէս, ճիշտ այն միջոցին որ Սօլոս կը կարծէր թէ երուսաղէմի մէջ բնաջնջած էր Յիսուսի կրօնը, Դամասկոսէ եկող ճամբորդներ լուր բերին թէ շատ Քրիստոնեաներ կան այն քաղաքին մէջ : Անմիջապէս քահանաւյապէտները գնաց և ըստ, «Եթէ ինձի թուղթեր տաք Դամասկոսի իշխանութիւններուն ուղղեալ, ես կ'երթամ, կը ձերբակալեմ տեղւոյն Քրիստոնեաները և երուսաղէմ կը բերիմ կապուած :» Քահանայապէտները սիրով կատարեցին ինչ որ իրենց այս նախանձաւոր օգնուկոնը կը ինգրէր : Այդ պաշտօնով ահա ճամբայ ելու Սօլոս այն առաւօտ, երբ կ'անցնէր երուսաղէմի գոնէն : Երեւակացեցէք զինք մինչ կ'երթար «սպառնալիք ու մահ բարեւակացեցէք զինք մինչ կ'երթար «սպառնալիք ու մահ փչելով», ատելրավոր սրտով և հալածումի ու սպանութեան իր նորստաց իշխանութիւնն ի զործ դնելու բուռն իղձով այնպիսի ազգակիցներու դէմ որոնց միակ յանցանքն էր Յիսուսի հաւատատալ :

ԴԱՅԱՐԱԿԵՏ .—Սակայն գեռ Դամասկոս քաղաքը չը հասած՝ Սօլոս Յիսուսը տեսաւ : Կընա՞ք ըսել թէ ի՞նչ պատահեցաւ այդ կէսորին, մինչ Սօլոս և իր ուղեկիցները քաղաքին կը մօտենացին : Ի՞նչ փոփոխութիւն յաները քաղաքին կը մօտենացին : Ի՞նչ կ'ուսած բերաւ այդ տեսիլը Սօլոսի վրայ : «Ճէր, ի՞նչ կ'ուսած մինչեւ իր կետնքին վիրջը այդ եղաւ իր ամէնօրեայ եալ մինչեւ իր կետնքին վիրջը այդ եղաւ իր ամէնօրեայ գիտէր թէ հաճոյ պիտի ըլլային Յիսուսի : Երբ Սօլոս գիտէր թէ հաճոյ պիտի ըլլային Յիսուսի :

Նապատռուկան բանը զօր ուէ անձ կրնայ իրեն համար ըսել:

ՎԵՐՁԱՌՈՐՈԽԻՒՆ. — (Անանիայի տրուած հրամանը: Անոր վարանումը: Տրուած հաւասարիքը: Սօղոսի մկրտութիւնը:) Սօղոս իր Տէրոջ համար ի՞նչ ըրաւ Դամասկոսի մէջ: Դամասկոսի Հրեաները որ Յիսուսի չին հաւատար՝ Սօղոսի կ'սպասէին և զայն իրենց վինակից կը համարէին Քրիստոնեաներու դէմ: Սօղոսի բաւական դիւցազնութիւն հարկ եղաւ այդ մարդոց ներկայանալով ըսելու համար, «Ես Յիսուսի հետեւող եղայ, և կ'ուզեմ ձեզի խօսիլ անոր վրայ:» Սօղոս գիտէր թէ Հրեաները, երբ իր պատղամը լսէին, զինք սպաններու նոյնքան նեասանուա պիտի ըլլային որքան ինք եղած էր բուրոյ Քրիստոնեաները Ծննդելու համար: Սակայն երբեք չվարանեցաւ պարտականութեան ու ապահովութեան միջև: Ճշմարիտ Քրիստոնեայ հերոս մը եղաւ:

ԴԱՍ ԼԳ

ՍՕՂՈՍ (ՊՕՂՈՍ) ԿԵՐԹԱՑ
Ա.Ի.ԽԱՏՍԱՐԱՆԸ ԳԱՐՈՂՅԱԼ

Ուսման Նիւր. — Գործ. թ. 27, ԺԱ. 22-26, ԺԳ. 1-ԺԴ. 28:

Ա.ՉԱԼԿԵՐԻ ԸՆԹԵՐԵԳՈՒՄ. — Գործ. ԺԱ. 22-26, ԺԳ. 1-3, ԺԴ. 1-28:

Ուկիղէն Համար. — Նպատակը դիտելով՝ Քրիստոս Յիսուսով կոչուածին եղած Աստուծոյ վիրին կոչումին մրցանակին կը վագեմ: Փիլիպ. Գ. 14:

Ուսուցման Նիւր Առնչակից Դասի Համար. — Առաքելու կան աշխարհի այն մասին աշխարհազրութիւնը, որ անհրաժեշտ է իրը յետուկողմ Պօղոսի առաջին և երկրորդ ուղեկորութիւններուն մէջ տեղի ունեցող դէպքերու պատկերին:

ՈՒՍՄԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԵԿԵՂԵՑԻԻ ԸՆՊարձակումը

Անտիոք շուտով հաւատքի ցարդ եղածէն աւելի մեծ ծաւ ալման մը մեկնակէտը եղաւ: Առյու սկսաւ Հոգիին մէկ յայտնութենէն, որ եղաւ այդ եկեղեցիին հինգ մարգարէներուն ու վարդապետներուն (Գործ. ԺԳ. 1, 2): Անոնցմէ չըրուը — Բառնաբաս, Շմաւոն նիւգէր, Ղուկիս կիւրէնացի Պօղոս — Հեղենափօս Հրեայ էրն, Հինդերորդը ժամանակաւ Հերովդէս Անտիպատի մննդակիցն եղած էր (Տայսման, Սուրբ Գրոց Ուսմունք, էջ 178) և կարելի է թէ Հրեայ էր, Դիտելի կէտը սա և թէ ասոնք կը պատկանէին այն շրջանակին, որ արդէն իսկ խորապէս կը շահագրգռուէր հաւատքին տարածմամբ: Ասնց տուաւ Հոգին, մինչ կ'երկրպագէին, սա պատուէրը: «Զատեցէք ինձի Բառնաբասը և Սօղոսը այն Գործին համար, որու ևս կանչեր եմ առողջեր» իւ անմիջապէս երկու միսիոնարներն իրենց նոր առաքելութեան յատկաց-ուեցան ձեռնադրութեամբ: Ճ. թ. Փիլիպ. 2

Ճերանոսներու Առաքեալը

Անտիոք եղաւ Պօղոսի աշխատութիւններուն վայրը, և հոն ի պաշտօնէութիւնը տակաւ առ տակաւ ստացաւ հեթանոսներու առաքելութեան լիակատար այն հանդամանքը, զոր Տէրը սրոշած էր ու ունենայ և Աստուածային տնօրէնութեամբ ի վերջը յանդեցաւ Պօղոսի Բառանաբասի առաքման դէպ ի Փոքր Ասից հեթանոսական մօստակայ գաւառները (Գործ. Ժ. 1-3), Այս առաքելութեան նշանաւոյ յաջողութիւնը վերջապէս պատճառ եղաւ որ Պօղոս լիսվին գիտակի ըլլար իր հեթանոսներու քարոզելու պաշտօնին լիակատար նշանակութեան (Գործ. Ժ. 44-48), Եկեղեցին ալ առիթ տուաւ լիսվի ըմբռնել այս նոր ուղղութեան նշանակութիւնը Տ. Ք. Կիլլըն:

Նպատաւոր Կացուրիւն Գէպ Յառաջ Շարժման Համար

Պէտք էր այժմ վկայութիւնը փուլթով դէպ արևմուտք տանիկ Ընդհանուր կացուրթիւնը նպաստաւոր էր դէպ յառաջ շարժման և արագ արդիւկներու (1) Վկաները նոր լեզու սորվելու համար տարիներ պիտի չվասնէին, վասն զի Յունարէն ամէն տեղ կը խօսուեր (2) Ամիսներով անցագրի պիտի չսպասէին, այլ կրնային ազատօրէ պիտութեան ամէն կոզմէրը երթալ Հռոմէական մեծ Տամբաններուն բազմաթիւ նաւերով (3) Մատուռներ պիտի չկանդնէին, վասն զ Հրէական ժողովարանները կային իրեւ պատրաստ հաւաքատեղիններ (4) Ժողովարաննեն մէջ Հռեայ ունկնդիրներ կը գտնէին միաստուածեան հաւատքին կատարելապէս վարժ և Մեսիցի մը սպասող (5) Այս ունկնդիրներուն շուրջ կային բաւական դիւրընկալ օտարականներ արդէն իսկ տեղեակ Տէր Աստուծոյ պաշտամունքին և Մեսիակա ակնկալութեան, որոնք հեթանոսներու հետ կապակցութեան բնակա օղակ մը կը կազմէին (6) Ունկնդիրներու մէջ այս հեթանոսներուն ներկայութիւնն ապացոյց էր կրօնական այն ընդհանուր շարժման ո հեթանոսներուն մէջ կար և այն յօժարութեան որով անոնք իրենց կայրենի հաւատքներէն քարձը ու ընտիր բան մը կը գնահատէն էն. ՊԱԶՈՒԾԹՑ

Յաւելուածական Ռւսումնասիրուրիան Համար Կարդալ

Սր. Գործ բառարանի մը մէջ Սիւրբիական Անտիոքի, Բառանաբասի և Տարանի վրայ յօժուածներ:

Արուազի Պատին Պատմութեան

ՆԱԽԱԲԱՆ. — Վերաքաղ Սօղոսի Դարձին :

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ. — Բառնաբաս Անտիոքի մէջ : Անորի ի Տարան ուղեղորութիւնը Սօղոսի համար : Բառնաբաս և Սօղոս կը զրկուին իրեւ միսիոնար : իրենց ուղեղորութեան պատմութիւնը :

ՄԱՅՐԱԿԱՑ. — Միսիոնարները կը դառնան բոլոր այն տեղերը, ուր իրենք հալածուած էին :

ԱՆՐԱԿԱՌՈՒԹԵԱՆ. — Անտիոքի եկեղեցւոյն արուած տեղեկագիրը : Ասկեղէն համարն ու անորի իմաստը :

Ն Պ Ա Տ Ա Կ

Դարձեալ ցուցնել թէ Քրիստոնեայ ըլլալը միսիոնար ըլլալ կը նեանակէ եւ թէ Քրիստոնէական եկեղեցին միսիոնարական եկեղեցի է: Ցպայց միսիոնարական օգի ներածնել եւ ցոյց առ թէ ինչպէս կրնան իրեց առւրենով ու աղօրբենով օգնել:

ԳԱՍԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Առ Եշակից Պատ

Պատկերաթիրթին երկու քարտէսներն առէք և զուննք բաղդատել տուէք տղայոց որ Պաղեստինու տեղը տեսնեն մնծ քարտէսին վրայ : Բսել տուէք թէ մնծին վրայ ուր պիտի ըլլային Սամարիա և Կեսարիա : Գործի Գիլրին մէջ արուած տեղեկութեան վրայ հարցում ըսէք սապէս . Ուր ծնուռ Սօղոս : Ցուցէք տեղը աշխարհէք սապէս . Ուր ծնուռ Սօղոս : Ցուցէք տեղը աշխարհէք Բացոյցին վրայ : Ուր զպորց գնաց : Ուր կը քարտէ Բառնաբաս : Ուր գնաց երբ օգնութեան պէտք ունեցաւ : Ուր էր Սօղոս այն ժամանակ : Երբ Սօղոս ու Բառնաբաս իրենց միսիոնարական համբորդութիւնն

սկսան, ի՞նչ ճամբարվ գացին։ (Գործ. Ժ. 4.) (Սելեկի Անտիոքի նաւահամասոցին է և զետին բերանը կը դանուի ջեր Սր. Գիրքի քարտէսին կամ տառփելուկան աշխարհուց վրայ նշանակեցէք Կիպրոս կղզին այն տեղեր որոնցմէ անցան անոնք։ Գծեցէք ուղեղիծը Սաղմանի նայէ Պատիս և ապա Պերգէ, Անտիոք, Լիւստրա Դերբէ, մինչ կը խօսիք տղայոց հետ։ Պատմել տուէ թէ ի՞նչպէս տարբեր եղաւ վերտղարձիուղեռութիւնը եթէ չեն գիտեր, կարդացուցէք Գործ. Ժ. 25, 26 յետոյ քարտէսին վրայ ցաց տուէք միսիոնարներու ճամբան։ Եթէ կրտաք աշխարհազրաւթիւն մը ունենա դաստրանին մէջ, ցուցէք այդ կողմերու այժմու քար Պօղոսի ուղեւորութիւնները։ Թող վնասուն տեղերէն մէ քանին և նային թէ նոյն անուններով կրնա՞ն գտնե պանոնք արդի աշխարհացոյցին վրայ։)

Պատմին Պատմութիւնը

ՆԱԽԱԲԱՆ. — Եթէ ևս ուղեի որ գուք ինձի պատմէք թէ հարածիչ մը ի՞նչպէս աշակերտի փոխուեցաւ որո՞ւ պատմութիւննը պիտի ընէիք։ (Թող պատմութիւնն ընեն կարգին աշակերտները։) Օր մը Երուսաղէմի մէ մարդ մը որ երբեք քարած չէր իր կեանքին մէջ՝ յան կարծ կրցաւ քարել, վազել և ցատկել։ Որո՞ւ զօրու. թեամբ գործուեցաւ այդ փոփոխութիւնն անոր կեանքին մէջ։ Ո՞րն էր կը կարծէք մնեագոյն փոփոխութիւնը այդ փոփոխութիւնը թէ Սօղոսի փոփոխութիւնը։ Աշխարհի մէջ չկայ բան մը որ կարենայ բաղդատուի այդ բանին հետ, զոր Յիսուս ըրաւ Սօղոսի համար և զոր միշտ կ'ընէ իր ձայնին անսացողներուն համար։ Սօղո-

դարձի գալէն ետև Երուսաղէմ գնաց, բայց աշուկերան կարծ վախցան իրմէ։ Զէին կրնար հաւատալ թէ իրաները պիտուած էր ան։ Բայց Սօղոս բարեկամ մը ունէր պէս փոխուած էր ան։ Բայց Սօղոս բարեկամ մը հան որ հաւատաց։ Տեսէք Գործ. Ժ. 27 և գտէք այդ բարեկամին անունը։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. — Երուսաղէմի եկեղեցւոյն երեւելիները՝ չատ չանցած իմացան թէ Յիսուսի հետեւողներ կային Անտիոքի մէջ և Բառնաբասը զրկեցին հան որ տեսնէ եղածը և հոգ տանի գործին։ Ժամանակ մը հան գործելէ ետև Բառնաբաս հասկցաւ թէ օգնականի պէտք ունի, վասն զի շատ գործ կար։ Ո՞ր մարդն ուղեց իրեւ օգնական։ Այն ժամանակ ուր էր Սօղոս։ Մինչ երկու տառքեալներն ի միասին կը գործէին Անտիոքի մէջ, Տէրոջ Հոգին ի՞նչ պատուիրեց Անտիոքի եկեղեցին։ Այդպէս կ'ընեն միշտ Յիսուսը սիրողները, կը խորհին անոնց վրայ որ չեն գիտեր Տէրը, և կ'ուզեն անոնց զրկել աւետարանը։ Ատոր համար է որ զրամ կու տանք միսիոնարներու պահպանման համար։ Գիտէք թէ մարդ զրկելու համար զրամ պէտք է, ուստի պատգամը տանի չկրցողները զրամ կու տան զրկելու համար կրցողները։ Այդ կերպով ամէնս ալ կրնանք օգնել, և կը նանք նաև օգնել մեր միսիոնարներուն համար ազօթելով։ Անտիոքի եկեղեցին իր տառքերով ու ազօթքներով օգնեց և իր լաւագոյն մորդիկը տուու գործին համար։ (Ուղեւորութիւնն վրայ հարցում ըրէք արագ կերպով, աղայոց պատմել տարով երկու գոսի պատկերներուն պատմութիւնը, և նայեցէք որ երկու միսիոնարներուն երբոսութիւնը որոշ փայլի պատմութեան միջոցին։)

ԾԱՅՐԱԿՑ. — Քարտէսներուն նայեցէք։ Եթէ գուք Դերբէի մէջ ըլլայիք Պօղոսի նման և ուղեիք Սիւրիա միշտ պէս պիտի երթացիք, Կը կան Անտիոք վերադառնալ, ի՞նչպէս պիտի երթացիք,

կարծէք։ Պօղոս կրնար Տարսոն երթալ, որ իր ծննդավայրն էր, և յետոյ Անտիոք։ Բայց ի՞նչ ըսկել որոշեց Խնչու գարձաւ այն տեղերը ուր այնքան անդութ կրտպել վարուած էին իր հաս (Գործ. ԺԴ. 22,23)։ Պօղոս և Բաւնաբաս գիտէին թէ այդ տեղերու Քրիստոնեաներ պիտի հարածուէին, և ուզեցին օդնել որ զօրանան Տէրոջմոլ և անոր զօրութեամբ։

Վերջանորութեան։ — (Նկարագրեցէք Անտիոքի եկեղեցին, մինչ հաւաքուած էր իր միսիոնարներուուն տեղակադիրը լսելու համար։ Եւ թող աղայք տեղեկազրեն որպէս թէ խօսպները Սօղոս ու Բաւնաբաս ըլլային Ոսկեղէն համարն ուղեցէք։) Կը տեսնէք թէ ի՞նչ բանի վրայ կը խորհէր Սօղոս երբ այդ տողերը զրեց։ Կը պատկերացնէր իր առջև վազք մը, ուր ամէն վաղող բոլոր իր ուժով կը նայի իր նպատակակէտին՝ մրցանակի շահելու յուսով։ Երբ Սօղոս Դամասկոսի համար ճամբայ ելոււ, ամէն ուրիշ բանէ ոււելի կ'ուղէր Քրիստոնեաներն հարածել։ Դարձի գալէն ևսքը իր միակ բազ ձանքն եղաւ Յիսուսի ճշմարիս հետեւող ըլլալ։ Գիտէր թէ շատ բաներ իրեն արգելք պիտի ըլլային լու վաղելու, եթէ տեղի տար անոնց, բայց հաստատ որոշեց յասաջ վաղել, թոյլ չաւալով որ հալածանք կամ վասնգ կամ ընդդիմութիւն և ուրիշ ուեէ բան զինք ետ կեցնեն իր գործը լու կատարելէ։ Կրնա՞ք ըսկել դժուարին բաներէն մէկ քանին որ կրնային Պօղոսն արգիլել մրցանակը շահելէ։ Ի՞նչ դժուարին բաներ ստիպուեցաւ ընել իրեւ Տէր Յիսուսի ծառայ։ Ի՞նչ դժուարութիւններ ստիպուեցաւ կրել։ Կը կործէք թէ սմանք ետ պիտի կենային մրցանակը շահել փորձելէ։ Մաֆկ ըրեք թէ Պօղոս ի՞նչ ըստու այդ մասին։

(Կորդացէք Հառլ. Բ. 35, 37-39։ Կը տեսնէք թէ

այս հաստուածն իր մէջ կը պարունակէ յաջորդ դասին Ոսկեղէն համարը, և կը գտնուի այս շաբթուան ընթերց դումներուն մէջ։ Բայց այս պիտի ծառայէ մանաւունդ տեսլցնել քան նուազեցնել անոր յարգը։)

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆՆ.— Լ.Դ. Դասը սորվեցնելու թելադրութիւնը նկատի առեք, որպէս զի պատրաստէք և տղայց գերեր յանձնէք ներկայացման մը համար, եթէ կ'ուղէք հետեւիլ ծրագրին։

ԴԱՍԱՀԱՐԴ

ՊԵՂԱՍ ԵՎ ԸՆԴՏԱՊԵՏՔ

Աւագան Կիւր — Պոլս. ԺԵ. 36-Ժ. 40:

Առավելագույնը — Պարմ. Ժ. 9-40, Համկ. Ը
35, 37-39:

Առկեղեն Համար — Ո՞վ պիտի զատէ մեզ Քրիստոսի սէ-
րէն, ասսասպա՞նքը, կամ նեղութիւնը, կամ հո-
լածո՞նքը, կամ սո՞վը, կամ մերկութիւնը, կամ
վասնաքը, կամ սո՞ւրը: Այս ամէն բաներուն մէջ
ա՛լ առելի յաղթող կ'ըլլանք անով որ մեզ սիրեց:
Հասով. թ. 35,37:

**Աւուցման Նիւթ Առնչակից Գտափ Համար .—Աշխարհաւ-
գրական համառա վերաքաղ միսիոնարական առա-
ջին ուղևորութեան և երկրորդ ուղևորութեան
մինչև Փիլիպպաէ :**

ՈՒՍՏԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

**Միախնարական Խելքուղ Շւղեւարութեան Սկզբաւու-
րութիւնը**

Ճամբան ցամաքային էր Սիւրբիոյ հիւսիսային մասէն գէպ ի կիլիկիա, ներփակելով հաւանօրէն աշխատութիւն իսու և Ատանա քաղաքներուն մէջ, նաև այց մը ի Տարսոն, քանի որ ուղղակի իրենց ճամբան փրայ Կիյանար գէպ ի կիլիկեան Դանները կամ Տաւրոս Լեռանց մէջ անցըթիւ Ու շեւորութեան այս մասին նպատակին էր փարատել այն անձութիւնը որ ծագած էր քանի մը նախանձայցը Հրեաներու պատճառով, որոնք կը պնդէին թէ օտարազգի ամէն նորադարձներ Քիրստոնեաց ըլլալու պահուն պարտին նախ Հրէական օրէնքն ընդունելի, Երուառաջէմի Ճողովը վճռեց (Գործ. մէ. 1-35) թէ հարկաւոր չըր հեթանոսները բեանաւորել Հրէական օրէնքով, և Պօղոս ու Շիշա այս վճիբարին Սիւրբիոյ և Կիլիկիոյ Եկեղեցիներուն

Աւետարանը Եւոպա եր Տարուի

Աշխատութեան համար մեծ քաղաքներ ընտրելու այս ընդհանուր
ծրագրէն յայտնի է թէ Պօղոսի Անտիփոք տւելի անդին ուղեւորե-
լու նպատակն էր Եփսոս երթալ և, երբ արգելու էր քարոզել հոն,
գեց հրասիս յառաջանալ մինչև Բիւլոնդիտոն, որ ոյդ ժամանակ
թիւթանիոյ նահանգին կը պատկանէր: Այս ծրագրին Աստուածային
խափանումը, թէպէտ չփոթիչ էր, բնականապէս համոզեց առաք-
եալը թէ Տէրը որոշ գործ մը ունէր անոր յանձնելու: Ուստի բարեյօ-
ժար տրամադրութեան մը մէջ գտնուեցաւ այս տեսլեան համար որ
իրեն եղաւ Տրովադայի մէջ և որով հրաւիրուեցաւ Թրակիա անցնիլ:
Տ. Բ. Կիւլըն

Φηήωψ

ԹԵՂԱՊԵԲԸ ՄԵԿՑՈՒՐԻԱՅՆԵՐ

Յանձնութեան մասին օրենքը կազմութեան մասին օրենքի համապատասխան է:

սուս Քրիստոսով միացած, որպէս զի օգնութիւն հասցնէ կարութեան ամէն վայր հեռու թէ մօտ Ուր որ ունէ անձ կարօտութեալ է, մինչև իսկ երբ կարօտեալը չգդայ թէ կարօտ է ինք, չո՞ն փութայ Քրիստոնեայ խմբին մէկ անդամը նպաստելու համար։ Առեւուրի ազգող բարդական ամէն բարենորդում ընդդժմութեալ ըստի Քրիստոնէութեան նպաստակն է սա իրազութիւնը հաստատութէ մարդիկ դրամէ աւելի կ'արգէն։ . . . Պատեհութիւնները չոսի զանց խարեւայ են երեսոյթով։ Առերեւայթ սեղմում մը մեծ պատհութիւն է շատ անգամ։ Ահաւասիկ երկու մարդիկ շատ անցյաց ճակի մէջ, կրնային անոնք կէսզիչերի մժութեան մէջ նստիլ իր ւամբ և հեծել հոգի տիսուր գաւանութեամբ։ Սակայն թէպէտ, ամ կապուած, կրցան երգել ու ազդթել, և Աստուած անոնց զօրութեամբ ըրաւ այդ պահը Աստուածոյ հետ ուրախութեամբ միացո՞համար առերեւայթ սեղմումի ժամբ կրնայ ամենամեծ պատեհութեամբ ըլլալ։ . . . Տառապունքի մէջ Պօղոսի ինդութեան գալունիս սա գիտակցութիւնն էր թէ այսպիսի փորձառութիւններով հետզետ աւելի կընտելանար եր Տէրոզ։ Պօղոսի կետակին մեծ տենչն էր հետզետէ աւելի խորին կերպով ընտելանալ Անոր որ իրեն հանդիպակցո՞Դամակոսի ճամբան փոյ — ինչպէս ինք բացատրեց նյոյ այս Փիփի պեցններուն, «Ճանչնալու զանիկա և անոր չարչարանքներուն հաւոր ըլլալ» (Փիփիպ. Գ. 10): Էօ, Պաջուիքը։

Հռոմէական ամէն
լու, և այսպիսի մարդ-
խիստ էր: Տ. Ա. ԼՈՒՊԻ

覃元德. 小說, 37

«Համար 37ի գրեթէ մէն մի բառը որոշ ցուցում մը կը պարանակի: Դժուար պիտի ըլլար գտնել կամ կազմել ասկէ գերազանախագասութիւն մը ուժգնութեան և համառատութեան տեսակը տովիչ (Հէքիթ): Պօղոսի այս պատասխանն ի վեր կը հանէ ծջմարի հերոսի այն ոգին, որ տառապանքը կը կրէ արիաբար ի սէր դատի մը բայց ապօրինաւոր վարդունքի չհանդութեր առանց բարոքելու:

Յաւելուածական Աւումնասիրության Համար Կարդալ
Սր. Գրոց բառարանի յօդուածներ Պօղոսի Երկրորդ ուղիւորութեան վրայ

Օպուսկե Դասի Պատմութեան

ՆԱԽԱԲԱՆ. — Միսիոնարական երկրորդ ուղղեարութեան սկիզբը :

Պատրութեան. — Տեսիլը : Պատասխանը : Փիլիպպէի
համառօտ նկարագրութիւն մը : Գետափի աղօ-
թաժողովը : Լիդիայի ազնուութիւնը : Անիբաւ
ձերբակալումը և բանարկումը : Կէսդիշերի
եսան ու աղօթքը :

ԾԱՅՐՈՒԹՅՈՒՆ. — ԵՐԿՐՈՇՎԱՐԺՐ. Բանաստեղծին դարձն
ու մկրտութիւնը:

ՎԵՐԱԿՐՈՆԻՒԹՅՈՒՆ. — Յանձնէ հրատարակութ արձակում : Պօղսի և Ծիգայի հրաժեշտն ու մեկնումը :

ԾԱՆՈՅթՈՒԹԻՒՆ. — Որովհետեւ այս գատին պատմութիւնը
որիշ ու շահեկան է միանդամոյն, լաւ կըլլոյ որ աշակերտները
կայսցանեն զայն Ամենալաւա արդիւնք կրնայ ձեռք բերուիլ, եթէ
օդին մէն մի անդամէն պահանջուի գատին մէկ մասն ստանձնել,
քածութեան ծառայող անհրաժեշտ նիւթը Գործի Գիրբին մէջ կը
առաջանայի կանոնական ամենալաւա արդիւնք կը պահանջուի գատին
կը գտնուի բաց է Փիլիպպէ քաղաքին Նկարագրութենէն, զոր
ուցիչը կրնայ տալ յարմար ժամանակին, եթէ բաղձափի համարի

U. S. S. U. L.

Ցուցելի քէ Քրիստոնեական հեռուութեան ամենա-
բարձր տասկին այլ է, ուր հայածան կը կրուի Յիսուսի
համար ոչ միայն յօժառութեամբ, այլ և խնդրեամբ:
Այս գործութեան առաջ կը պատր ոգի մօսկին:

ԱԱՀԻ ՆԱՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Առնեակից Դաս

(Եշտարհազբական համառօք վերաբար մը ըրէք միսիոնարական առաջին ուղևորութեան վրայ : Պատկե-

բացուցեք կիպրոս գացող Բառնաբասն ու Մարկոսը Սակայն երբ ժամանակն եկաւ, Բառնաբասի լաւագոյն տարբեր ուղղութեամբ մը ճամբար ելլող Պօղոսն թուեցաւ ուրիշ կողմ երթու: (Հրաւիրեցէք այն աշա- ծիղան:) Այս անդամ ուղևորութիւնն ի՞նչպէս տարբ կերտը, որու յատկացուած էր պատմութեան այս մասը, եղաւ Պօղոսի համար: Գնա՞ց Սկզեկիս: Ի՞նչո՞ւ չգնա՞ կարագրել Պօղոսի միսիոնարական երկրորդ ուղևորու- Պօղոս ի՞նչ պատճառներ պիտի ունենար Տարսոն երբ թեան սկիզբը և պատմութիւնը բերէք մինչև առաքեալին ուղերւ: Տարսոնի հիւսիսակաղմը լիոներու ոնցքը մը կ ի Տրովագա ժամանումը:)

Պատրութեան .— (Ուղեցէք աեսլեան պատմութիւնը կիլիկեան Դրունք կոչուած: Այդ անցքէն անցան Պօղ և Շիղա: (Դեկտէք ուղեղիմ մինչև Տրովագա, աղայ պատմել տարբ ի՞նչ որ կրնան պատմել տառջին ուղեղ բազրութեան միջոցին Դերբէի և Լիւստրայի մէջ պատու հածներուն վրայ:) Ի՞նչպէս եղաւ որ խումբին մէջ եր հոգի կար, երբ միսիոնարները միենացան Լիւստրայ (Դարձուցէք աշակերտներուն ուշադրութիւնը Ա. Տի Ա. 1, 2ի վրայ:) Տիմոթէոս երիտասարդ էր և հաւա նորէն Քրիստոնեայ եղաւ երբ Պօղոս Լիւստրայի մէջ է միսիոնարական իր խումբին ուղեղորութեան միջոցին (Գեկտէք ուղեղիմ Տրովագայէ մինչև Նէտպոլիս Փիլիպպէ:) Հիմո քանի հոգի կար խումբին մէջ: Ի՞նչին անոնց անունները: Ի՞նչ գիտէք Ղուկասու վրայ Զեր զրաւասան ո՞ր երկու գիրքերը գրեց ան: Ի՞նչ անոր պաշտօնք:

Պասիճ Պատմութիւնը

ՆԱՐԱԿԱՆ. — Պօղոս ու Բառնաբաս իրենց միսիոնարական ուղևորութենէն վերտպարձին յաջորդող ամփաներուն մէջ շատ անգամներ ի միասին խօսակցեցու այն եկեղեցիներուն վրայ, զորս հիմնած էին Պիսիդիոյ Անտիոքի, Խրոմինի, Դերբէի և Լիւտարոյի մէջ Տարակոյս չկոյ թէ մին կամ միւսը կ'ըսէր միշտ, մի՞ն կը խորհէր այն տեղերու Քրիստոնեայ այրերուն կիներուն վրայ, « Արդիօք ի՞նչպէս են: » Վերջապէս Բառնաբաս ըսաւ, « Դառնանք, նայինք ի՞նչպէս են: »

մէջ ոչ միայն յազմով և լան իրենք, ոյլ տւելի ք
յաղթող չորհիւ Տէրոջ գօրութեան : Մինչև իսկ հեծելու
լարու կամ գանգաւաելու չափ տեղի չտուին իրեն
նեղութիւններուն : Ի՞նչ ըրին : Պատուական չէր այ
ես կ'ամչնամ որ խոռոշուծ եմ կրուծ դժնդակ բաները
համար : Ամենամեծ հերոսութիւն հարկ է երգիւ
ժպափի կարենալու համար նեղութիւններու մէջ կը փ
փաքիմ զուարթ հերոս մը ըլլալ : Կը փափաքի՞ք դու
ՌԱՅՐՈՎԱԼ : — (Թող երկրաշարժը և յեաց բանա
պետին գործը նկարագրուի առանց ընդմիջման :)

ՎԵՐՋԱԿՈՐՈՒԹՅԱՆ : — (Բանասարկեալներն արձո
կերու համար զօրապեաններուն կողմէ զրկուած հրամանի
Պօղոսի մերժուամը այդ կիրապով երթալու : Հրապարակը
ծեծուած և բանատրիկուած ըլլալով առանց դատապար
տութեան՝ պնդեց որ զօրապլուխներն հրապարակը
արձակեն : Փիլիպպէէ հրաման : Դասին վերջերը միաբար
ըսել առուէք Ռակելին համարն ու « Աստուածորդի
կ'երթոյ կռուի » երգին չորրորդ առունը :

ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԻ ԵԽ ՈՒՍՄԱՆ ԳԻՒՐՔ

Հարցուցէք թէ քանի՞ հոգի զրած են այս դասի
հետ եղած պատկերին պատմութիւնը : Նորէն ակնարկի
ցէք էջ 2ի նամակին, և թող աղայք զիանան թէ գու
կ'սպասէք որ իրենց գիրքերը լինցնեն մինչև յառաջիկո
կիրակի : Պահանջնցէք որ յաջորդ կիրակի ձեզի բերը
ցուցնեն իրենց գիրքերը, և յիշեցէք թէ գալ շաբթօ
ամբողջովին նոր շորք մը դասեր պիտի սկսինք :

Վերաբաղն առիթով պիտի տեսնէք թէ անոր մէ
մասը աղայց արուած է հանելուկի ձեռվ :

Աշակերտներու վրայ ձեր աղգեցութիւնը շատ պիտ
մէնայ, եթէ կարենաք գալ կիրակի ըսել իրենց թէ
զուք անձամք լուծեցիք այդ էջին վրայ գանուող ամէ^շ
ինդիք : Երբ չկնաք գտնել պատապիսանները, փնտու
ցէք զանանք Յաւելուածին մէջ :

ԴԱՍ

ՔԱՂԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ : — ԼՂ. ԳԱՍՍՈՅՐՈՒ

ՌԱՊՈՒԵՑԻ : — Թաղաւորութեան աճումը :
Առակերտի Ընթերցում : — Ծն. իթ. 18, ես. թ. 6, 7,
Դաս. է. 14, Ժթ. 3, Մատ. իթ. 18-20,
Մարկ. ԺԶ. 15, Դուկ. թ. 8-14, Յովէ. գ.
16, 17, ԺԳ. 34, 35, Յուկ. Ա. 22:

ԴԱՍԻ ՊԱՏՐՈՒՍՈՒԹԻՒՆ

Առնչակից Գաս

Պատրաստեցէք Պաղեստինու քարտէս մը, նաև
առաքելական աշխարհի ընդարձակ քարտէս մը : Խնամով
ուսումնասիրեցէք զանանք, որպէս զի որոշ սորվիք մէն
մի քաղաքի տեղը, բայց մի նշանակէք միծ քարտէսնե-
ուն վրայ : Ժողվեցէք այս գասերուն մէջ յիշատակուուծ
տեղերուն բոլոր պատկերները զորս ունիք կամ կրնաք
գանել : Ասոնք ալ ուսումնասիրեցէք տեղերու նկարա-
զրութիւններուն հետ ի միասին :

Վերաբաղ

Այս ուժ գասերուն վերաբաղն մէջ աղայոց տուաջ-
նորդել պատրաստուելու պահուն աշխատեցէք նուև նոր
բնութիւն մը տալ անոր, այսինքն ուրիշ անկիւնէ մը
ցուցնել գասերը : Իրավութիւններն անտարակցու յայտնի
են աշակերտներուն, և Յիսուսի համեստներուն հերոսու-
թեան գաղափարը զօրեկտպէս շիշտուած է : Վերա-
թեան գաղափարը զօրեկտպէս նիւթը, քաղին մէջ, եթէ մարի մէջ ունիք թելազրուած նիւթը,
քաղին մէջ, կերպէս պիտի պատապիսանները կարելի պիտի ըլլայ տղաքն այնպէս տառջնորդել որ

գործերուն վրայ, կրտսերագոյններու մտքին մէջ կարևորնեայ եղած էր, և ինք չգիտեր թէ ի՞նչ լնէ : Կը յիշեք անդ գրաւող խորհուրդը ձեռնարկի մը օգտակարութիւնթէ Պօղոսի թոյլ չտրուեցաւ այդ նահանգը մտնել, բայց է, և եթէ կրնանք անսոց ցուցնել թէ առաքեաներո կերպով մը տարուեցաւ պատգամը : Այս միակ միջա-գործն իրական արժէք ունէր, այս պիտի աւելցնէ անոնք դէպը կրնայ ձեզի աւելի որոշ գաղափար մը տալ թէ գնահատումը : Այս տեսութիւնը տալու լուսազոյն կերպն որչափ ընդարձակ եղած ըլլալու է շարժումը : Զեր տղայոց ապացուցանել տալ սա իրողութիւնը թէ առաջ անհնական ուսումնասիրութիւնն ալ անտարակոյս պիտի եանիներուն յարաւեռութեան, համբերութեան և հաւա-հայթայթէ ուրիշ օրինակներ :

Զանացէք Ոսկեղէն համարներն այնպիսի դասաւո-հետզեաէ տարածուեցաւ Պենտեկոստի օրէն սկսեալ: Արումով մը գործածել որ խաչի զինուորին պատմու-գաղափարն հաղորդերա համար աղայոց, հարկ է որ ո թիւնը կազմնին: Զինուորին զինուորագրութիւնը (Գործ. Բ. 38), հրամանատարին արշաւելի հրամանը (Մարկ. Ժ. 2. 15), ամէն զինուորի առաջին պարտականութիւնը (Գործ. Ի. Զ. 19թ), զինուորին քաջարտութիւնը (Գործ. Դ. 13), զինուորին գործը (Գործ. Ա. 8), զինուորին հաս-րութիւնը բոլոր առաքեաներուն բոլոր գործերուն: Բայն բնութիւնն չէր կրնար այսպէս ըլլալ: Հետեւապէս ուսու-ցիչ խորհերու է կարդ մը բաներ որ պատահած ըլլալու և բայց չեն պատմուած այդ գիրքին մէջ: Օրինակի համար Պենտեկոստին օրը Հրեաներ կային Պարսկաստանէ Սրբաբայէ, Ափրիկէէ, Կրետէէ և Միջադեպէք: Ասոնց շատեր անտարակոյս հաւասարութեալ եղան, և եթէ եղան տուդ չըթելազրիր թէ Ասոնց թագաւորութիւն վրա գոնէ քիչ մը ծանօթութիւն տարուեցաւ հեռուոր շու-վայրեր: Այսամով սերացէք պատմութիւնը և գտէք թքանի՛ տեղեր կան ուր կրնաք տեսնել թէ տարուած պիտ ըլլայ բորի լուրը, թէպէս չկայ գործի յիշատակութիւն Գործոց գիրքին մէջ նաև շատ բաներ կան Պետրոսի Պօղոսի վրայ ըստուած, որ մեր պատմութիւններուն մը չեն շօշափուած: Շահեկան իըողութիւն է թէ երկոր դարուն ոկիպքները կրասերն Պինիսս, որ Բիւթանի փոխ հիւպատոս էր, զրեց կայսեր թէ զրեթէ բոլութիւն միացները լրուած են, վասն զի ժողովուրդը Քրի-

ԴԱՍԻ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Առնշակից Դաս

(Աշակերտներուն ցուցէք քարտէսները զորս դուք պատրաստած էք:) Ամէն մէկդ քաղաք մը միտք բերէք, որ թատր եղաւ Յիսուսի հասեւողներուն աշխատութեան վրայ մնղի ծանօթ պատմութիւններէն մէկոն: Միտք բերէք այդ քաղաքին անունը և գիրքը քարտէսին վրայ: Զգուշութեամբ մտածեցէք որ չմխալիք: Եւ երբ պատ-գուշութեամբ ինձի ըսէք: Չեղի հարցումներ պիտի ըլլաք, ինձի ըսէք: Չեղի հարցումներ պիտի ըստուած: Հանձն միտք բերած քաղաքին վրայ: Ի՞նչ է անու-ընկած ձեր միտք բերած քաղաքին վրայ: Ի՞նչ է անու-նը: Ի՞նչ պատահեցաւ հոն: Քարտէսին մէջ ո՞ւր նշա-նը: Ականա պատահեցաւ հոն: Քարտէսին մէջ ո՞ւր նշա-նը: Ետք է այն: (Յիշատակելի տեղերն են Երուսաղէմ, Եեթլինէմ, Սամարիա, Գաղացի ճամբան, Դամասկոս,

Սիւրիական Անտիոք, Տարսոն, Պիսիդիոյ Անտիոք Խկոնիոն, Լիւսարա, Դերբէ, Տրոլազա և Փիլիպպա Երբ աշակերտներն ըստն ամէն ինչ որ կրնոն չէ շել, ջանացէք հարցումներով չիշել տալ մնացեալ Քարտէսին վրայ ցուցնել տուեք տեղերը և գրել անոնցները:)

Վերաբաղ

Մեր «Աստուածորդին կ'երթայ կոռւի» երգը ներկայացնէ Յիսուսն իրեն հրամանատար մը, և այսպէս է: Բանակ մը ունի միլիոններէ բաղկացած որ գրօշն տակ կը կոռւին: Երբ մէկն ուզէ զինուոր ըլլու ինչ է առաջին բանը զոր ընել պարտի: Ուսկեղին համա մը ունեցանք, որ կ'ըսէ թէ ի՞նչ ընել պարտի ամէն որ կ'ուզէ Քրիստոնեայ բանակին զինուոր զրուիլ (Գործ Բ. 38): Ի՞նչ է մեծ հրամանը զոր մեր հրամանատար տուաւ իր զինուորներուն (Մարկ. ֆ. 9. 15): Երբ Աօղ լսեց մեծ հրամանատարին կոչը, ըրուա ճիշտ ինչ որ ամէ զինուոր պարտաւոր է ընել, հնազանդեցաւ: Յետոյ ի՞ ըսաւ ի՞նք այդ բանին վրայ: (Գործ. ի. 9. 19բ): (Համեւցէք «Դասի Պատրաստութիւն» բաժնին տակ թերող բուած յատակագծին, մինչեւ որ բոլոր Ուսկեղին համաներն ըսուին կամ գործածուին): Երուսալէմի մէջ քանի հետեւող կար, երբ Յիսուս երկինք գնաց: Շատ մէ թիւ չժուիր այդ, երբ խորհիք այն մեծ գործին վրա զոր ընել պատուիրեց Յիսուս իր հետեւողներուն: Միքարտէներուն նայինք և տեսնենք թէ կրնոնք արդեօդ գծել այն ուզին որով բարի լուրը տարածուեցաւ Երուսաղէմէ: Երբ Աօղոս սկսաւ հարածել Երուսալէմի Քրիստոնեաները, ի՞նչ պատահեցաւ: Այդ կերպով բարի լուր Սամարիա տարուեցաւ: (Աշակերտները թող կարմիր զի մը քաշեն Երուսալէմէ Սամարիա, ապա վար դէպ Ավ-

րիկէ, յիշելով Եթէովպացիին պատմութիւնը, և վեր դէպ ի Կեսարիա, ուր Փիլիպպոս հաստատուեցաւ ու գործեց տարիներով: Յնոնց Երուսալէմէ Անտիոք և Անտիոքէ այն տեղերը ուր Աօղոս համդիպացաւ իր ուղեւորութիւններուն մէջ: Այս գործովութեան միջոցն աշակերտները պատմեն միսիոնարներուն աշխատութեան յարակից դէպերը: Բացարձեցէք թէ այս պատմութիւնները կը ցուցնեն կատարուած գործին փոքրիկ մէկ մասը միայն, որչափ յիշուած է Սր. Գիրքին մէջ, և թէ շատ բան կատարուած է հարկաւ, որ չէ յիշատակուած Սր. Գիրքին մէջ: Բայց նոյն խակ այն պատմութիւնները զոր զիտենք՝ ցոյց կու տան թէ Աւետարանն ինչպէս Երուսալէմէ հետզհետէ տւելի հեռուները տարուեցաւ և թէ ի՞նչպէս տարածման գիծները երկարեցան դէպ ի երկրիս ծայրերը: Գործի Գիրքին մէջ զանուող երդէպ ի երկրիս ծայրերը: Գործի Գիրքին մէջ զանուող երդէպ ի երկրորդ տան վրայ խօսեցէք, և թող աղայք խօսին մահուանը վրայ այն տառաջին մարդուն որ իր կեսնքը տուաւ իրեն վկայ իր Տէրոջ: Քննեցէք Գործի Գիրքերը: Գործի Գիրքին մէջ զանուող երդէպ այն աշակերտները որ հաւատարմօրէն կատարուեցէք այն աշակերտները որ հաւատարմօրէն կատարուած են իրենց գործը: Տղայց հետ խօսեցէք մասնաւորապէս սա հարցման պատասխանին վրայ: Կրտսերապէս սա հարցման պատասխանին վրայ: Կրտսերապէս գոյն մանչեր և աղջիկներ ի՞նչպէս կընան օդնել տւետարանի տարածման գործին:)

Խօսեցէք Գործի Գիրքին 29րդ Էջին հարցերուն վրայ և նայեցէք թէ ձեր աշակերտներէն քանին կրցած են պատմախանել:

ԴԱՍ ԼԶ

ՀՆԱԿԱՐԿԱՏ ՄՅ ԵՒ ԱՇԽԱԳՀՔԻ ԴԱՎԱԿԱՆ ՄՅ

ԱՐԴԻՇԱՍ ՔԵՑՆԵ

Սբ. Գրոհ Ընթացքումներ.—Մալ. ի՛մ. 27,28, Դ. 1-13
Ես. ԾՊ. 2,3, Մարկ. Ժ. 15, Հանդ. Ժ. 12-15

Ուկեղէն Համար .—Ուրեմն գացէք բոլոր ազգերը աշխատացէք, միլլացէք զանոնք յանուն Հօր և Որդ Եսոյ և Հոգեւոյն Սրբոյ, սորվեցուցէք անոնց որ այս ամէն բաները պահեն՝ ինչ որ ևս ձեզի պատուիրեց և ահա ամէն օր ևս ձեզի հետ եմ մինչև աշխարհի վերջը : Ամէն՝ Մատ, իր, 19, 20 :

**Ուսուցման Նիւթ Առ.Աշակից Դասի Համար . — Սչխարի
քարտէսը որ կայ պատկերաժերթին մէջ : Հանրայի
վարժարանին մէջ ձեր աշակերաներուն կողմէ գոր
ծառծուած աշխարհագրութիւնը :**

ՈՒՍՏԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

Աւիլերմ Քէյրիի Զեռամբ Կատարուած չուսու Գործո

Երբ Ուկելըմ Քէյրի Ներշնչուեցաւ իր տեսիլով որ Կը ցուցաւ
թէ աշխարհ՝ ո՞րպահ կարօտ է Աւետարանին և Քրիստոնեաները ո՞րուն
մեծ պարտականութիւն ունին Աւետարանն աշխարհի տալը, Անգղի
բոլոր ընակիւթեան մէջ գրեթէ տաւանձին Կը մար ինք Գիտեր թ
իր և առաջադրեալ նպատակին գործ ադրութեան միջն մոլեւանդու
թեան ու նախապաշտարման բարձր պատ մը Կը կանգներու Սակայն ան
յոզդող հաւատավու ու յարատեւութեամբ ձեռնարկեց քանդել այ
պատը 1786ին հովեներու ժողովի մը մէջ թելադրուեցաւ որ մէջ
խորհրդածութեան Նիւթ մը առաջարկէ, և Ուկելըմ Քէյրի սա հար
ներկայացուց. «Բոլոր ազգերուն սորվցնելու հրամանը որ առափեա
ներուն արուեցաւ՝ պարտաւորիչ չչո անոնց յաջորդող բոլոր պաշտօն
եաներուն մինչեւ աշխարհի վերջը, նկատերով որ յարակի հոստում մը

նոյնքան ընդարձակ է ու ժաղավին ծերունի նախագահը բարկութեամբ գոչեց. «Ի՞նչ ողբեկի երազատես էք որ այսպիսի հարցում կ'ընեքք Անշուշտ ոչինչ կարեի է ընել առանց նոր Պենտեկոստի մը. երբ հրաշալի պարգևներու հեղում մը հանդերձ լիվուներու պարգևուով ըստ առաջնորդ ոյժ պիտի տոյց Քրիստոսի Հրամանին» Քէյրի իր պաշտօնակիցներէն լութեան գատապարտուելով մամուլին դիմեց և զրեց աշխատասիրութիւն մը. որու խորագիրն էր «Քննութիւն Քրիստոնեաներու Պարտականութեանց Հեթանոսներու Դարձին Համար Սկզբաներու Կիրարկման Մասին»:

Կողմէ աշխարհանքուս տրումա պատրիարքը
է մերկ, քննելէ ետև հեթանոսներու դարձին համար կատարուած
նախկին ձեռնարկները, . . . կը ջնջէ Աւետարանը հեթանոսներու տ
տանելու սա հինգ արգելքները զրու իր ժամանակակիցները կը յա-
բուցանէին – հեթանոսներուն հեռաւորութիւնը, բարբարոսութիւնը
անոնցմէ սպաննուելու վտանգը, կեանքի պիտոյքը հօգալու դժուարու-
թիւնը անոնց լեզուներուն անհավանակիր թիւնը! Եր սիրայորդ սիրա-
կ Սր. Գրոց հմուտիւնը զինք կարողացուցին այս բաները ճարտարո-
ւութիւն է առաջանալ ուս իր ապահովանէր . . .

«Հովհաններու 1792ի ժողովս համօզուեցաւ և Քէյլի իր պատեհութիւնը շխախցուց Նընթիւնիւմ էր տեղը, ուրքէ զրկուած էին 1784 աշօթքի հրաւերները։ Պատասխանը ճիշտ հօ՞ն պիտի զար իննակես պատռումէ մը ետեւ։ Իր «Բննութիւն»ը հրատարակուած էր։ Պատրա

տա՞ծ էր իր պաշտօնակիցները . . . իր ընաբանն էր ես. ՚ԾՊ. 2
տեսիլ ոյրիբացեալ եկեղեցւոյ վրանին մինչեւ որ իր զ³

Բաւական գրամ շահեցաւ լեզակի գործարանի մը վերատեսու-
ւակները կը ժառանգեն աղդերը և բնակիչներով կը լցնեն աւերութեամբ և Ֆորթ Ռեկերմ Գոլցին մէջ Պենկալեան և սանսքրիտ լեզու-
քաղաքները. և գժկանակ եղացյներուն ուղղուած յորդորն ամփեներու ուսուցչութեամբ Քիչ մը գրամ ալ շահեցաւ կառավարակն
ուեցաւ սա երկու մեծ առաձներուն մէջ, որնք մինչեւ ցարդ կը գրամ թարգմանչի պաշտօնավ:

Երկնից թագաւորութեան միխինարական բանակին գրոշներուն փառ

ՄԵԾ ՌԱՆԵՐՈՒ ՅՈՒԽԱՅԻՔ ԱՎՏՈՒՆՄՑԻ:

ՄԵԾ ՌԱՆԵՐՈՒ ՀԵՆ-ՆԱՐԿԵՑԻՔ ԱՎՏՈՒՆՄՑԻ ՀԱՄԱՐ

Աղօթաժողովն աւարտեցաւ, ֆուլը անդամ վախցաւ, Թաղը լոր ընդհանուր եկեղեցին կը պարափ Ակավուացի այս հանկարկատին:
անդամ նշան շրաւ, և հովիներն ական ցրուիլ. Քարոզիլը, ինք թարգմանեց Ար. Գիրեն ամբողջօփին կամ մասամբ երեսունըսու-
յուսահատութիւնն արիացուց առանձին գործել իր Տէրոջ համա-
տուրը թեւէն բռնելով գուեց. ՚Նորէն պիտի շնես բան մը, վերը ուուեցաւ. Ասկէ զատ ալ բազմաթիւ տետրակներ հրատարակեց, ինք
պէս՝ ինչ որ Փուլը կը կրչէ այս անփորձ, իեղծ և գիւղացի տոգի յօրինեց Պենկալերէն բառալուն մը ու թառուն հազար բառով ինք եղաւ
քարոզիներուն մեծ զիմին ու դոյլ՝ փարատեցաւ կոչին առջն մարզ մարզ
մը որ յօժար եղաւ իր անձը տալ . . . Յապազում մը եղաւ, ըս-
տիայն չորս ամիս Ապա կազմուեցաւ զուտ Անդղիական առաջին Ա
մինարական Ընկերութիւնը, որ արտասահման զրկեց իր Անդղիս
հիմագիրը» ՃՈՒԾ ՍՄՒԻՑ

ՔԵՐԵԲ ՀԵղիկաստանի մէջ

Քէյրի լման երեսուներկու տարեկան չէր երբ Պենկալ ելաւ, և
կու սկրբունք կիշելին անոր առաքելու թեւան գաղափարին, հման
ամբողջ ընթացքին ինք այս բաներուն առաջնորդուած էր բուռն ի
Քիրստոնէութեան ողիէն, Քիրստոսի ու Պօղոսի օրինակէն ու վարդ
պետութենէն և Մորավիացի Եղայլուերուն փորձառութենէն. ի
պարզած էր զանոնք իր քննական աշխատասիրութեան մէջ, և Պար
կաստանի մէջ իր քառասամեսոյ ընակութեան միջոցին ամնէ ա-
ւելի կառշեցաւ անոնց. Այդ սկզբունքներն են (1) թէ միսիոն-
պարտի հաւասար Ընկերակիցն ըլլալ անոնց որոնց մօտ կը զրկուի, (2)
թէ միսիոնարը պարտի, որչափ կարել է, բնիկ, ինքնապահ, ինքնած
ւալ ըլլալ առաքելութեան և նորագարձներուն աշխատութեան
Սովոր էր ըսել, «Իմ գործս է Տէրոջ ծառոյցել! Կօշիկ կը կարկու-
ծակիք հանելու համար» Քէյրի ժողովրդի զաւակ և ուսանող, կը
կակար և ուսուցիչ ըլլալով, միանդամոյն քարոզիչ և հոգիւ,
յաջորդ ըլլալը պարծանք համարեցաւ Խոպրթ Հոլ, Պօղոսի կրկն
կեանքը վարած էր. Հիմա որ այլես կալկամայի մէջ էր, վերսկս
Աստուածային աշխատասիրուն յարգունք մատուցին անոր ուսման և արժանիքին, և
այսօր Բազրգական Քիրստոնէութիւնը կը պատուէ զայն իրեն մին իր
ամէնէն ազնիւ ու ահմիքաներէն» Ճ. Հ. ԹԾԸ.

Անկարելի է հս համառօտիւ անդամ ամփոփել ինչ որ Ռեկերմ
Քէյրի կատարեց Հնդկաստանի մէջ, Սակայն քանի մը իրողաւթիւններ
իոյզն գաղափար մը պիտի տան երախտագիտական այն պարտիքն վրայ
անդամ նշան շրաւ, և հովիներն ական ցրուիլ. Քարոզիլը, ինք թարգմանեց Ար. Գիրեն ամբողջօփին կամ մասամբ երեսունըսու-
յուսահատութիւնն արիացուց առանձին գործել իր Տէրոջ հազար օրինակ տպագ-
ֆուրը թեւէն բռնելով գուեց. ՚Նորէն պիտի շնես բան մը, վերը ուուեցաւ. Ասկէ զատ ալ բազմաթիւ տետրակներ հրատարակեց, ինք
պէս՝ ինչ որ Փուլը կը կրչէ այս անփորձ, իեղծ և գիւղացի տոգի յօրինեց Պենկալերէն բառալուն մը ու թառուն հազար բառով ինք եղաւ
քարոզիներուն մեծ զիմին ու դոյլ՝ փարատեցաւ կոչին առջն մարզ մարզ
առաջին մարդը որ ընդհանութիւնները Քէյրիի թշլ
ձեռնարկէ գարձի բերել հեթանոսները, Քէյրի մեռաւ հօթանասուն-
երեկ տարեկան: Իր մահուան անկողին մէջ այցելութիւնն ընդունե-
ցաւ Հնդկաստանի Եպիսկոպոսին, որ Անկիքան Եկեղեցւոյն գլուխն է
Քիրստոնեայ Անդղիս խնդաց, երբ Սիսնի Սմիթհ ծաղրեց Ռեկ-
երմ Քէյրին իրեւ ձեռնարդքեալ հնդկարկատ՝ մը որ յիմարաքար կը
ձեռնարկէ գարձի բերել հեթանոսները, Քէյրի մեռաւ հօթանասուն-
երեկ տարեկան: Իր մահուան անկողին մէջ այցելութիւնն ընդունե-
ցաւ Հնդկաստանի Եպիսկոպոսին, որ Անկիքան Եկեղեցւոյն գլուխն է
այդ երկին մէջ և որ գլուխը խոնարհելով մահամելը միսիոնարին
օրինութիւնն ինդրեց: Քիրստոնական իշխանութիւնները Քէյրիի թշլ
չէն տուած ցամաք ելլել, երբ Պենկալ ժամանեց առաջն անդամ
Յայց երբ մեռաւ, կառավարութիւնը բոլոր դրոշները կիսաձողի վրայ
պարզեց ի պատիւ այս մարդուն որ ունէ օքրալիորէ աւելի ծառայու-
թիւն մատուցած էր Հնդկաստանի Անդղիս, Քիրստոնից և Ամերիկայի
թիւն մատուցած էր Հնդկաստանի Անդղիս, Քիրստոնից և արժանիքին, և
այսօր Բազրգական Քիրստոնէութիւնը կը պատուէ զայն իրեն մին իր
ամէնէն ազնիւ ու ահմիքաներէն» Ճ. Հ. ԹԾԸ.

Անկերմ Քէյրի ծնաւ Փոլրուպրի (Անդղիս) մէջ 1761 Օգոստ.
17ին Տանրվեց տարեկան հասակին մէջ կաշկարի մը աշակերտեց և
այդ արհեստը գործեց մինչեւ որ քանինը թարեկան եղաւ Տանրվեց
տարեկան հասակի մէջ գարձի եկաւ, բայց երկու տարի յետոյ միայն
գոհ եղաւ իր փարձառութենէն: Իր միսիոնարական գործի շարժումն

սկսաւ 1786ին և 1793ին զրկուեցաւ Հնդկաստան, ուր ապրեցաւ գործեց անդադար կամ առանց արձակուրդի մինչև իր մահը, Յուլի 9, 1834։

Յաւելուածական Ռւսումնասիրուրեան Համար Կարդա

Life of William Carey, George Smith.

Captain Cook's Voyages of Discovery.

Men of Might in India Missions, Holcomb, Chapt. III.

Pioneer Missionaries of the Church, Creegan, Chapt. IV.

Christian Epoch Makers, Vedder, Chapt. XV.

Նպատակներու Վիճաբանութիւն

Յետագայ եօթը դասերուն քննդանուը նպատակն ցոյց առաջ թէ Աստուծոյ թագաւորութիւնն ինչպէս տարածուի աշխարհի ամէն կողմերը։ Եւ պատմութիւններն ի յայտ կը բերեն մէկ քանին այն կերպերէն որոնց մով կը կատարուի այս գործը։ Միսիոնարական ու գասընթացքին հիմերն են այս աշխարհի մէջ Քրիստո գործին վերաբերող կարգ մը միծ ճշմարտութիւններ զորս սապէս կարելի է պարզել մօտաւորապէս։ Բովան յուղիչ կերպով կը ներկայացնէ անվիճելի սու իրողուգուկ աշխարհ աւետարանի կարօտ է։ Աստուծոյ իսու թիւնը թէ նեթանոսներն ալ կը բաղձան ճշմարիտ Աստիակատար միջոցն է այդ կարօտութիւնը լիցնելու։ Այս ուածը ճանչնալ։ Անիվայի կուռքերուն խարոյկի պատմութիւնն ալ գաղափար մը կու տայ այն միծ փոփութեան վրայ, որ միշտ յոսուջ կու գայ աւետարանին ընդունուելին։

ԴԱհեկան շատ բաներ կոն որ կրնան պատմուիլ այս շարքին մէջ չօշափուած մարդոց իւրաքանչյւրին պայ։ Սակայն եթէ կ'ուղենք լոււգոյն արդիւնք ձեռք բերել, պէտք է որ պատմութիւն մը իւրաքանչիւր դասի կեդրոնական կէտն ընենք և չըսենք բան մը որ կրնայ ուշադրութիւնն հեռացնել անկէ և անով ուսուց-ուած ճշմարտութիւնն։ «Ուսուցման Նիւթեր» խորա-գրին տակ կարգ մը իրողութիւններ կը տրուին ուսուց-աշխարհացոյցն ի վեր կը հանէ թէ աւետարանն համար

շն աեղեկութեան համար, նուև այնպիսիներու համար որ միջոց չունին կարգալու համար նշանակուած գիրքերը գտնելու : Սակայն մեծապէս փափաքելի է որ ուսուցիչը, որչափ կարելի է, շատ բան կարդայ առջն դասի նկատմամբ, որպէս զի ներշնչուի հոյակապօրէն ձեռներէց այն անձերուն կեանքին և կարենայ խանդավառիչ և շահեկան դարձնել իր դասը : Կարելի չէ խոնդավառուիլ կամ խորապէս շահագրգռուիլ բանով մը որու վրայ քիչ բան գիտենք :

Աւուագիծ Թասին Պատմութեան

ՆԱԽԱՅԱՆ. — «Հնակարկատ» բառին իմաստը : Ուիլ կըմ Քէյրիի գործը :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. — Հարցումներ Ուիլկըմ Քէյրիի աշխարհացոյցին վրայ : Անոր մանկութեան մակղիրը և ինչպէս ստոցաւ զայն : Աշխարհացոյց քարտէմն ուսումնասիրելուն արդիւնքը : Իր դժուարութիւնները և ինչպէս կրեց զանոնք :

ՄԱՅՐԱԿԱՏ. — Ուիլկըմ Քէյրիի և ձան Թոմըսի իր բակ միխմանար Հնդկաստան սուաքումը :

ՎԵՐՁԱԿՈՐՈՒԹԻՒՆ. — Կարգ մը բաներ գրոս Ուիլկըմ Քէյրի ըրտւ թրիստոսի թաղաւորութեան համար :

Ն.Պ. 8 Ա. 4

Յուցնել թէ աշխարհ կարօ է Յիսուս Քրիստոսի աւետարեին, եւ թէ աւետարենն ունեցողներուն պարան է զայն դրկել այնպիսիներու որոնիք երեք խած չեն Յիսուսի վրայ: Վարժեցնել աղաք որ զիտակցարար եւ յօժարակամ նկատեն միսիանարութիւններուն:

ԴԱՍԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ա.Ա.Աշակից Դաս

Հանրային դպրոցներու մէջ այսօր գործածուած աշխարհագրութիւններէն շատին մէջ ընտիր պատկերներ ծանօթութիւններ կան աշխարհի զանազան ազգեան և անոնց մասնաւոր սովորութիւններուն ու գիրուն և անոնց մասնաւոր սովորութիւններուն ու պայմաններուն վրայ: Ուշագրութեամբ քննեցէք ձեր պարհանագրութեան գիրքը, որպէս զի գիտնաքաղաքացիութեան գիրքը, որպէս զի գիտնաքաղաքացիութեան ու աշխարհագրութեան գիրքը և աշխարհագրութեան գրանցութեան մասնաւոր կղղիներուն անունները: Խօսեցէք Ուիլկըմ Քէյրիի աշխարհացոյց քարտէմին վրայ և հարցուցէք թէ ինչ տեսակ բան էր այն: Մանրամասնութիւններներ յիշել մի տաք առ այժմ:) Դիցուք թէ մնաք քարտէս մը շինէնք և անոր վրայ նշանակէինք ինչ որ գիտենք այդ հետաւոր երկիրներէն ոմանց ընակչութեան վրայ, արդեօք որչափ բան պիտի գրէինք: (Հարցում Քէյրիէք այն ծանօթութեան վրայ զոր տղայք ունին Ափերիէի, Հնդկաստանի, Զինու և ձափանի վրայ:) Քէյրիէի կարութիւններ (նաւապես) Քուք ինչ իմացաւ նոր Զելանտույի թիւն (նաւապես) Քուք ինչ իմացաւ նոր Զելանտույի թիւն կը ծովեզերեայ ժողովուրդներէն ոմանց վրայ: Անոնք կը փափաքէին քաջ ըլլալ: Այսպիսի փափաք մը ծուռ է: Կարծէին թէ վայրուգ ոնդութիւնը քաջութեան և կը կարծէին թէ վայրուգ ոնդութիւնը տեսակն է: Ինչ բանի առնականութեան բարձրագոյն տեսակն է: Ինչ բանի կը կարծէին այդ մարդիկը, եթէ աւետարանին մտիկ կը կարօտէին այդ մարդիկը, ինչ աւետարանին պիտի կրէք ընէին ու հաւատային, ինչ փոփոխութիւն պիտի կրէք երենց կեանքը: Բարեկամաց կղղիներուն բնակիչներն ենչու կը կարէին իրենց մասները: Ամէն հեթանոսներու պէս աշխատած էին անոնք պաշտելու Աստուած մը

գոնել, բայց միակ գաղափարը զոր կրնային յղանալ Աստուծոյ մասին՝ սա էր թէ ան իրենց բարկացած է և թէ անոր բարկութիւնն իջեցնելու համար պարտին իրենքզիրենք անդամատել կոմ այս և այն նեղութեան ենթարկել: Կը տեսմէք թէ այս մարդիկը ո՞րքան կը կարօտին աւետարանին: Տակաւին կա՞ն մարդիկ որ այսպիսի բաներ կ'ընեն՝ ուղիղ ճամբան չդիմանալով: Մէնք բան մը կ'ընեաք այնպիսիներու համար: (Խոսեցէր ձեր եկեղեցին միսինամարտկան գործին վրայ ուղղ աղայք բմբանեն թէ իրենց տուրքերն օգուտ ունին: Յաջորդ երեք դասերուն նայեցէր և կերպ մը խորհեցէք, որով աղայոց գործելու բնական փափաքն արտայայտուի առւրբով կոմ ծառայութեամբ:)

Դասին Պատմութիւնը

ՆԱԽԱԲԱՆ.— Հնակարկասն ի՞նչ է: Ի՞նչ է անունն այն հնակարկասն որ աշխարհի քարաէս մը գծեց: Եթէ դուք ու ես Ուիլելմ Քէյրի աշխատութիւնը տեսնէինք իր խանութին մէջ, պիտի խորհէինք թէ իր գործը կօշիկ նորոգել է: Այնպէս չէ: Բայց ինք այնպէս չէր խորհը: Ահա ինչ որ ըստ ինք, «Իմ գործս է Աստուծոյ ծառայութիւն: Ես կօշիկ կը նորոգեմ ծախքերս հոգալու համար»:

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ.— Եթէ անոր խանութին երթայիք, ինչ պիտի տեսնէիք: (Տղայոց հարցումներ ըրէք քարթէրի պղափկ աղայ և թէ ինչու գծեց զայն:) Երբ Ուիլելմ պրո կը կոչէին: Ինչու այդ անունը կամ մակդիրը հետաքրքրուէր իր երկրէն գուրս զայն քոլուտուին, կը կործէք: Տղայութեան ժամանակ անդամ կը հին և հաճոյքով կը կարդար ուղեւորութեան ու գիւտի

ամէն գիրք զոր կրնար փոխ առնել: Տասը տարեկան եր, երբ Քէֆթին Գուք իր առաջին միծ ուղեւորութեանէն վերադառնու, և պատմեց ինչ որ սորված էր Աւատրալույ, Նոր Զերանայի, Նոր Կուխիոյ, Էնկերութեան կղզիներուն, Աէնտուիչ կամ Հավայեան կղզեթեան կղզիներուն, Անոր տեղեկատուութիւնները նոր աշխարհ իմբին վրայ: Անոր տեղեկատուութիւնները նոր աշխարհ մը բացին ժամանակիցներուն առջև, ու բովանդակ Անգղիս հետաքրքրուեցաւ իմանալ ինչ որ ան կը պատմէր: Գաճաճ կնճնի մը կար տղայոց սիրական խողագորաւոր ու տարածուն էին: Տղայք յաճախ սատերուն վրայ կը նատէին խոչոր թաշուններու նման և յափշտակարին կ'ունինդրէին, մինչ իրենց սիրելին «Քոլոմապոս», ծառին գաղաթը նատած, շահեկան պատմութիւններ կ'ընէր Քէֆթին Քուքի և ուրիշ երկրախոցներու և ճանապարհորդներու որկածներուն վրայ: Ինք այնքան յաճախ կարդացած էր պատմութիւնները որ երբեմն կը կարծի թէ ինք անոնց ընկերներէն էր և բոլոր տղայք կը լսէին, վկայ ինք ընդուրձակ խօսիլ, որպէս թէ անձամբ ներկայ եղուծ ըլլար:» Զարմանալի չէ որ հնամէր աշխատը կըցաւ քարտէս մը շինել որ այնչափ բան կը կարկատը կըցաւ քարտէս մարդոց վրայ: Վայսնէր աշխարհի մարդոց վրայ:

Քարտէսէն զատ ուրիշ ի՞նչ պիտի տեսնէիր հնամէր կարկատի խանութին մէջ: Մինչ կօշիկ կը նորոգէր կարկատի խանութին մէջ: Մինչ կօշիկ կը նորոգէր իր ծախքերն հոգալու համար, կ'ուսումնասիրէր եր իր ծախքերն հոգալու համար, կ'ուսումնասիրէր եր Տէրոջ Խօսքը, որպէս զի սորվէր թէ Տէրն ի՞նչ կ'ուսումնասիրէր որ ընէ: Ուիլելմ Քէյրի ի՞նչ միծ պատուէր գուաւ իր Ասուռածաշունչին մէջ: Ի՞նչ սորվեցաւ իր քարտէսէն: Ի՞նչ որոշեց ինք ինել, Որոշել ետև թէ կը փափաքի երթուլ և աւետարանը քարոզել անդ մը, ուր շատ պէտք կար աւետարանի, ինչու չմեկ-

նեցաւ անմիջապէս։ (Եթէ տղայք չեն հասկցած զայս Գործի Գիրքին ընթերցումներով, օգնեցէք որ ըմբռնեն թէ Քէլրի դրամ չունէր։) Անգղիոյ մէջ տնկամ կրնար իր Տէրոջ տւելի ծառայել, եթէ ասիպուած-չըլլար կօշիկ կարկանդակաւասի համար։ Բայց երբ հեռաւոր երկիր երթար, հարկ էր որ իր ապրուասը կերպով մը ապագակիցներուն համարնել թէ ամէն մարդ պարտաւոր է մեծ պատուիրանին հնազանդիլ, և թէ անմնք որ չեն կրնար երթալ հեթանոսներուն քարոզել՝ կրնան դրամ, ժամանակ և աղօթք տալ գործին նպաստելու համար։ Շատ դժուարութիւն կրեց զանոնք համոզկու, բայց բերք չվհասեցաւ։ Երբեք չնմաննեցաւ անոնց որ կը նստին կը սեն, «Զեմ կրնար»։ Իր հետ գործ ունեցողներ, երբ գետ աղայ էր, դիտէին թէ, եթէ բան մը սկսէր, կ'աւարտէր անպատճառ, և եթէ ուեէ բան զօր կը փորձէր ընել՝ շատ դժուարանար, փոխանակ վհատելու, կը խանգամառուէր ինը յաջողութեան նոր յուսով ու հաստատած մտութեամբ։ Քաղաքին մէջ բարձր ծառ մը կար, որու վրայ ելլել որոշած էին տղայք։ Ուիլելմ Քէյրի ալ փորձ միւսներուն հետ, բայց փորձը շարունակից մինչեւ որ յաջողեցաւ։ Նմանապէս չափահասութեան մէջ տարու տարի անյաջող եղաւ Անգղիոյ Քրիստոնեաները շարժելու և անոնց պարտականութիւնը իրենց զգացնելու փորձերուն մէջ, բայց տակաւին շարունակեց զանոնք։ Ի՞նչ է մեծ նշանաբանը զոր իր մարդոց տուաւ։

ԾԱՅՐԱԿՑ.— Վերջապէս եկաւ յաջողութիւնը, և Ուիլելմ Քէյրի և ձան Թումըս Հնդկաստանի միսիոնար որոշուեցան։ Մինչ կը խորհիք Անգղիոյ այդ պղտիկ խումբին և երկու միսիոնարները ձեռնադրով Քրիստոն-

ապաւոր երկիր հեթանոսներուն։
ՎԵՐՋԱԿԱՐՈՒԹԵՐԻՆ.— Նմանապէս Ուիլելմ Քէյրի Հնդկաստան գնաց և հոն մնաց ու գործեց քառասուն տարի։ Բազմաթիւ բաներէն զրոս ըրտւ այդ ժողովուրացին կը միշատակենք սա կէտը թէ Սր. Գիրքը մասամբ թէ ամբողջովին երեսունըշորս լեզուի թարգմանեց և թէ ամբողջովին հարիւր հաղար օրինակ տպագրից։ Հրատարակեց երկու հարիւր հաղար օրինակ տպագրից։ Պենկալերէն նաև բազմաթիւ օգտակար տետրակներ և Պենկալերէն լեզուի բառարան մը։ (Ըսել տուէք Ուկելէն համարը։) Ոչ ոք պիտի գիտնայ երբեք մինչև գիրքերը բացուին Ուիլելմ երկնից մէջ թէ աշխարհ ո՛րբան օգտուեցաւ Ուիլելմ Քէյրիի Սր. Գիրքն ու աշխարհի քարտէսն ուսումնասիրէն, որ անոր այնքան պարզ գաղափար մը տուաւ աշխարհի մեծ կարօտութեան վրայ։

ԴԱՍ ԼԷ

ԶԻՆԱՐԵՆ ԱՌԱՋԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒԽՉ ՐՈՊԵՐԹ ՄՈՒՀԱԾԵ

**Ար. Գրոց Հերեցումներ .— Սաղ. Ժ.թ. 7-11, ձժթ. 9,
11, 105, ես. Բ. 2-4, Մատ. կ. 24, 25, Եփես. 9,
17, Բ. Տիմ. դ. 16, 17, Յակ. Ա. 22:**

**Օսկեղէն Համար .— Վասն զի ինչպէս անձրեն ու ձիւնը
երկինքէն կիջնէ և հոն չգտանար, հոսպս երկիրը
կ'ոռոգէ ու զանիկա պաղաքեր և արդասաւոր կ'ընէ,
ու ցանողին հունս և ուտողին հաց կու տայ, իմ
բերնէս ելած խօսքն ալ այնպէս պիտի ըլլայ, ինձի
պարապ պիտի չդառնայ. հոսպս իմ համքս պիտի
կատարէ, ու յաջողութեամբ ի զործ դնէ այն
բանը՝ որու համար զանիկա պրկիցի: Ես. Ծ. 10, 11:**

**Ուսուցման Նիւթ Առնչակից Դասի Համար .— Տեղիկու-
թիւն, պատկերներ և հարցումներ Զինու, Զինա-
կան լեզուի և մողովզի վրայ:**

ՈՒՍՍԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

Ռոպեր Մորիսընի Ցեսիլն ու Նուիրումը

Մորիսըն տասնընդ տարեկան հասակի մէջ դարձի գալով իս-
կոյն բոլոր սրաով նուիրեց, ինքզինք Քրիստոնէական կեանքի գործու-
նէնութեան: Ստացաւ նոյն տեսիլը, որ միսինար ըրաւ Ուիլերմ Փէյրին,
և աշխարհի կարօտութեան մասին նոյն համզման ստիպող զօրութիւնը
քշեց տարաւ զայն: Սա աղօթքը, որ գրուեցաւ երբ իր կեանքի գործին
պիտի ձեռնարկէր, ցոյց կու տայ մարդուն ոգին ու հաստատ որոշումը.
«Ցիսուս, անձս քու ծառուցութեանդ նուիրեցի: Հիմա ինդիրը սա է
սա է որ աւետարանը բոլոր աշխարհի քարոզուի, բոլոր ազգերուն վկայ
ըլլալու համար: Ասոր համար մինչև աշխարհի վերջը Քու ծառանեն»:

բուդ պատուիրած ես աւետարանը քարոզել բոլոր ստեղծուածներուն,
Քու ներկայութիւնդ խօստանալով իրենց, Ես աշխարհը կը համարիմ
այն արտը, ուր ծառաներդ աշխատիլ պարտին Երբ, ով Տէր, իմ Վար-
դապետս, կը դիմում գաւուը, կը տեսնեմ թէ մեծագոյն մասն ամբող-
ջովին առանց մշակի է, կամ առաւաւեն մէկ երկու մշակ ունի հոս
հոն, մինչդեռ հազարաւորներ կան անկիւն մը խանուած: Խմ իղծս է,
ով Տէր, գործեւ ուր ամենէն շատ պէտք կայ մշակի:»

Մորիսըն չերմ գափար անէր Թիմզութեու երթալու, բայց Լոն-
տոնի Միսինարական Ընկերութեան Տնօրէն Ժաղովի աշխարհական
երկու անդամներ մասնաւոր անձկութիւն մը կ'զգային Զինու համար,
ուր գեռ Բողոքական միսինար չէր գացած: Ուստի որոշուեցաւ որ
ինք Զին երթայ և աշխատի Աստուծոյ տպեալ Խօսքը տալ այդ մէծ
պէտութեան ընակինքերուն: Զգացուեցաւ թէ գործին գժուարու-
թիւնները, թէ մէծ պիտի ըլլային, հաւանօրէն պիտի յաղթուին, և
յայսնիէ թէ ունէ մարդու համար անկարեկի է Զինու մէջ հաստատուիլ
ու երբն միսինար գործէլ, քարոզութեան և ուսուցման միջացով մար-
դուց ազգելու անկալութեամբ: Միսինարական այդպիսի գործի ընդգի-
տութիւնը բազմակազմանի էր: Զինաբնակ Անդղիացիներն հոն կը մասյին
առաքրական նպատակով և կապուած էին Արեւելեան Հնդկաստանի
Ընկերութեան հետ, որ միշտ հակառակ էր միսինարարկան ամէն ձեռ-
նարկութեան: Ուստի Անդղիացիներու ամբողջ ազգեցութիւնը գոր-
ծածուեցաւ միսինարական ամէն գործի գէմ: Զինական պաշտօնէու-
թիւնն ալ շատ հակառակ էր ամէն օտարազգիներու, բայց մանաւանդ
ընակինքութիւնը իրենց հայրերուն կրօնիքն հեռացնել ձեռնարկողներուն:
Այս պայմաններուն տակ հարկաւ անկարեկի էր կրօնական ունէ տեսակ
գողով գուամարելու գաղափարը տածել: Մորիսընի ձեռնարկի հաղիւ թէ
նուազ գժուարին էր: Օտարականի դաս տալ ծանր յանցանք էր ունէ
տեղացիի համար: Աստի կարեկի է հեռացնել թէ ուրան մեծ էին Զինա-
ընի պէս լեզու մը սորվելու համար կոկի վտանգներու յաղթահարեկի
գժուարութիւնները: Այս Մորիսըն իր լեզուի ուսումն սկսու Լոնտոնի
մէջ կաթողիկ քահանայէ մը թարգմանուած Զինաբնէն նոր Կտակա-
րանի մը մէծ մասին ձեռագիր օրինակն, որ Բրիտանական Թանգարա-
նին մէջ կը գտնուէր, նաև Լատիննեինական բառագիրի մը, գարձեալ
ձեռագիր, օգնութեամբ: Օգտուեցաւ նաև Հարաւային Զինու ընակիչ
Եսնկ Ասանթուք, որ Լոնտոնի մէջ կը գտնուէր: Զինացին այնքան բար-
կացու էր որ միսինարն աշխարհի ամենադժուարին լեզուին մէջ իր
առաջին գասերն առնելու պահուն համերութիւն և ինքնազպութիւն
ի գործ գնելու թանկագին փորձառութիւն ալ ստացաւ:

Առաջը Մորիսընի Գործը Զինու Մէջ

Զինու մէջ Սորբիան իր քառանկեօթնամեայ բնակութեան միջոցի
«Երեք քարտոննուեցաւ Զինացիներու համար հրավարակային աղօթա-
ժողով մը վարելու Ընդհակառակն ինչ ժողով որ գումարեցաւ՝ հար-
եր գալու և գաճիվակ գումարել, որպէս զի մի գուցէ ներկայ գտնուող
սակաւաթիւ անձերը ձերբակալուին իրենց Քիրստոնեութեան յարե-
լուն համար, Ար. Գիրը թարգմանելու պահուն օգտագործեց ինչ որ
պատրաստուած էր անծանօթ կաթողիկ թարգմանչեն; Նաև Հին Կտո-
կարանին մէջ օգնութիւն գտաւ Տր. Միլնէ, բայց վախտունըվեց զիր-
քերուն երեսունըինն իր թարգմանութիւնն են; Երբ Ար. Գիրը աւար-
տեցաւ, սապէս ըստաւ.

«Սպավէս», Դաւիթի ու մարդարէներ, Յիսուս Քրիստոս ու առաքելաններ ունենալ, ասոնց խօսքերը գործածել և այդ կերպով Աստուծութեանների գործերն այս երկրի բնակիչներուն յայտարարել կը նշանակէ կը յուսամ, Երջանիկ Թուականի մը հաստատումը աշխարհի այս մասերուն մէջ՝ Եւ կը հաւատամ՝ թէ հեթանոս սկեպտութեան ափուր խաւարը պիտի փարատիք վերէն ծագսղ արեգակով և թէ Պուտտայի սոկի կուռքքերը և երկիրը լցնող անթիւ չաստուածները գետին պիտի տապալին անշուշտ օր մը Աստուծոյ Խօսքին զօրութեան տաշն, ինչպէս Դագն կուռքն ինկաւ տապանակին առջև Այս էիմ ակնկալութեիւնս, թէն առ այժմ ամենասփաքը դուռ մը չկայ բաց, Մեր օր հնեալ Տէրոջ անուան և զայն կամ իր գարդապետութիւնը պարունակող ամէն գերքի դէմ խորին ոփ ու ատելութիւն կը տիրէ ամէն տեղ, Սակայն այս չմղեր լիս յուսահատութեան»:

Եր Թարգմանչական գործը վտանգէ զերծ չէր, երբեմ իսկ նյունքան վտանգաւոր էր ողբան էին քարողելու փորձելն, ինչպէս կը հասկըսէի իր նամակներուն միէն.

«Ներփակ կը դգկեմ ձեզի Զինական հրովարտակի մը թարգմանութիւնը, որմէ պիտի տեսնէք թէ քրեական յանցանք է Քրիստոնէական կրօնի փայ Զինարէն լեզուով գերբ հրատարակել։ Սակայն գործելու եմ և Տէրոջ վստահելով, Խղճի մտօք կը հնապանդինք կառավարութիւններուն ցորքան իրենց վժիանները չեն հակառակիր Ամենակարին պահանջներուն։ Զանագիր եմ կառավարութեան ուշադրութիւնը չհրաւիրել։ Թէկ գիտեմ տկարութիւնս, չեմ վհատած, այլ գոյն եմ որ իմ ջերմ յայսերս աւելի քան իրականացած են։ Վհաթարգմանելու և զայն Զինու մէջ տպագրելու կարելիութիւնն ապա-

ԴԱՍ ԼԵ—ԶԻՆԱՐԵՆ ԱՐԱԶԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆԳԸ

յաւու Աստուծմէ շնորհակալ եմ զիս այս բարի գործին մէջ
ելքւն համար, և այս, եթէ չուտ մեռնիմ, հաճոյք պիտի տայ
ոջին մատոկեաններուս մէջ »

Այս վայրկանական թիւն մէջ՝
ուղարկան սեէ մորդ լինան տասնըհինգ տարուան դործ և աւելի
որ համարէր Անկլեշինական հակոյ բառարանի մը արտադրու-
Սակայն Մորիսը միայնակ թարգմանած էր Զինարելն Ար-
մեծագոյն մասը՝ Հրատարակած էր տետրակիներ, Գրեցիկներ,
Նետականներ, Հաստատած էր գարմանատուն մը և Անկլեշինա-
կան մը՝ Վերին հակող եղած էր Անգլ-Գանգէսեան առաքելու-
ղանապան ճիւղերուն կազմութեան և այս ամէնն ըրտ էր բաց ի
ել Արեւելեան Հնդկաստանի Ընկերութեան թարգմանչի ծանր
ասխանատու պարտականութիւնները և քարոզելէ իր կետափին
օրբ Զարմանափի չէ որ աշխարհածաւալ համբաւ մը ստացա-
գին աշխատութիւններուն համար ի նպաստ Աստուծոյ թա-
թեան Վեր, Սիեւէսթը ՀՈՐԻ

Հ իր թարգմանութիւնները և ոչ իր բառարանը կը դորձած ուրիշ վան զի աւելի լւայր կան և չիր մահէն մէկ տարի ետքը միոյն բողոքական միսինար կար պետութեան մէջ, և Քրիստոնեայ ին երեք ընիկ անդամ միայն աւելէրու բայց ոչ ոք կը գտնուի որ Մորիսնի դորձին կարեւորութիւնը չգնահատէ, ըստը թէքիչ որութիւն ըրաւ հեթանոսութեան ըստ երեւութիւն անափի այդ նի փայտ, կամ մէ՛ անոր գրական գործը կատարեալ չէր. Լայն ու զողոտան մէծ զարգացում է լեռնադիմի մը վրայ, բայց պազտան ելի է առանց լեռնուդիմին բացման. Միօննարական աշխարհի այս պողոտաներու առիթով լւայ է երախտագիտութեամբ յիշել որդիկը, որոնք քաջութիւնն ունեցան տոկարու և յարատեւելու որ ճամբար մը բացուեցաւ, և որոնց վլացուեցաւ ինդութիւնը արդիւնք տեսնելու իրենց կեանքի դորձէն, Ասոնք աշխատե- մէնու հոգին աշխատութիւններուն պտուղը վայելեցինք:

Յանի ուղարկած Առողջապահութեան Համար եարդա

Memoirs of Life and Labors of Robert Morrison, by his Widow
Robert Morrison, by W. J. Townsend.

Princely Men in the Heavenly Kingdom, Harlan P. Beach

The Uplift of China, Arthur H. Smith, Chap. I.
Pioneer Missionaries of the Church, Creegan, Chapt. II.

Pioneer Missionaries of the Church, Greg

Աւրուազիթ Գասին Պատմութեան

ՆԱԽԱԲԱՆ. — Դործի Գիրքին մէջ Ռոպըրթ Մորդի սընի և անոր գործին վրայ արուած տեղեկութեան վրայ հարցումներ :

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ. — Քրիստոնէական հերոսութիւն և ի գաղանիքը : Դժուարութիւնները զորս Զինուրէն առաջին Աստուածաշունչը թարգմանում մարդը կրեց ու յաղթահարեց :

ՄԱՅՐԱԿԵՏ. — Արք. Գրոց թարգմանութիւնն աւարտած :

ՎԵՐՋԱԿՈՐՈՒԹՅՈՒՆ. — Ռոպըրթ Մորիանի աղօթքը երբ իր առաջին նորադարձը միլոտուեցաւ :

Ն Պ Ա Տ Ա Կ

Ցուցենել թէ ամէն ազգեր առակերտելու պատուերին հնազանդելու պահուն՝ աւետարանը մարդոց ավառ ենի իրենց խալ լեզուով, որպէս զի կարենան անձամբ կարդալ զայն: Թեկադրել միջոցներ որպէս կրնան զայէ օգնել այս գործին:

ԴԱՍԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԱռԵՀԱԼԻց Գաս

(Տղայոց հարցումներ ըրէք այն իրողութիւններուն վրայ զորս իրենց դպրոցի աշխարհագրութեան մէջ կը դժուանէք Զինացիներու նկատմամբ: Հարցուցէք նաև Զինական պարսպին նկատմամբ Դործի Գիրքին մէջ արուած կերները ցուցէք, եթէ կարելի է: Ազգային Աշխարհագրերին ընդունըինը պատկեր կայ Քորէական և Զինական կենցաղ ներկայացնող և պատկերազորդ յօդուած մը

Մէծ Պարսպին վրայ: Եթէ կրնաք այդ թիւէն օրինակ մը գտնել, կ'ունենաք ամիչն ինչ որ այս գասին համար ձեզի պէտք է պատկերի տեսակէտով: Ցուցէք թէ Զինացիներն հազարաւոր տարիներ եղած են ինչ որ մնաք քաղաքակիրթ ժողովուրդ կը կոչենք, այսինքն առ հասրակ աղուոր հազուաստ կրող, ընտիր առներու մէջ բէրնակող, իրենց հեթանոս չաստուածներուն համար գեղեցիկ առձարներ կառուցանել գիտցող և միծ ուսումնականներու կողմէ գրուած գրատուններու տէր: Սակայն լուս պարզեցէք թէ լոկ այս բաներն անբաւական են երջանկութիւն պարզեել մարդոց, ոչ այլ ցոյց կու տան կեանքի ուղիղ ճամբան, և թէ քաղաքակիրթ Զինացիներն աւետարանի կարօտ են բարբարուններուն ու վայրենիներուն չափ: Տղայոց ըսել տուէք Յովհ. Գ. 16: Խօսւցէք աղջիկներու ոտքերը կապելու անգութ զրութեան վրայ, որ այնչափ ժամանակէ ի վեր կը գործածուի Զինու մէջ որ այսօր մարդիկ չեն գիտեր թէ առաջին անգամ ի՞նչ պատճառով սկսու: Խօսւցէք այն օրէնքին վրայ, որ կ'արտօնէ աղջիկ երտիսաներու սպանութիւնը:)

Այս շարթու կարգացինք. «Բու խօսքդ լոյս է:» Զինացիներն այդ լոյսին պէտք ունին: Զեն կրնար անոնք երենց կեանքերը մաքրել, չեն կրնար Աստուծոյ կամքն ընել երբ չեն գիտեր զայն: Ի՞նչ են ոմանք այն կերպերէն որոնցմով Աւետարանը կրնայ տրուիլ անոնց որ բնաւ չեն լսած անոր պատգամը: Քանի մը տարի առաջ մանչ մը կար Սկովտոյ մէջ որ ուզեց բան մը ընել՝ հեթանուններուն զրկելու համար Աւետարանը: Քիչ մը դրամ միայն ունէր, բայց խնդրեց որ ինչ որ պիտի տար՝ գործածուէր Յովհ. Գ. 16 համարը տարքեր լեղուններով տպելու և հեթանոս երկիրներու մէջ տարածելու համար:

Այդպէս կատարուեցաւ և այդ կերպով շատերու զրկուեցաւ : Հեթանոսներու չասառւածները կ'երեակայուին իրեւ անգութ, ասելավառ, նախանձու և ուրիշ չարկերու տէր, և սիրոյ Աստուծոյ գաղափարն իսկ ինչպէս կը պատկերանայ այդ համարին մէջ, ուրախութիւն կը բերէ տիսուր սիրաերու և յոյս այնպիսիներու որ երբեք չեն գիտցած թէ յոյսն ի՞նչ է : Աստուծ ըսած է թէ իր Խօսքին առաքումը, մինչև իսկ եթէ զայն բացարող ուսուցիչ մը ընկերանոյ անոր, անշուշտ մեծ բարիք յառաջ պիտի բերէ : (Աշակերաներուն հետ խօսակցեցէք Ուկեղէն համարին գեղեցիկ խոստման վրա) և ըսել տուէք զայն :

Աստուծաշունչի ընկերութիւններուն գործի ձեռնարկելէն ի վեր Աստուծաշունչն աւելի քան 500 լիդուի գաւառաբարբառի թարգմանուած է :

Թասին Պատմութիւնը

ՆԱԽԱԲԱՆ :—(Ցուցէք այս գտայն յատուկ պատկերը և հարցուցէք թէ ի՞նչ ցուցնէ :) Ի՞նչ է անունն այն միսիոնարին, որ կը գործէ Զինացի օգնութաններու հետ : Երբ այն մարդն ուզեց միսիոնար ըլլալ, ի՞նչ անսակ գործ ինպրեց Տէրոջմէ : Ի՞նչ պատասխան տուաւ այն մարդուն որ հարցուց թէ իրօք կը յուսուր տպաւորութիւն գործել Զինական մեծ պիտութեան կուալուտութեան վրայ : Երբ ճամբար ելաւ ինք դէպ ի Զին, ո՞ր կոզմ գնաց : Ի՞նչո՞ւ գնաց արևմուտք, երբ մօտագոյն ճամբան միւս կողմն էր : Ի՞նչ են այն բաներէն ոմանը որ անոր գործը դժուարացուցին Զինու մէջ : Զինական գիրերէն մէկ քառ գրել փորձեցիք : Ի՞նչ կը խորհիք այն մարդուն վրայ, որ յօժարեցաւ այդպիսի լեզու մը

սորվիլ ձեռնարկել և ապա ամբողջ Աստուծածաշունչը թարգմանել :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ :—Տէրոջ ծառաներն ի՞նչ հոյակապ ծառ անհեր են և ի՞նչ արիութեամբ կը ձեռնարկեն այնպիսի բաներ ընել, որ անկարելի են շատերու կարծիքով : Ի՞նչ է այս քաջասրատութեան գաղանիքը : (Յիշեցէք խոսառումը որ կար անցեալ շարթուան մեր Ուկեղէն համարին մէջ, եթէ աղայք չիշեն զայն . և կրինեցէք Պօղոսի հոչեղ խօսքը . «Ամէն բանի կարող եմ անով՝ որ զիս զօրացուց :») Մը . Մորիսանը Զին գրկող միսիոնարական ընկերութեան մարդիկը գիտէին թէ Զինացիները մ'րբան հաստատ որոշած էին թոյլ չտալ որ միսիոնարներն իրենց երկիրը գտն, և թէ մ'րբան հակառակ էին ամէն անոնց որ կը փորձեն ժողովուրդը գարձենել իրենց հայրերուն հիթանոսական կրօնէն : Ստկայն հերոսները բնաւ կանգ չեն առներ և խորհիք իրենց պարտականութեան շաւզին վրայ գտնուող գիւռարութիւններու վրայ : Այլ պարզապէս կ'սկին գործել և թումբերուն յաղթելու կերպ մը գտնել : Նմանապէս Սնգդիոյ այն թիւու կերպ մը գտնել : Նմանապէս Մորիսանը այն թիւունեայ մարդիկն ըսին սա մտօք քան մը . «Զին մեծ Քրիստոնեայ մարդիկն ըսին սա մտօք քան մը . «Զին մեծ Քրիստոնեայ կը մերժեն ընդունիլ զայն : Զինք կը աղդ է, և կրնայ երկրի վրայ ոյժ մը ըլլալ, եթէ իր ժողովուրդն ունենայ լոկ Յիսուս Քրիստոսի աւետարանը : Մէնք այդ աւետարանը տալու ենք անոնց, թէպէտ յամասօրէն կը մերժեն ընդունիլ զայն : Զինք կրնար միսիոնար մը զրկել որ քարոզէ կամ սորվեցնէ անոնց, վասն զի իշխանութիւնները կը բարկանան և հաւասնօրէն վասն զի իշխանութիւնները կը բարկանան և հաւասնօրէն կը մեղցնեն զայն և յետոյ աւելի ամբապէս կը փակեն կը բարկանութիւններու գէմ : Սակայն իրենց դուռներն ամէն արեմուացիներու գէմ : Սակայն կերպ մը կայ, որով կրնանք այդ ժողովրդին հասցնել կերպ մը կայ, որով կրնանք այդ ժողովրդին հասցնել աւետարանը :» Ի՞նչ էր այդ կերպը : Այդպէս Ռուլըթ Մորիսըն Զին զրկուեցաւ, որպէս զի Զինացիները կարենան

իրենց խոկ լեզուով կարդալ Աստուծոյ Խօսքը : Երբ Քանթոն հասաւ, իմացաւ թէ օտարուղիքիները քաղաքին միայն մէկ մասին մէջ արտօնուած են բնակիլ, և որովհետեւ սենեակներու վարձքը շատ բարձր էր, չմնայարկ մը վարձեց և հոն բնակեցաւ ու գործեց ժամանակ մը : Ինչու գծուար եղաւ ուսուցիչ զանել : Կառավարական պաշտօնեաներ կը կասկածէին իրմէ, և ինք գիտէր թէ ինք ու իր ուսուցիչները ձերբակալու վտանգի մէջ են միշտ : Հինգ տարի աշխատելին ետև կառավարութիւնը հրովարտակ մը հանեց թէ Քրիստոնէական կրօնի վրաց Զինու մէջ գիրք հրատարակող ունէ օտարազգի պիտի մեղացուի : Կը կարծէ՞ք թէ Ռոպըրթ Մորիսըն, երբ այդ հրովարտակը կարդաց, միտքէն անցուց երբեք իր գործը թողուլ և Անդղիա վերադառնալ : Ոչ երբեք : Հրովարտակին մէկ թարգմանութիւնը զրկեց երկիր, և ըստ «Պէտք է չարունակեմ գործս, Տէրոջ ապաւինելով»՝ Պատրաստ էր միշտ հասպանդութեան հնազանդիլ՝ ի բաց տակու երբ այդ փեն հնազանդիլ : Ուստի անշուկ և յարատեռութեամբ յառաջ տարաւ գործը զոր կատարել զրկուած էր :

ԾԱՅՐԱԿՑ. — Վերջապէս եկաւ մէծ օրը (նոյ. 25, 1819), երբ Ռոպըրթ Մորիսըն ամբողջ Աստուծաշատունչը թարգմանուած և տպուելու պատրաստանաւաւ այն լեզուով որով միլիոնաւոր Զինացիներ պիտի կրնային կարդալ վայն : Ո՞րչափ տեսած էր այս գործին կատարուածը : Արանունով գտաւթ մը պազ ջուր տուողն իր վարձքը պիտի ունենայ, կրնաք խորհիլ թէ ինչ պիտի ըլլաց փառքը վարձքին, զոր Տէրը կու տայ անոնց որոնք

նեղութիւններ ու վասնգներ յանձն առին և ամէն տեսակ գժուարութիւններու յաղթեցին, որպէս զի անոր մեծ պիտին գիտութիւնը տան աշխարհի :

Վ.ՆՐՃԱԿՈՐՈՒԹԻՒՆ. — Ռոպըրթ Մորիսըն փորձեց Աստուծաշունչին պատգամը տալ տպեալ գիրքէ տարբեր միջոցով : Ո՞րչափ ժամանակ կիցաւ Զինու մէջ մինչև որ միակ սննձ մը Քրիստոնեայ եղաւ հոն : (Հոս մէջ բերեք Գործի Գիրքին մէջ արուած իր աղօթքը, եթէ աշակելունները չկրնան յիշել զայն, և աղօթքը, թէ այդ աղօթքին պատասխանն է որ կը տրուի ըստք թէ այդ աղօթքին պատասխանն է որ կը տրուի այսօր, երբ հազարաւոր Զինացիներ կու գան Տէրը ճանչնալ այդ մեծ պիտութեան մէջ :)

Ռոպըրթ Մորիսի ժամանակէն ի վեր Սուրբ Գիրքը թարգմանուած է Զինու զանազան լեզուներուն և գաւառաբրաւաներուն, և այդ թարգմանութիւնները մեծապէս նպաստած են այդ ժողովուրդներուն մէջ Քրիստոնէական ապաւուած ութեան տարածման : Վերջին սրբագրութիւնը կը կոչուի Մանտարինեան թարգմանութիւն : Զօրս հարիւր միլիոն Զինացիներու լեզուն է այս : Կ'ուզէ՞ք մաս ունենալ Աստուծոյ Խօսքը Զինացիներուն տալու գործին մէջ : Կրնա՞ք մոածել այս մեծ գործին օգնելու միջոց մը :

(Հաւանօրէն աղօյք գիտեն թէ Աստուծաշունչի հնկերութիւնը կը հրատարակէ Սուրբ Գիրքը, Նոր Կտականի մասերու գիտեան մասնիկ կարանը և մասեր Զինու շատ գտաւառաբարձրաներով, կարանը և մասեր Զինու գնելով Զին զրկել : և թերես թելաղբին քանի մը օրինակ գնելով Զին զրկել : Իրենց համար լաւ Կ'ըլլաց այսպիսի բան մը թելաղբել պիտի առիթով : Սակայն լաւագոյն նույնը պիտի այս դասին առիթով : Սակայն լաւագոյն նույնը պիտի, կ'ուզ ըլլաց գրամը միտիոնարական ընկերութեան զրկել, կ'ուզ ըլլաց գրամը միտիոնարական Աստուծաշունչի ընկերութեան, ուղղակի Ամերիկեան Աստուծաշունչի ընկերութեան, Պայպը Հառու, Կ. Պոլս և խնդրել որ Սբ. Գիրք Պրկուի Պայպը Հառու, Կ. Պոլս և խնդրել որ Սբ. Գիրք Պրկուի

անով : Այս կերպով նոյն գումարը աւելի զործ պիտի տեսնէ, քանի որ Զինու մէջ շատ տեղ Սուբբ Գիրքը կը տպուի և բոլոր դրամը կրնայ գիրքի զործածուիլ փոխանակ մասամբ թարգմանութեան ծառայելու, և քանի որ թէ Միսիոնարական Ընկերութիւնը, թէ Պայտը Հառուի վարչութիւնը գիտեն թէ ո՛ր աւելի պէտք կալ Սբ. Գիրքի :

Անկարելի է զիննշանակել հսու, քանի որ միշտ կը փոխուի այս; Սակայն կարելի է միշտ զիներու ցուցակ մը ստանալ Պայպը Հառուէ;)

ԴԱՍ ԼԸ

ՁԵՐՄԱՆ ԲՈՎԻ ՄԵ ՄԵԶ

ԱՏՈՎԻՐԸՄ ԶԵՏՍԵՆ

Պար. ԺՈ.՝ ՀՀ-ՀՎ, ԵՎ, Յ.՝
Ասկեղին Համար. — Նեղութիւններու համբերէ Ցիսու
Քրիստոսի բարի վիճուորի մը պէս: Բ Տիմ. Բ. Յ.
Աւուցման Նիւք Առնչակից Գասի Համար. — Հարցում
նիր և խօսակցութիւն Պիրմացիններու և անոնց
ուշադրանի կարօտութեան վրայ:

ԱՐԱՐԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

Appunti su Urs. A. 2

1809 Սեպտեմբեր ամսոյ մէջ ձըտովն, դեռ քանալմէկ տարբառ
սկզբա լըօրէն մտածել օտար առաքելութիւններու վայր, Անտվըրի
մէջ եր աշակերտութեան առաջին տարին նոր աւարտած էր, Աստ-
ուածարաննկան ուսումն տարի մը և կը մար: Այդ միջնցին տեսա-
վէր. Քլատիլս Պըքնընի մէծ քարոզը, Անդիսի Պիրիսթըլ քաղաքի
մէկ եկեղեցին մէջ խօսւած, որու խորագիրն էր, «Արևելքի Ասողը»,
և բնարանը Մատ. Բ. 2. «Վասն զի մենք արևելքի մէջ անոր ասողը
աեսանք, ու եկանք անոր երկպարգութիւն ընկելուց Քարոզին գլխաւոր
խորհուրդն էր Քրիստոնէկան կրօնի Սստուածային զօրութեան
ապացոյցն Արևելքի մէջ: Տր. Պըքնըն կը նկարագրէր աւետարանին
յառաջդիմութիւնը Հնդկաստանի մէջ և մանաւանդ պատկառելի
Գերման միսիոնար Շվարցի աշխատութիւնները Այս քարոզը կայծի
գեր խաղաց ձըտովնի գիւրավառ. հոգիին մէջ... Պըքնընի «Արևելքի
Աստղը»ին ընթերցման դրայ վեց ամիս անցաւ մինչեւ որ ձըտովն հե-
թանոսներու միսիոնար ըլլալու վերջնական որոշումը տուաւ: Այս եղաւ
1810 Փետրուարին Անտարակցոյ այս որոշումը տալ մզուեցաւ սերտ
առնչութիւն ունենալով ուրիշ երիտասարդներու հետ որ նման իղձե-

բավ վառւած էին Երբ մարդ անորոշութեան մէջ կը տարութերի արտաքին բանէ մը իր ներքին համզման նախաֆնամարար բռնկումը շատ սրտապնդէ կըլլայ! Միսիսնարական իր առաջին ընկերութիցն էր Ամերիկլ Նոթ, որ անտուած արևական վարժարան մտաւ 1810ին և այն ժամանակ իսկ կը քննէր աս հարցը թէ արդեօք ինքզիկ նուիրէ աւետարանը հեթանոսներուն տանելու գործին Ա.Հ.միջոցին Ուիլկը մագլէճէ Անտովը եկան չըր երիտասարդներ, Աւմիկը Միլլ, Ճէ.Յ.մ Ռիչարտո, Լիթթէր Բայս և Կորտըն Հոյ և Ի.Տ. առօս.

Այս երիտասարդները որ իրենց կեանքը միսիոնարական գործին նույիքած էին՝ լուր տուին ֆողովական պաշտօնեաներու ժաղովին, որ Պրէտքրաբի մէջ գումարեցաւ 1810ին, թէ իրենք պատրաստ են արտասահման երթալ իրեն միսիոնարի: Ոչ մէկ Ամերիկացի սյոսպիսի բանը ըրած էր դեռ, և պաշտօնեաները վախցան թէ եկեղեցին պիտի չկրնոյ պահպանել միսիոնարական այսպիսի ձեռնարկ մը: Սակայն երիտասարդներն այնչափ եաւանդուն էին որ այդ տարւոյն Յունիտ 27ին ժաղովական Եկեղեցւ ինը պաշտօնեաները Ամերիկան Պորտ Ընկերութիւնն հիմնեցին արտասահմանի առաքելութեան համար և առաջին միսիոնարներն արտասահման զգելու ծրագրիներ պատրաստեցին: 1812 Փետր. 19ին ձըստըն և իր կինը, ու Մր. և Միսիս Եմիլը Նիւրլ, Հնդկաստան ուղղուեցան: Սէմիւլ Նոթ, Լիթճէր Բայս և Կորտըն Հոլ ևս գացին այդ միջացին, բայց տարբեր նուով և Ֆիլատէլիֆիայէ համայց ելան: Երկար ուղղութեան միջացին Մր. ձըստըն ու իր կինն ամոզուեցան թէ կարդ մը ինդիներու վրայ իրենց աեսութիւններուն պատճառով աւելի Մկատականութեան մտ էին քան Փողովականութեան: Մր. Բայս աւ գաղափարի նոյն փափուսութիւնը կույս եւ ու եւ սրութեան մէջ:

Միսիոնարական Ընկերութեան Կազմութիւն
Եթէ լուր հասաւ Ա. Ա. Հ.

Երբ լուր հասաւ Ամերիկա թէ Պորտի Կողմէ զրկուած Ժողովական
միսիոնարներ, Մը. ու Միսիս ձըսուն և Մը. Բայց, Մկրտական եղած
են Կայկաթայի մէջ, ամբողջ Ամերիկայի Մկրտականները զարմացան
և բերկութեան դժացումներով համակուեցան, Աստուած յանկարծ
Մկրտական յարանուանութեան տրամադրութեան տակ գրած էր
լիովին պատրաստուած երեք միսիոնար: Անոնք արգելն իսկ գաշտին
վոյ էրն և փութով գործել պէտք էր... Կրօսական ամէն յարան-
ուանութենէ բարի և իմաստուն մարդիկ, Մը. ձըսունի ընթացքը
ներկայ իրականութեան կայակէտէն դիտելով, միաբան կը հաւատան

թէ ընդհանուր Քրիստոնեայ աշխարհին համար օր չնութիւն մը եղաւ պյո, միսիննարական երկրորդ ընկերութեան մը ծնունդ տալով, Բարեսիրական երկու մեծ զժեք գործի ելան, ուր միսյն մէկ կար առաջ: Պատմական ինչ գորագութ բացող գէպք: Ծումը մը բարձրացաւ, որպէս երկու բարերար և յօրդուն գետեր սկան մին աջ և միւսը ձախ կողմէ հոսի, առաեռու ուռւժման համար: Ի.Տ. ձԼՏՈՒՆ

Պիրմա և Պուտտալոկանութիւն

Պօղսա առաքեալէ զատ ոչ մէկ միսիոնար կը գէլ զԱտոնիբըմ
ձըտուրն անձնութեռութեան ու խորին հմտութեան, աշխատամիրու-
թեան ու վտանգներու, սրբութեան ու հեղութեան կողմէ, և պետու-
թեան մէ ապագային ու անոր յոդնաթիւ բնակութեան վրայ իր աշ-
խատանքին ազդեցութեան կողմէ, Քրիստոսի Համբու նուաճնեց Պիր-
ման, երբ ծովկըրին մէկ մասը միայն եղած էր Հնդկաստանի Բրիտանիա-
կան Պետութեան արևելեան կիսուն Կորիզը, և իր հայրենիքը ներշնչեց
միսիոնարական երկու մէծ ընկերութիւն կազմել։ ՃՈՐՃ ԹԻՐՈՒ,

Պիրման Բրիտանական Հնդկաստանի ամենալիւ արեւելքան և ամէնէն մեծ նահանգն է, իսպաց երբ ձըստըն իր գործն սկսաւ հօն, Անգղիացի-Ներէ նուաճուած չէր, այլ բրանպետ թագաւորը մը ունէր Հազար մղոնէ աւելի երկայնութիւն ունի և երեսուն քառասուն մղոն լայնութիւն հարաւի կողմէ, իսկ կինդ հարիւր յիսուն մղոն հիւսիսի կողմբ ։ Երեք դիմաւոր գետեր ունի գեպ հարաւ հոսող — իրաւասի, Սրիթանկ և Սալուին, Մեծագոյնն է իրաւասի... Երկրին հարաւային մասը շատ ած է և անձրեւային եղանակին մէջ որ Յուլիսէ մինչև Սեպտեմբերի վերջը կը տե՛ւ մէկէ մինչև տասներկու ոտք խորութեամբ ջուրի տակ կը մայ ամբողջովին, Տունիերը ցիցերու վրայ կը շինուին և անձրեւային եղանակին մէջ ամեն ոք նաւակով կ'երթեւեկ, Բնակիները թիւամբթ են, Կորովի և բարեկազմ Ունին երկայն, ուղիղ և սկ մազեր ։ Իրենց կրօնքն է Պուտայականութիւնն Հզգեփոխութեան կը հաւատան... Պուտայականութիւնը կը սորվեցնէ նաև թէ անձնաւոր Աստուած չկայ, և թէ նիւթեն իրական դյուռթիւն չունի Կուրանայ հոգաւոյն դյուռթիւնը և կ'ըսէ թէ պարսաւ կամ յանցանք չկայ, Հիմական պղբունքը սա է թէ կեանքը թշուառութենէ և յուսափարութենէ կը բաղկանայ Բարձրագոյն բարին ուրեմն որու կրնանք հասնիլ կա- տարեալ անէռութիւնն է — (Աներվանա) կամ Շնիկպան, որ է երկինք և կը նշանակէ անէցում Մասյուլ ու ահաւոր հեթանուութեան այս մժուրութիւն մէջ միբացցան Աստոնիբը ճըտուն և իր գեռատի կինը,

... Թէպէտ Բանկուն քաղաքը չէր այն տեղը ուր հաստատուիլ կը յուսար ձբուըն, վասն զի շատ անհրապոյր քաղաք կը թուէր, կարեթ չէր սակայն անկէ աւելի ռազմագիտական վզը մը ընտրել, իբաւատի տէլթային մէջ հաստատուած ըլլարով պետութեան բուն իւ դուռը կը կազմեր Հոն Մր. և Միսիս ձբուըն սկսան իրենց մեծ գործը այն է՝ գարձի բերել Պիրմացիները Դիւրին գործ չէր այս, վասն զի ճշմարտութեան ոչ մէկ գրութիւն Պուտասայականութեան հիմնական սկզբանքներուն աւելի արամագծօրէն հակառակ է քան Քրիստոնէութիւնը Խնչպիս տեսանք, առաջնին կը սորվեցնէ թէ ոչ Աստուած կայ Փրկող, ոչ հոգի փրկելի և ոչ մէզք քաւելի, մինչ վերջնին հիմնական վարդապետութիւններն ասոնց ճիշտ հակառակն ենն ձՈՒԾ Հ. ԹՌԼ.

Աստոնիրը ձբուըն ծնաւ ի Մոլտըն (Մէկչուսէց) 1788 Օդաս 9ին, 1808 Դեկտեմբեր 2ին հանդիսապէս Ասուուծոյ նուիրեց ինքզինք 1809 Մայիս 28ին հրապարակաւ դաւանեցաւ իր կրօնը և Փիմիթի ժողովական երրորդ Եկեղեցին միացաւ, 1812 Փետրուար 5ին ամուսնացաւ, 1812 Փետրուար 19ին կայկաթա ու զերեցաւ, 1812 Օդասար 4ին Բանկուն հասաւ, 1819 Յունիս 27ին առաջն Պիրմացի նորագործք մկրտեց, 1824 Յունիս 8ին բանարկուեցաւ, 1825 Դեկտեմբեր 30ին բանտէն արձակուեցաւ, 1850 Ապրիլ 12ին նաւու մէջ մեռու և ծովու մէջ թաղուեցաւ:

Ցաւելուածական Ռւսումնասիրութեան Համար Կարգալ

The Life of Adoniram Judson by his son, Edward Judson.
Undenominational Missionary Studies for the Sunday School.
Third Series. Senior Grade. George Harvey Trull. Study VIII.
Heroes of Modern Missions, Chas. H. Chipman. Lesson III.
Christian Epoch Makers, Vedder. Chapter XVII.
Old Time Student Volunteers, Trumbull. Chapter II.

Ռւրուազիծ Գասին Պատմութեան

ՆԱԽԱՌԱՆ. — Մաս. ԺԶ. 24, 25, Պակելէն համար:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. — Հարցումներ ձբուընի և անոր բանափ փորձառութեան վրայ: Ար. Գրոց թարգմանութիւնն կրասուիլն ու գանուիլ:

ՄԱՅՐԱԿԵՏ. — ձբուըն նեղութիւններու ինչպէս համբերեց:

ՎԱՐՁԱՎՐՈՒԹԻՒՆ. — Ճըսուընի կեանքին և գործին արդիւնքներէն ոմանք:

Ն Պ. Ս Ա. Կ

Յուցնել թէ Յէր Յիսուսի ծառայութիւնը կը պահանջէ անձնուրացութիւն և զինզութիւն, թելադրել միջոցներ որոնցով կրնայ ողայ մը իր անձն ուրանալ ուրիշներու համար, և այսպիսի զինզութիւններու փափակ արքցնել անոր մէջ:

ԴԱՍԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Առնչակից Գաս

(Դարձեալ, գործածելով ինչ որ աղայոց գպրոցի աշխարհագրութեան գասագիրքին հասկցաք թէ գիտեն արդէն իրենք, Պիրմայի վրայ հարցումներ ըրէք՝ աշարհացոյց քարտէն իրենց առջև պահելով: Զեր նպատակացոյց պիտի ըլլայ ոչ թէ միքենաբար վերջիշել տալ տակը պիտի մէջ ուսուցածները, այլ իրեն կացերեկայ զպրոցի մէջ ուսուցածներն աշապակցութեան կամ շղթայման օղակ ծառայեցնել աշապակցութեան կամ շղթայման օղակ ծառայեցնել ծանօթութիւննը և կերտին մարդին մէջ արդէն գանուող ծանօթութիւննը և կերտին մարդին մէջ արդէն արդէն արդէն միայն հեթանոսներու տարօմիայն կամ արդահասախն միայն հեթանոսներու վրայ: Մեր պաշտօնն է ցոյց ընակ սպիրութիւններուն վրայ: Հօր գաւակներն են և տալ թէ այս մարդիկը երկնաւոր Հօր գաւակներն են և հանեւապէս մեր եղբայրներն ու քոյլերը: Մեր պարտքն է աղայոց զգացնել թէ այս հեռաւոր ժողովուրդներն է Աւետարանի կարու են, և իրենց մէջ փափաք արթնցնել Աւետարանի կարու են, և իրենց մէջ փափաք արթնցնել (Այս մարդիկը որոնց վրայ այդ կարուութիւնը լիցներու:): Այս մարդիկը որոնց վրայ կամ խօսինք՝ անոնք են որոնց ձբասը աւետարանի պատկը աւարտաւ: Այս տեսաւ թէ կեանքը թշուառութեամբ գամը տարաւ: Այս տեսաւ թէ կեանքը թշուառութեամբ յուսուն կը համարէին անոնք:

իրենց յոյն էր թէ օր մը իրենց կեանքը բոլորովին պիտի չքանայ, վասն զի ուրախութիւն մը չգտան անոր մէջ : Ինչո՞ւ այդպէս խորհէին անոնք այս գեղեցիկ աշխարհի մէջ եղած կեանքին վրայ : Ոչինչ գիտէին երկաւոր այն չօր վրայ որ աշխարհ ստեղծեց և կ'ուզէ որ բոլոր իր զաւակները երջանիկ ըլլան անոր մէջ : Չէին գիտեր թէ երկնաւոր Հայրը ոյժ կու տայ անոնց որ դժմդակ բանիր պիտի կրեն, և երբեք լսած չէին երկաւոր այն բնակարանին վրայ, ուր հիւանդութիւն ու ցաւ, սուզ ու մահ երբեք մուտ պիտի չգտնեն : Երբեք լսած չէին սքանչելի սա պատմութիւնը թէ «Աստուած այնպէս սիրեց աշխարհը, մինչև իր միաժին Որդին տուաւ» (Յալհ, Գ. 16) : Ամբողջ այդ երկրին մէջ ոչ մէկ տղայ լսած էր երբեք Քրիստոսի Ծննդեան պատմութիւնը, զոր դուք այնքան անգամ լսած էք, կամ ուեէ բան գիտէր այն Փրկչին սիրոյն վրայ որ պղտիկ աղաքը գրկելով կ'օրհնէր : Եւ որովհետեւ չէին գիտեր սիրոյ Աստուածը, չէին գիտեր թէ սէրն ի՞նչ է : Ամէն բան գիտին ատելութեան և անգիտութեան և ամէն ուրիշ բանեւ Սր. ձըտաըն գնաց անոնց ու ողորմելի կը դարձնեն : Խօսքով թէ սէր և բարութիւն ի՞նչ են : Գնաց միսիթուրել աղաւորները, յոյս և երջանկութիւն տալ անոնց փոխանակ թշուառութեան : Շատ մեծ գործ կը թուի այդ, այնպէս չէ : Բայց այդ է ինչ որ աւետարանի գիտութիւնը կ'ըսէ թէ թէ Յիսուս միշտ անոնց միշտ պիտի ընէ անոնց համար որ վինք իրենց կեանքին մէջ կ'ըսնունին : Կարգոնք ես . 1-3ի գեղեցիկ խօսքերը, կարծես թէ Յիսուս կը կԱ. 1-3ի գեղեցիկ խօսքերը, կարծես թէ Յիսուս կը խօսի, երբ կ'ըսէ, «Տէրը զիս օծեց . . . աւետիս տալու,» և նոյն համարներուն մէջ միշտած միւս բոլոր

գեղեցիկ բաններն ընկերու : Երբ Պիրմայի մէջ քարոզուեցաւ աւետիսը, բոլոր այս բաններն իրականացան Տէր Յիսուսի հետեւողներուն համար : Կոտրած սիրտեր ուրախացան : Մեղքով կապուածներ արձակուեցան : Սղաւորներ միսիթարուեցան : Սուզի տեղ ուրախութիւն եղաւ, արտունջի տեղ գովութիւն : «Վերէն ծագող» Արեգակին, որու վրայ երգեց Զաքարիա, այցելութիւնը եղաւ «խաւարի և մահուան ստուերի մէջ նստողներուն լոյս տալու :» Ուեէ միսիտնարի համար ի՞նչ հիանալի լոյս տալու : Ուեէ միսիտնարի համար ի՞նչ հիանալի խնդութիւն ըլլալու է աւետիսը տանիլ այնպիսիներու, որ հեթանոսութեան ահաւոր խաւարին մէջ կը նստին :

Դասին Պատմութիւնը

ՆԱԽԱՐԱՆ. — Երբ, Յիսուս մարդ կը վնասուէր իրեն աշակերտ ընկերու համար, ի՞նչ ըսաւ այն կեանքին վրայ զոր աշակերտ մը պարտի վարեկ : (Մատ. Ժ. 24, 25.) Ինչո՞ւ յօժարեցան մարդիկ անոր հետեւիլ, գիտնալով ինչո՞ւ յօժարեցան մարդիկ անոր հետեւիլ, զիտնալով հանդերձ թէ պիտի տառապին իրենք : Ինչո՞ւ կ'ուզէ հանդերձ թէ պիտի տառապին իրենք : Երբ կ'ըսնայ տունը մաս և զիւթիւններն յանձն առնել, երբ կ'ըսնայ տունը մաս և զիւթիւններն յանձն առնել, իսկ իրենց կեանքը տալ սրաքի միտիւնների : Մարդիկ յօժար բոլոր այդ նեղութիւններէն խուսափիլ : Մարդիկ յօժար սրաք այդ նեղութիւններէն խուսափիլ : Յիսուսի յօժարն մինչև իսկ իրենց կեանքը տալ սրաքի միտիւնների : Յիսուսի հետեւնիքն աղաւորն վտանգի ժամանակի : Յիսուսի հետեւնիքն միշտ պատրաստ եղած են ուեէ տառապանք և զիւթիւնները միշտ պատրաստ եղած են ուեէ տառապանք կրել չարին և աշխարհի տղիտութեան դէմ կոռւելու կրել չարին և աշխարհի թագաւորութիւններն իրենց Տէրոջ և այս աշխարհի թագաւորութիւններն իրենց Տէրոջ ու Աստուծոյն թագաւորութեան վերածելու համար : ու Աստուծոյն թագաւորութեան համարը : «Նեղութիւններու համանչ է մեր Ոսկեղէն համարը : Այս կը նշանակէ՞ թէ ամէն մարդ նեղութիւն երէ :» Այս կը նշանակէ՞ թէ ամէն մարդ նեղութիւն երէ :» Այս կը նշանակէ՞ թէ ամէն մարդ մը պէս : Այս, պիտի կրէ Յիսուս Քրիստոսի վինուորի մը կարո՞ղ է միթէ աղօթել անշուշտ : Յիսուսի վինուոր մը կարո՞ղ է միթէ աղօթել որ նեղութիւն չկը իր կեանքին մէջ : Ոչ, վասն զի այդ

պիտի նշանակէր ըսել, «Ես չեմ ուզեր Քրիստոնեայ զինուոր ըլլալ»: Կարգանք քանի մը բարի զինուորներու աղօթքը Գործ. Դ. 29ի մէջ: Շատ վասնդ չկայ որ մեզմէ ուեւ մին բանտարկուի Յիսուսի հետեւով ըլլալուն համար, ոչ ալ հաւանական է որ ուեւ մեծ նեղութիւն մարտէ Յիսուսի համար: Սակայն միշտ զոհողութիւն կայ զոր կարող ենք կատարել: Օր մը Մարիամ միսիոնարական ժողովի մը զնաց և ունկնդիր եղաւ տարիներով շնորհաստանի մէջ գործող վարժուհիի մը: Տուն վերաբարձին մօրը զնաց հարցուց թէ արդեօք ի՞նչ կրնայ ընել՝ քիչ մը դրամ ինայերու համար ի նպաստ շնորհաստանի այն խեղճ աղջիկներուն, որոց վրայ լսեց ինք: մը ոչ միայն առանց շաբարեղէնի, պաղպաղակի և այսօրինակ պերճոնքի անցուց, այլ և երկու անդամ ինքնառ զրկեց զուարծալի երկու հանդէսէ, որու մասը նակցեցն իր եղայրներն ու քոյրերը, որպէս զի կածնար նպաստի տուն մը զնել: Դրամով ալ ուրիշներու խաղաց, երբ կրնար երթալ և ուրիշ աղջիկներու խաղալ: Ասոնք իրական զոհողութիւն էին, բայց Մարիամ զանոնք դժուդակ չհամարեցաւ, երբ տեսաւ թէ ինչ որ ինք կրցաւ տալ՝ պիտի բաւէ աղջիկ մը քանի մը ամիս Քրիստոնեայ դպրոցի մը մէջ պահել:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. — Ի՞նչ է անունն այն մարդուն որու վրայ պատմութիւն մը ունինք այսօր: Ո՞ր երկրին մէջ ծնաւ: Ո՞ր երկիրը զնաց երրւ միսիոնար: Ի՞նչ նեղութիւններ կրեց: (Տպայոց պատմել տուեք ինչ որ Գործի Քիրքին մէջ ըստուած է բանտին վրայ: Մի վախճառք պատմութիւնէն: Զեղի շատ տեսի սոսկալի կը թուի քան կրտսերագոյններուն, և իր այդ հանդամանքով իսկ աւելի շահեկան է անոնց:) Բանտի չարչամանքով իսկ բան մը պատահեցաւ որ շատ անձկութեան մտանեց զօդսալն: Միսի ձըտալն Պիրմայի իեղուով Մը. Քրոց մաս մը պահած էր բարձի մը մէջ զոր բանտ տարաւ: Կարծեցին թէ այդ թարգմանութիւնն հոն աւելի պահով պիտի ըլլար քան տան մէջ, վասն զի Պիրմացի

պաշտօնեաներ տունը կը խուզարկէին և ամէն բան կը տանէին: Տարիներու աշխատաւթեան պատով էր այն և հարկաւ այր ու կին մեծ հոգ ունեին անոր ապահով պահպանման համար: Օր մը անզգամ բանտապետ մը յափշտակեց բարձը որ մեծ արժէք ունէր, բայց Մը. ձըտալն յոջողեցաւ զայն եա ասնել աւելի աղէկ բարձ մը տալով ի փոխարէն: Բանտապետը չկրցաւ հասկնալ թէ ինչու սպիտակամորթն աւելի աղէկ բարձ մը տալու յիմարութիւնը գործեց: Սակայն գո՞ն եղաւ այս փոխանակութիւնն: Երբ Մը. ձըտալն Ունկ-Փէն-Լա փոխազրուեցաւ, թանկազին թարգմանութիւնը պարունակող այս բարձը գործեալ գողցուեցաւ: Յափշտակիչն համար բաղձալի միակ բանը բարձին երեսն էր: Ուստի առաւ զայն և նեսեց բամբակը, որու մէջ պահուած էր թարգմանութիւնը: Տեղացի հաւատարիմ ծառան, Մունկ ենկ, որու վրայ կը կարդաք ձեր Գործի Գիրքին մէջ, բանտին մօտերը կը պարտէր օր մը, երբ բանարկեալ-ները փոխազրուած էին, և ահա տեսաւ գեսանին վրայ բամբակի գունգ մը և ճանցաւ թէ իր Տէրոջ բարձին ինկած է: Ուրախացաւ իր սիրելիին պատկանող բան մը գտնելուն համար, և տուն տարաւ իրրւ լիշտառկ: Այսպէս անվետ գտնուեցաւ այն ձեռագիրը, որու կորուսը ողբացած էր Մը. ձըտալն:

ԾԱՐԱԿԱՑ. — Ի՞նչպէս կրեց Մը. ձըտալն իր բանակ չարչարանքները: (Հորցումներ ըլլէք Գործի Գիրքին մէջ արուած տեղեկութիւններուն վրայ թէ ի՞նչպէս կրնար այս միսիոնարն ուրախանալ բոլոր իր տառապանքներուն մէջ: Յիշեցուցէք Պօղոսի և ծիլոսի ընպանքներուն մէջ: Յիաչի ամէն այդպիսի թացքը Փիլիպպէի բանահն մէջ:) Խաչի ամէն այդպիսի կարգանք զայն Մատ. Ե. 11,12ի մէջ:

ՎԵՐՃԱԽԱՌՈՌՈՒԹԻՒՆ. — Ի՞նչ են այն բաներէն ումոնք զարս Մը. ձըտալն կրցաւ Պիրմայի մէջ ընել իր Տէրոջ համար:

ԴԱՍ ԼՅ

ՓՆՑՈՒՅԻ ՍՊԻՏԱԿԱՄՈՐԹԻՆ ԵՐԿՆԱԾԲԵՆ ԳԻՐՔԸ
ՃԵՅՆԸՆ ԼԻ ԵՒ ՄԱՐՔԸՆ ՀՈՒԽԵՐԸ,

Արք Գլուխուցից. — Ա. Մամյան . իլ. 9, Սահմանական . ձիթեն .
18, Ես . իլ. 22, Եպիսկոպոս . իլ. 3, Ամուսնու . իլ. 8,
Մաման . զ. 33, իլ. 7-11:

Առկեղին Համար. — Երանի անոնց որ անօթի ու ծարաւ
են արդարութեան, վասն զի անոնք պիտի կշա-
նան : Մաս . Ե . 6 :

Աւագման Նիկ Առնչակից Դասի Համար . — Հարցում՝
Ներ Լիւսիք և Քլարքի արշաւանմբին և այն ծանօթութեան վրայ զոր ազգայի ունին Ամերիկայի Հնդկեաներուն կեանքին վրայ :

ՈՒՍՏԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

Հիւսի եւ Պլատի Արքաւախումբը
Նախառան Թու ։ ։ ։

Նախագահ Թումբս ձեփքը սնի օրով Լուսկղանայի գնումը Միաց-
Նահանգներու հոգային տարածութեան վասյ առելի քան մէկ միլիոն
քառ. մղոն աւելցուց, որու մէծ մասը երբեք չէր խուզարկուած սպի-
տակամրթներու կողմէ։ Հնդիկ շատ ցեղեր կը թափառէին լեռներն ու
դաշտերը։ Գնումէն անմիջապէս ետև Նախագահ ձեփքը իրումը մը
երկրախցոյ զրկեց առաջնորդութեամբ Մէրիուէտացը կրիսի և Ուկի-
ելը Քլարքի։ Ասոնք 1804ի սկզբները ճամբար եւն ու երկու տարիէն
աւելի ժամանակ նացին այն հոգերուն մէջ որ հրմա մաս կը կազմեն
Միսուրի, Քէնդլս, Նէպրասպա, Հարաւային Տաքոթա, Մանթանա,
Այտահօ, Ուաշինգթոն և Օրիկին նահանգներուն Վէրադարձի միջո-
ցին աւելի քան ամիս մը հիւրունկալուեցան Քամիս Հովտի Մակ-Քիթ
(Nez Percés) Հնդիկներէն։ Այդ Հնդիկները մերկ վայրենիներ չէին։
Մորթէ հանդերձ կը հագնէին և արիշ ցեղերէ աւելի քաղաքակիրթ
էին։ Շատ ազնիւ ընդունելութիւն ըրբն սպիտակամրթներուն և երր
լեռներու ձիւներն այնպահ հալցան որ խուզարկուները կրնային դէպ
Արեւելք իրենց ճամբար շարունակել, Հնդիկները եւնուղիներէ առաջ-
նորդեցին անոնց գէպ ի Մոնթանա։

Ծակ-Քիր ՀԵղիկները

Դիւրին չէ շատ վաստակելի պատմութիւն գտնել ոյն անօրոց ու
մառափլապատ շրջանին վրայ, որ կ'երկարի Ծակ-Քիթերուն Քամիա
Հովտին մէջ հաստատուելին մինչև Լիւիսի և Գլարքի ժամանակումը: ...
Այդ վաղեմի շրջանին մէջ ի՞նչ կրօնիք որ այդ մարդիկն ունեին սկիզ-
բէն՝ վատափահամար եղած էր տեսակ մը դիւեպաշտութիւն, որու մէջ
կախարդները երևելի դեր կը խաղային իրենց կախարդութիւններով,
երենց երազային, թմբկային, և ձեռնածուական խաղարկութիւններով:
ու պարերով: Դիւրուր է գասառորել անեց պաշտամունքը, որ այդքան
խառնուած է պղծութիւններով! ... Մինչև Լիւիսի և Գլարքի ժամա-
նուամբ, արդարք մինչեւ քանի մը տարի յետոյ ձորճ թագաւորի մարդոց
(Հրտարն Ծովածոցի Ընկերութեան) գալին ետքը. Ծակ-Քիթերը գա-
զափար չունեին բնաւ Աստուծոյ երկրպագութեան վրայ: Ուստի եթէ
Լիւիսի և Գլարքի փորձեցին լցային առաջնորդել անոնց խառնար միտքերը,
ի զուր աշխատեցան այն ժամանակի: Սակայն երբ յետոյ անոնք խարիս-
փելով պաշտաման առարկայ մը փնտացին և սկսան արեւը պաշտել,
միտք բերին Լիւիսի և Գլարքի ննչակուն և ձորճ թագաւորի մարդոց ձեռքի
բազում շարժումները գէպ ի վեր, երկինք, և ըստն իրարու. «Հիմա կը
հասկնակու: Անոնք կ'ուզէին ըսել թէ արեն Աստուծած է և պէտք է
պաշտել, բայց թարգման չունեին և մենք չէինք հասկնարու Հիմա պար-
զեցաւ: Հիմա գիտենք: Արեւ մեր հայրն է և երկիրը մեր մայրը»: ...
Ծակ-Քիթերը երկար ժամանակ շտոհացան արեւապաշտութեամբ,
լսան զի զրոյցներ սկսան համանիլ իրենց թէ ուրիշ մը կայ, արեւէն
աւելի մեծ, որ արեւն ու երկիրն ստեղծած է: Զեն գիտեր թէ ուրիշէ
տացան այս լուրը, որսորդէ մը թէ ձորճ թագաւորին մարդոցմէն,
համ Վերին Քըլըմպից թիսուսեաններէն և կամ վայրի ցուլի երկիրն
ըրբուոյ Հնդիկներէն: Կը թուի թէ ստացան այս բոլոր աղքիւններէն
իհրեանգամայն: Ինչեւիցէ, որչափ լսեցին նոյնշափ խռովեցան իրենց սիր-
ուեր երկրպագութեան կերպին նկատմամբ: Հետոշիտ համզունեցան
թէ արեւապաշտութիւնն ուղիղ կերպը չէ: Տարեկան շատ ժողովներ
նոկուեցան սա խօսքով, «Եթէ միայն գտնենիք Լիւիսի և Գլարքի
ետքը և անոր հետեւէինք, պիտի հասնենիք լցոյին կամ այն ճշմար-
ութեան որու վրայ լսած ենք»: Անոնք իմացած էին թէ սպիտակա-
նոթն Աստուծածային գիրք մը ուներ, որ պիտի յայտնէր երկրպագու-
թեան ուղիղ կերպը: Վերջապէս Լիւիսի և Գլարքի այդեւը թենէն
ասանըհնդ տարի յետոյ անոնք իրենց վճռու տուին, այն է որոշչին
նոտաել հետքը և լցուի իրեց Պիտի Ուիլելում ինձի ըստ թէ ինք լաւ

Կը յիշէ անսնց մեկումը՝ Պիլի ու Ծառալ տարեկան էր, երբ անսնք ճամփայ եղան և ձիով քիչ մը տեղ գնաց իր հօրեղբօր ետեւէն, որ մին էր չորս գացողներէն, Քէթ ՄԱԳՈՒԹէ

Կըսուի թէ Մակ-Քիթերն այսօր քաղաքակիրթ լսւագոյն Հեն-
դիկներն են որ կան Միացեալ Սահանգներուն մէջ, Այն օրէն հետէ
երբ միսիոնարները գացին Քիթոտոնէական կենցաղավարութիւն սորվե-
ցնել աննաց, երբէք պատահակամբթներու դէմ թշնամութիւն չեն ըրած
երբեւ ցել, Երբ ուրիշ Հնդիկներ ջարդեցին զՏր. Հուիթերն և ուրիշ
միսիոնարներ, Մակ-Քիթերը պահպանեցին և փոխադրեցին իրենց մի-
սիոնարներն ապահով աեղեր, թէպէտ այդ պատճառով թշնամի ցեղե-
րու արհամարհանքն ու ատելութիւնն հրատիրեցին իրենց վրայ:
Հոչակաւոր հօրինեալ

ՀԱՅԱԼԻԱՆՈՐ ՀԱԴԻԿ ՆԼԱՐԻԾ

Նախաբնամական մեծ բան էր որ Հնդկական կեանը ուսումնա-
սիրելու համար Արևմտաք եկած Հնդկի մեծ արուեստագետ ձորճ-
Քէթլին՝ շգգենաւուին մէջ գտնուեցաւ Ծակ-Քիթ երկու ցեղապետնե-
ռու հետ Նաւարկութիւնը երկար էր, և Մը. Քէթլին ընդդրժակ ժա-
մանակ ունեցաւ աննոց ծանօթանալու և աննոց պատկերները նկարե-
լու Հնդկի ցեղերու հանդէպ եր շահազգրգութիւնը եւ Կարմրա-
մորթներու տիպերը պահպանելու համար կառավորութեան պատկերա-
շար մը ընծայելու իր իշքը զինք մղեցին ընտանենալ Հե-Եութմաթուանի
և Թա-Աւս-սիս-սիմ-նիմի հետ և իրենց պատկերները նկարելու ար-
տօնութիւն ստանալու Աննոց հանդերձներն իրենց ցեղին յատուկ հան-
դերձները չեին Քէթլին իր Սկիթհարնեան հօթնաւեսյ Տեղեկագրին
մէջ կըսէ. «Այս երկու մարդկիկը, երր նկարեցի զիրենք, Սուէֆ (Sioux)
գեղեցիկ զգեստ կը կըին, որ իրենց նուիրուած էր Սուէբրու հետ իս-
պակցութեան մը միջոցին, որոնք շաա աղնուութեամբ վարուեցան
աննոց հետ երբ Սուէբրու երկրէն կ'անցնէին» Ասոնք շոգենաւուին մէջ
Մը. Քէթլինի բան մը շափն ընաւ իրենց ի Սկյութ Լուիս այցելութեան
նպատակին վրայ Երբ ան Արևմտաբէն փիթուպլքի գնաց, գտաւ թէ
հոն քանի մը բարեկամներ Զօր. Քլարքի պաշտօնաւոն պաշտօնէէ մը
նամանկ մը ստացած են, ուր Հնդկերու հրամեշտի խօսքերուն թարգ-
մանութիւնը կար Մը. Քէթլին չկրցաւ հաւատաւլ թէ այս զարմանալի
պատմութիւնն իրաւ է, և եր բարեկամներէն ինդրեց չհրատարակել
զայն, ինչպէս խորհած էին հրատարակել, մինչ որ ինք գրէ և հարցնէ
Զօր. Քլարքի զր լաւ կը ճանչնար Զօր. Քլարք պատմախանեց. «Պատ-
մութիւնն իրաւ է. ոյդ էր աննոց այցելութեան միսկ նպատակը»

Յայնձամ Մը. Քէթին ըստ իր բարեկամներուն. «Հրատարակեցէք
այսարհին»:

1833 Մարտ 1ին նիւթ եռքը քաղաքի Քրիստուկացան մէջ յօդուած մը հաստարակուեցաւ, ուր քաղաքած մը կար Ուսպենստամ վեհիկներու սպիտակամոնթ ցեղապետի մը, Ութիւրմ Ուռըբերի, մէկ և ամառկին, Ան Աէյնթ Լուիս գացած էր ճիշտ այն ժամանակ երբ Ծակ-Քիթերն հնա էին և տեսած էր անոնց երեքը Զօր, Քլարքի տան մէջ Վիւանդ էին այդ միջըցին և չորրորդը մեւած էր քանի մը օր առաջ Զօր, Քլարք Ութիւրմ Ուռըբերի յայտնեց անոնց այցելութեան նպատակը. ան ու նոյնը յայտնեց նամակով մը օր իսր տպաւորութիւն գործեց կարգացող Քրիստոնեաներուն վրայ, Յօդուածը կը վերջանայ

Երիցական և Փողովական կը պարունակէր իր մէջ, ինդրին վրայ խոր-
հրդակցեցաւ և իմաստութեամբ շարժելու համար որոշեց երկու մարդ-
դրէկել, որպէս զի երկիրը լրտեսեն, Ակը. Աւմբուլը Փարքը և բժիշկ
Մարքը Հուիթմըն ընտրուեցան, որպէս զի Քաղէքի ու Ցեսարի պէտ
Օրիկըն երթան խուզարկութեան պաշտօնով և Տաղեկագրեն թէ արդ-
եօք երկիրն ու բնակչութիւնը կը խոստանան ընծայէլ Քրիստոնէական
միսիոնարութեան համար պտղատու դաշտ մը Տեղեկագիրը զըր Հուու-
եթմըն իր վերաբարձին մատոյց՝ առիթ եղաւ Ակը. Հ. Հ. Սփոլտինկի
և տիկնոջ, ճնշակու և Մարքը Հուիթմընի և տիկնոջ իրք Աւետա-
րանիշ առաքման Օրիկըն,

ՅԱՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՌԱՍՏԵՐՆԱՄԱՍԻՐՆ ԲԽԱՆ ՀԱՄԱՐ ԿԱՐԵՎՈՒ
The Nez Perces Since 1877

The Nez Perces Since Lewis and Clark, Kate C. Macbeth.
Marcus Whitman, W. A. Mowry.
History of the State of Oregon, George L. Knobell.

History of the State of Washington. Edmonson
Missionary Union.

Missionary History of the Pacific Northwest, H. K. H.

Marcus Whitman, Martin Eells.
Heroes of the Cross. Dec. 6.

Heroes of the Cross, Don O. Shelton.
Winning the Oregon County Job.

winning the Oregon Country, John T. Faris.

ԱՐԵՎԱԴԻՑ ԹԱՍԻՆ ՊԱՏՄՈՒՔԵԱՆ

Ամսառան .— Երևան . ԺՄ. 8^ա, դ:

Պատմութեան .— 1832ի Մակ-Բիթերու մեծ ժողովը :
Զորս մարդոց առաքումը :

**Մարտակէ .—Հնդիկներու հրաժեշտի ուղերձը Սէմբ
Լուիսի մէջ :**

Հ Յ Ա Պ Ա Վ Ա Ր Ա Վ Ա Ր :

טַנְגָּוָן

Ցուցենք թէ հերանոսներու արտին մէջ տեսչ մը կայ նօմարիս Օստուածք նախնալու, զուն փափաքը զօրացնել այդ տեսչին զահացում տալու մէջ բաժին մը ունենալու, և միշոցներ հայրայրել այդ փափաքը ծառապութիւնը՝ խարկելու:

ԴԱՍԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԱՐԵՎԱԿԻ ԴԱԱ

(Համբային դպրոցի չորրորդ և հինգերորդ կարգերուն մէջ, որ ընդհանրապէս կրտսերագոյն առաջին և երկրորդ տարիներուն կը համարակատասխանեն, Ամերիկեան պատմութեան կանխագոյն օրերու յատուկ անսարուններու և անձերու պատմութիւններ կը տրուին աղայցոց: Ծատ դպրոցներու չորրորդ կարգերուն մէջ կ'ուսուցուի թէ Հնդիկներն ի՞նչ յարաբերութիւն ունեցան նորեկ գաղթականներու զանազան խումբերուն հետ, և իբրև օրինակ կ'ընծայուի Քինկ Ֆիլիփ անուն Կշանաւոր Հնդկի մը պատմութիւնը: Հինգերորդ կարգին կը տրուին նաև Լուիզիանա գուանձին գնման և Լիւիսի և Քրաքի արշաւախումբին վերաբերեալ պատմութիւններ: Եթէ ձեր դպրոցին մէջ ալ այս ծրագիրը կը գործադրուի, կրնաք տեսնել թէ պատրաստ ի՞նչ գետին ունիք ձեր դասերուն համար և թէ ի՞նչպէս կարելի է առնչակից դասի պահուն տղայց յիշեցնել այս իրողութիւնները և այդ կերպով ամբողջացնել դասին ներկայացումը: Իսկ եթէ, ինչպէս շատ հաւանական է, աղջոյք անտեղեակ են Հնդիկներուն անզիթութիւններուն և դաւաճանութիւններուն, դուք պատմեցէք և հարցուցէք թէ ի՞նչ զօրութիւն կարող է այնչափ ստորին, անգութ ու նենջորութիւն կարող է այնչափ ստորին, անգութ ու նենջաւոր մարդիկ փոխել ու աղնիւ, հաւատարիմ և դաւոր մարդիկ փոխել: Այդ կերպով ցոյց տուէք պատուաւոր մարդիկ ընել: Այդ կերպով ցոյց տուէք աղայցոց թէ Հնդիկները ո՞րչափ կարօս են աւետարած կաւոր մարդիկ փոխել և Քրաքի այցելութեան վրայ, ինչ աղջոյք պատմեն ինչ որ այն սպիտակամորթները և թող աղջոյք պատմեն ինչ որ այն սպիտակամորթները և անեսող Հնդիկները կը յիշեն անսոնց այցելութեան վրայ: Յուսեցէք աշխարհի քարտէսը և խօսեցէք Հիւսիսարեւուցէք

մուտքի վրայ : Բացատրեցէք թէ կիւիսի և Քլարքի օրով
Օրիկընի հողային տարածութիւնը շատ աւելի էր քան
այսօրուան Օրիկըն նահանգին տարածութիւնը :

Դասին Պատմութիւնը

ՆԱԱԱԱԱԱՆ. — Կը յիշէ՞ք Սբ. Գրոց համար մը, որ
Սբրահմանու հաւատագին և հնազանդութեան վրայ կը
խօսի : Կ'ըսէ, «Հաւատագով, երբ Սբրահման կանչուեցաւ,
մտիկ ըրաւ»՝ Ո՞վ էր որ կանչեց զՍբրահման : Ասառուած
այս օրերս կը կանչէ՞մէկը : Խ՞նչպէս : Այնչուփի շատ կեր-
պերով որ չենք կրնար ամէնն ըսել : Սակայն այս կամ
այն կերպով Աստուած կը խօսի իր զաւակներէն ամէն
մէկուն : Երանի անոնց որ կը լսեն Սբրահման պէս ու
կը հնազանդին :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. — Կու գա՞ք ինծի հետ տեղ մը, ուզ
Աստուած շատ, շատ տարիներ տուաջ ոնտպատին մէջ
խօսեցու ոմանց : Երեկոյ է, և գարնան մնղմ հովելն
անոյշ նուագ կը յօրինեն անտառի շոճիներուն մէջ :
Լուսինը կը փայլի ծառերուն դադաթը, բայց գետնին
մօտ իր արծաթ լոյսը կը տատանի վառ կրակին կարմիր
ցոլքով : Գետնին վրայ կրակին շուրջ նստած են խումբ
մը Հնդիկներ, ոմանք շատ պատերազմներու մասնակ-
ցած, ոմանք ալ դեռ երիտասարդ և դեռ իրենց քաջու-
թեան փորձը չտուած : Ոմանք դեռ տղայ են և ուշադ-
րութեամբ ու լայնաբաց տէքերով մատիկ կ'ընեն իրենց
ցեղին այս մեծ խորհրդակցական ժողովին (իրենց համար)
տուածին նստին պատմութիւններուն : Շատ պատմու-
թիւններ պատմուած էին մինչ արել բարձր էր երկնա-
կամարին վրայ : Բայց ներկայ զանուող ամէն ոք գիտէր
թէ ամէնէն լաւ ու ամէնէն նույիրական պատմութիւնը
պիտի լուսէր, երբ արեւուն պայծառ փայլը տեղի տար
լուսնի ալօտ լոյսին տոջե : Այսպէս կրակին լուսով

մաիլ կ'ընէին, գրեթէ առանց շունչ առնելու, երբ ծե-
րունի ցեղապես խօսէր ապիտուկամորթին Գիրքին վրայ,
որ, եթէ գտնուէր, իրենց պիտի յայտնէր աշխարհը կա-
ռավարող Մեծ Ոզին և այն ուղին որու պարտին անոր
զոււակներն հետեւիլ իր բնակարանն համնելու համար։
Հնդիկն էր իրօք որ այս բաները կ'ըսէր։ Զեզի չըթուիր
թէ Սատուծոյ ձայնն էր որ Հնդկին ըրթունքով կը խօ-
սէր։ Այդպէս կը թուի ինծի։ Եւ չենք կրնար միթէ
ըսել լսողներուն համար, ինչպէս ըսուեցաւ Աբրահամու
համար, «Հաւատքով, երբ կանչուեցան անոնք, մորիկ
ըրին և ելան գացին՝ առանց զիսնալու թէ ուր կ'եր-
թան»։ (Թող տղայք խօսին չորս Հնդիկներուն Սէնթ-
Լուիս առաջման, ժամանման և նպաստակին վրայ։ Հար-
ցուցէք թէ ինչո՞ւ Զօր։ Քլարք իսկոյն չտուաւ անոնց
ինչ որ կ'ուգէին։)

Վարչականութեան . — Ի՞նչէ արդարութան
ու ծարաւի եղողներուն արտած խստամը : (Ոսկելէն
համար :) Երբ «Հեւսիսորեւմուտք եկէք և մնվի օգնեցէք»
աղաղակը լսուեցաւ երկրին մէջ, հովիւ ձէլուն լի և
բժիշկ Մարքը Հուիթմն լսեցին այդ կոչք և ըսին եր-
կուքն ալ . «Ահա ես, զիս զիկ» , » վեր . Հ. Հ. Սփու-
տինի և իր կինը Տր . Հուիթմնի հետ գացին, և երբ
որոշուեցաւ թէ մէն մի միսինար ուր պիտի սկսէր

գործել, պատահեցաւ որ Մը. Սփոլտինկ այն նոյն հովտին մէջ հաստատուեցաւ, ուր Ծակ-Քիթերը տարիներ առաջ իւրին ու Քլարքն հիւրընկալած էին: (Հովտին պատկերը ցուցէք և պատմեցէք ինչ որ Ծակ-Քիթերու բնաւորութեան վրայ կ'ըսուի «Ուսման Նիւթեր» վերնագրին տակ:) Այսպէս Ասաւուծոյ Խօսքը Ծակ-Քիթերուն արուեցաւ և անսնք սկսան սորվիլ սպիտակամորթին երկնային Գիրքը: (Կարդացէք Մատ. է. 7-11, և ըսել տուէք Ոտկեղէն համարը: Եթէ կարեի է, փակեցէք դասը՝ կարճ ալզօթքով մը երկնաւոր Հօրմէն խընդրելով որ ձեզի և ձեր աշակերտներուն միջոցներ ցոյց տայ ճշմարտութեան գիտութիւնը դրկելու անոնց, որ արդարութեան անօթի ու ձարաւի են:)

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ.—ԱԱՆՉՈՂՄ տղայց շատ շահեկան պիտի ըլլայ գիտնալ թէ սպիտակամորթին երկնային Գրիքը գնտուող Հնդիկներէն երկուքին իրական պատկերները կան իրենց Գործի Գրիքին համարու Եթէ երբեք օր մը Ռաշնկթըն քաղաքն երթան, կրնան զանոնիք տեսնել Սիթհասներն Հաստատութեան մէջ, Եթէ ուղիւն գիտնալ անունները միւս երկու Հնդիկներուն որ Սկյնթ Լուսիփ մէջ մեռան, ահաւասիկ. Թիփ-եա-լա-նա-ճէ-նին (Սկ Արծիւ) և Քա-ու-փու (Առաօտի Մարդ), Առաջներ, Միւս Մաքպէթչի կարծիքով, մին է անոնցյէ որ Լիւրին ու Քլարքը հերբերնկալեցին 1806ին,

Առակերտներու Գործի և Ռեսմանի Զիր

Կարգ մը դպրոցներու մէջ հարկ չդատավիր կըրտ-
սերագոյններուն Գործի Գիրք տալ ամառնային ամիս-
ներու համար, վասն զի դպրոցներու գործին լուրջ
արգելվ կըլլայ արձակուրդի եղանակը։ Այդ իսկ է
գիրքերը կրասերտագոյններու տալու կարեւոր պատճառ
մը։ Տղայք այդ տարիքին մէջ ունակութիւններ կը
կազմեն որ ցիկանս պիտի տեւեն, և ծանր սխալ պիտի
ըլլայ թոյլ տալ որ կորսացնեն անսնք ուսման այն ունա-

կութիւնները որ մասսմբ հաստատուած են : Սխալ է
նաև քաջալիքել սա գաղափարը թէ տարին միայն ինն
ամիս պէտք է կարդալ կամ ուսանիլ Սք. Գիրքը : Իրո-
ղութիւնն իսկ թէ տղուն աւելի դժուար է իր զործը
կատարել ամոռը՝ անոր լու պատեհութիւն մը կընծայէ
ին օնավագութեան մէջ մնե քայլեր առնելու :

Ամէն ջանք ըրեք որ ձեր աշակերտներն առնեն Գործի
Գիրքին չորրորդ մասը: Դուք ալ առեք ու գործածեցէք
անձամբ, և օրինաւոր ամէն գրգիռով տղաքը մղեցէք
ձեզի հետ կարդալ ամէն օր, ուր ալ գտնուեն, և հա-
ւատարմութեամբ կատարել գործը: Ծրագրեցէք ու ծա-
նուցէք դաշտային հացկերոյթ մը կամ ընկերային հա-
ւաքոյթ մը իրրե վարձք այնպիսիներու որ գործը կ'ամ-
բողջացնեն:

ՅԱԽԵԼՈՒԱԾ

Թոկեղէն Համարներ

Կրտսերագոյններու Նեանաբան. — Խօսքը կատարողներ եղէք, և ոչ թէ միայն լողներ: Յակ. Ս. 22ա:

Տարւոյ Նեանաբան. — Սրթուն կեցէք, հաւատաքի մէջ հասաստ կեցէք, ժիր եղէք, զօրացէք: Ա. Կոր. ԺԶ. 13:

Դաս Իէ. — Եւ բաւաւ անոնց, Գացէք բոլոր աշխարհ, ու աւետարանը քարոզեցէք բոլոր ստեղծուածներուն: Մարկ. ԺԶ. 15:

Դաս ԻԸ. — Եւ Պետրոս ըսաւ անոնց, Ապաշխարհցէք, ու ձեզմէ ամէն մէկը թող մկրտուի Յիսուս Քրիստոսի անունովը մեղքերու թողութեան համար, և Հոգւոյն Սրբոյ պարզեր պիտի ընդունիք: Գործ. Բ. 38:

Դաս ԻԹ. — Անոնք Պետրոսի և Յովհաննէսի համարձակութեանը նայելով, իմացան որ անոնք Յիսուսի հետ էին: Գործ. Դ. 13ա, գ:

Դաս Լ. — Ու երկինքէն ձայն մը լսեցի՝ որ կ'ըսէր. Դրէ, Ս.յունական երանելի են այն մեռելները՝ որոնք Տէրոջմով կը նեցին: Յայտ. ԺԴ. 13ա:

Դաս ԼԱ. — Ինձի համար վկաներ պիտի ըլլաք երուսաղէմի մէջ և բոլոր Հրէսասանի ու Սամարիայի մէջ ու մինչև երկրի ծայրերը: Գործ. Ս. 8ը:

Դաս ԼԲ. — Այն երկնային տեսիլքին անհնաղանդ չեղաց ևս: Գործ. ԻԶ. 19ը:

Դաս ԼԳ. — Նպատակը դիտելով՝ Քրիստոս Յիսուսով եղած Աստուծոյ վերին կոչումին մրցանակին կը վազեմ: Փիլիպ. Գ. 14:

Դաս ԼԴ. — Ո՞վ պիտի զտոէ մեզ Քրիստոսի սէրէն: տառապո՞նքը, կամ նեղութիւնը, կամ հալածա՞նքը, կամ սո՞վը, կամ մերկութի՞ւնը, կամ վասնգը, կամ սո՞ւը: Այս ամէն բաներուն մէջ ա՛լ աւելի յաղթող կ'ըլլանք անով որ մեզ սիրեց: Հոսով. Բ. 35,37:

Դաս ԼԵ. — Քաղաքած:

Դաս ԼԶ. — Ուրեմն գացէք բոլոր ազգերը աշակերտեցէք, մկրտեցէք զանոնք յանուն Հօր և Որդույ և Հոգւոյն Սրբոյ, սորվեցուցէք անոնց որ այն ամէն բաները պահեն՝ ինչ որ ևս ձեզի պատուիրեցի. և ահա ամէն օր ևս ձեզի հետ ևմինչև աշխարհին վերջը: Ամէն: Մատ. ԻԸ. 19,20:

Դաս ԼԷ. — Վասն զի ինչպէս անձրեւ ու ձիւնը երկինքէն կ'իջնէ և հոն չգառնար, հապա երկիրը կոռոզէ ու զանիկա պտղաբեր ու արգասաւոր կ'ընէ, ու ցանողին հունտ և ուտողին հաց կուտայ, իմ բեկնէս ելած խօսքն ալ այնպէս պիտի ըլլայ, ինծի պարապ պիտի չդառնայ, հապա իմ կամքս պիտի կատարէ, ու յաջողութեամբ ի գործ դնէ այն բանը՝ որու համար զանիկա լրկեցի: Ես. ԾԵ. 10,11:

Դաս ԼԸ. — Նեղութիւններու համբերէ Յիսուս Քրիստոսի բարի վիճուորի մը պէս: Բ. Տիմ. Բ. 3:

Դաս ԼԹ. — Երանի անոնց որ անօթի ու ծարու են արգարութեան, վասն զի անոնք պիտի կշանան: Մատ. Ե. 6:

Առնչակից Դասեր

Տէրունական Աղօթք (Մատ. Զ. 9-13, Ղուկ. ԺԱ. 2-4):

Ոսկեղէն Կոնոն (Ղուկ. Զ. 31, Մատ. Է. 12):
Տամնաբանեաց (Ել. Ի. 1-18):
Երկու Մեծ Պատուիրաններ (Մատ. ԻԲ. 37-39,
Մարկ. ԺԲ. 29-31, Ղուկ. Ժ. 27):
Սիրոյ Գլուխը (Ա. Կոր. ԺԳ.):
Հաւատոյ Գլուխը (Երբ. ԺԱ.):
Հովուի Սաղմոսը (Սաղ. ԻԳ.):
Ուզեւորի Սաղմոսը (Սաղ. ՃԻԱ.):
Քրիստոսի Ծննդեան Պատմութիւնը (Ղուկ. Բ. 8-20):
Մոգերուն այցելութիւնը (Մատ. Բ. 1-12):
Աստուած այնպէս սիրեց Աշխարհը (Յովհ. Գ. 16):

Աղօրք

Երկնաւոր Հայր, ըրէ զիս ուղիղի հաւատարիմ և
անսասան հետեւող: Կարող ըրէ զիս դժուարին գործեր
կատարել և արժանի՝ գժուարին գործերու կոչուիլ:
Պատեհութիւն տուր որ բարիք ընեմ ամէն օր: Միշտ
պատրաստ և յօժար ըլլամ օգնել ուրիշներու, նոյն իսկ
երբ հարկ ըլլայ զոհողութիւն կրկի: Տուր որ երբեք
չդադրիմ ընելէ ինչ որ պարտ է ընել: Ամէն:

ԿԱՄԱԿՈՐ**Երգ.—Ա.ՍՑՈՒԱ.ԾՈՐԴԻՒՆ ԿՇՐԹ.Ա.Ց ԿՈՌԻՒ**

- Աստուածորդին կ'երթայ կռուի,
Շահիլ պրսակ իրեն.
Եր դրօշն կարմիր կը ծածանի,
Ո՞վ կ'երթայ ետեւէն:
Այն որ քամէ վշտին քաժակ՝
Ցաւերու յաղթելէն,
Ան որ կըրէ խաչին տաժանք,
Ան կ'երթայ ետեւէն.

- Այն արծուերիբ նախավըկան
Որ տեսաւ ապագան՝
Տեսաւ Տէրը իր յաղթական,
Սէրն անոր անսահման:
Անոր նըման ներողաբար
Ցաւերու մէջ ամէն
Աղօթելով հեզ ու խնարհ,
Ո՞վ կ'երթայ ետեւէն:
- Ազնիւ խումբ մը ընտրեալներու,
Լեցուած Հոգւով Սրբով,
Արի սուրբեր տամնեւերկու
Կրակի դէմ անխռովով,
Բռնաւորին պրղպատ սուրէն,
Առիւծի ժանիրէն
Անվախ զացին ազատօքէն
Միշտ անոր ետեւէն:
- Քաջ բանակ մը — տըղայք, այրեր,
Կինսը եւ աղջիկներ —
Տէրոջ զահն են շրջապատեր,
Կը ցնծան խնդանուէր:
Անցան այս ցից ճամբան անոնք
Վլուանգ, վիշտ տեմնելէն.
Մեզի ալ, Տէր, տուր այն շընորհը —
Երթալ քու ետեւէն, Անգլ. Գր. Հ. Գ.

ՊԱՏՄՈՒԱՆՆԵՐ ԳԱՂՈՒԱԾԻ ՀԱՆԵԼՈՒԿԱՆԵՐՈՒ**Մածկուած Քազաբներ**

- Բեթանիա:
- Դերբէ:
- Տրովադա:
- Լիւստրա:
- Սամարիա:
- Անտիոք:
- Տարսոս:

• 111 •

ՊԱՏԿԻՆԻ

“Յիսուսի Համբարձումը” (Եթ չետք պոլուր և Պատաժն)

Թ. 3261—«ԵՐԿԱՍԱՀԵՄ, ԵՆԻՎԻԲԻ ՃՈՐՔԻՆ ՎՐԱՅԵՆ ԴԵՎ Ի ԶԻՐԵՆԵՎԱ
ԼԵՌ, ԻՒԽԱՍՏԵԼԵՔ ՀԱՅԵՆՈՒ»

Դիմացի բլրին կատարը կը տեսնենք միայն մէկ անկիւնն այն քաղաքին, ուր աշակերտները կը կհնային երբ մեր Տէրն անոնց երեւցաւ ու խօսեցաւ իր յարութենէն ետև. (Ղուկ. Իդ. 33-36): Քաղաքին տուները քիչ մը աւելի անդին են դէպ ի մեր ձախ կողմը և չեն երեկո:

Քաղաքին պարսպին Հարաւարեւելեան այդ անկիւշին աջ կողմէ կը տեսնուի քիչ մը կեզբն խոր ձորը, և աւելի անդին դէպ աջ ցից կերպով վեր կը բարձրանայ Զիթենեաց լեռան մէկ կողը: Բեթանիոյ մօտ այս լեռան վրայ էր որ աշակերտները վերջին անգամ մեր Տէրը տեսան իր յարուցեալ մարմնով (Ղուկ. ԻԴ. 50-52): Կրնանք ըմբռնել թէ իր Համբարձման վայրը Երուսաղէմէ քիչ հեռու էր, կամ, ինչպէս կըսէ Ղուկաս, «Հարաթ օրուան ճամբռ չափ», վեց փարասի կամ իրեք քառորդ մղոն (Գործ. Ա. 9-12):

ԴԱՍ ԻՆ

“Առաջին Քրիստոնեական Քարոզ”

Գ.10963—Պաւրի վորոցին բազմատար ըուկան, եւսարան
Զիբենեաց արեւելակողմիւ»

Ոչ ոք գիտէ ճիշտ տեղը, ուր աշակերտաները ժողով-ուած էին երբ Հոգին Սուրբ իրենց եկաւ։ Բայց տան մը վերնատան մէջ էին, որ շատ կը նմանէր սա տեսնուածներուն (Պարծ. Ա. 13)։

Սա նեղ փողոցն ի վար նոյելով կրնանք ըմբռնել
թէ ի՞նչ շուտապ խռնուեցաւ այն, երբ մարդիկ զարմա-
նալի գէպքը լսելով տան դրսի կողմը կայնեցան տւելի
բան լսելու և իմանալու համար: Բոլոր այդ մարդոց
խօսելու համար Պետրոս պատուհանը կամ տան տանիքն
եւած որպարս է (Փորձ, Բ. 14):

Սա մօտակայ տանիքներուն վրայէն դէպ տռաջ նայեցէք, և պիտի նշմարէք Զիթենեաց լեռան մէկ կողը քաղաքէն գուրս: Հոն, Քրիստոնեայ սա եկեղեցին աշտարակին մօտերն էր որ Պետրոս տեսաւ թէ մեր Տէրն աներեւոյթ եղաւ իր փառքը մտներավ (Գործ. Բ. 33-36): Պետրոս գիտէր թէ ի՞նչ բանի վրայ կը խօսէր, և իր առաջին քարոզը գործ տեսաւ (Գործ. Բ. 41):

የኢትዮ

“Պարուի և Օվկիանոսի Քաջաւրտուքիւնը”

թ. 3109—«Ճայռի գմբերը հիւսիսարեւմուտեն, Սողմոնի
ամարին դիրքը»

Սա ճիշտ մեր առջև գտնուող գեաինը Տաճարին
շը անակին մաս կը կազմէր առաքեալներուն օրպվ : Բուն
տաճարին շէնքերը վաղուց հետէ կործանած էին պատե-
րագիներու մէջ : Սա գմբէթաւոր ութանկիւն խոչոր
շէնքը Խալամեներու արդիական ուխտավայր է : Կը կանգնի
ճիշտ այն դիրքին վրայ, ուր կը գտնուէր ողջակէզի վա-
ղեմի սեղանը : Դիտեցէր թէ գմբէթաւոր շէնքը շրջակայ
մակարդակէն քանի մը ոտք վեր բարձրաւանդակի մը
վրայ է : Պատճառը աս է որ Տաճարին ներքին գաւիթ-
ներն արտաքիններէն աւելի բարձր կ'ըլլային իրբե խոր-
հըրդանշան ազօթել գացողներու մաքին և սրտին վեր
բարձրացման, Պեպոս ու Յովհաննէս և միւս առաք-
եալներն այդ ժամանակ դեռ կը պահէին երկրպագու-

թեան համար այս սրբարանը գտղու իրենց սովորութիւնը (Գործ. Բ. 46 և Գ. 1): Այսօր կարդ մը բարձր, զարդարուն դռներ կամ քարէ միջնորմներ կը տեսնենք վերի բարձրաւանդակը տանող սանդուխներուն գլուխը: Գեղեցիկ Դուռը, ուր կ'ապասէր կալլ (Գործ. Գ. 2, 3), այդ բարձրաւանդակին անդիի ծայրն էր դէպ ի ձախ կողմը: «Սողոմնի Սրահը», ուր ամբախը խռնուեցաւ Պետրոսի մտիկ ընելու համար, վարի մակարդակին վրայ երկարող միւնազարդ անցք մ'էր, զոր այս բարձրաւանդակին անդին կը տեսնենք ձախ կողմը (Գործ. Գ. 11):

Երբ Պետրոս ու Յովաննէս բանուարկուեցան, հաւանօրէն փակուեցան չենքի մը մէջ որ շատ մօտ էր սս մեր տեղին: Երկրին Հռոմայեցի տէրերը զինուորուկան ոստիկանատուն մը կը պահէին հոս, որպէս զի պատրաստ գտնուին, երբ խռովութիւն մը ծագի զիւրազրդիս մարդոց պատճառով, որ կընան գտնուիլ մեծ տօներու առիթով Տաճարն եկող ամբոխներուն մէջ (Գործ. Գ. 3):

ԴԱՍ 1.Ա.

“ՍԵԽՓԱՅՈՍ ՆԱԽԱՎԼԱՑԻ”

Թ. 3291—Ար. Սեխփայոսի Գուռը, Երուսաղէմի Արեւելեան մուտք, դուրսէն դիտուած:

Ի՞՞ գասը սերտելու տոփթով տեսանք Երուսաղէմի արեւելեան պարիսապը, Տաճարին հրապարակը և ետեւի տուները: Նոյն տեսարաններուն կրկին ներկայացումը օգտակար պիտի ըլլայ այսօր: Վասն զի գիտենք թէ քաղաքին Հրեայ խռովանը արեւելեան այդ պարսպին մէկ դռնէն եկաւ սպաննեկ Ստեփանոսը:

Հիմա հոգ, ըստ աւանդութեան ճիշտ այդ զրանքով, ուր Ստեփանոս քաշկրտուեցաւ զրեթէ հազար ինը հարիւր առօրի առաջ (Գործ. Է. 57, 58), ուրիշ բազ-

մութիւն մը կը տեսնենք ժամանակակից մարդոց: Մեր ետեւի կողմը քանի մը վեցիսակ կանգուն անդին գեախն յանկարծ կը վերջանայ ցից գահավէժ մը կազմելով Կեղանի խոր ծոր ծորն ի վար: Կ'ըսուի թէ Ստեփանոսի թշնամիներն այդ անդունդը նետեցին զայն և յետոյ քարկուեցին մինչև որ մեռաւ:

ԴԱՍ 1.Ա.

“ՓԻԼԻՎԱՊՈՍԻ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ”

Թ. 3142—«Հերովդի սիւնազարդ փոլրզը, օբեղ Սամարիոյ մեացորդները»

Այս քաղաքը, ուր Փիլիվապոս եկաւ մեր Տէրոջ պատգամը տալ, երևուն մզնէ քիչ աւելի հեռու սաղէմէ դէպ հիւսիսի: Շատ քիչ մարդ կը բնակի հոս, ստուները խեղճ, աղաստ զիւլ մը կը կազմեն աւելի անդին սա բլրին շուրջ: Սակայն Փիլիվապոսի օրով ամբողջ այս բլրը ծածկուած էր փոլրցներով, խռնութներով և տուներով: Վերը, մեր ձախ կողմի սարին վրայ, հոյակապ պատաս մը կար երկրին վեհապետին յատուեկ, անոր մօտ ալ մեծ տաճար մը հեթանոսական պաշտամունքի համար: Բնականաբար հոգ կը բնակէին կառավարական հարստութիւնը, բազաքական ծրագիրներ ունեցող շատ պաշտօնեաները: Կու գային գործով: Արքունիքի մարդոց և անոնց բարեկամներուն աղօւոր հագուստ, գոհարիքին, սուզ գորդ և ամէն տեսուկ ուտելիք ծախերու պատեհութիւն կար: Ուստի վաճառականներն հոգ կը հարստանային:

Փիլիվապոս հարուստ, աղքատ ամէն տեսակ մարդ կը տեսներ՝ քարէ այս սիւներու չարքով եղեկուած փոլրցն անցնելու պահուն: Կը տեսներ այդ սիւները յողիթ և անթերի, քանդակազարդ զեղեցիկ զլուխով և ամէնը

միտցեալ փայտի կրկար հեծանով կամ մարմարեալ տախտակով : Սիմոն մողն ու անոր տպուշ յաճախորդ ները դիտէին այդ փողոցը, ինչպէս մենք դիտենք մեր սեփական բնակավայրին փողոցները : Շատ անգամ Սամարացիներն այն սիւներուն քով կեցած կամ թերեւ անսնց կրթնած են Սիմոնի դարձին զարմանալիութեան և Պետրոսի ու Յովհաննէսի այցելութեան վրայ իրարու հետ խօսակցելով (Պորձ. Բ. 5-17) :

ԴԱՍ 16

“Սողոս Թարձի Եկատ Թամասկոսի Ճամբուն Վրայ”

Թ. 3176—«Դամակիո եւ իր պարտեզները, հիւսիսարևմասին»

Զենք զիտեր ճշտիւ թէ Դամասկոսի ճամբաւն ո՛ր կէտին վրայ ունեցաւ Սօլոս իր զարմանալի փորձառութիւնը։ Սակայն կրնանք բացարձակ վասահ ըլլուլ թէ սա է քաղաքը, ուր բերին զինք իր բարեկամները կոյր ու շփոթած վիճակի մէջ (Գործ. թ. 8)։ Մեր աշխեր սա ցած ու փոքր շէնքերն Խորամ գերեզմանատան մը դամբարաններ են։ Ասոնցմէ անդին կը ահանենք Արաբական գիւղի մը խեղճ անակները, որ չատ տաք և տիսուր կ'երեւին կիզիչ արեւուն մէջ։ Բայց այդ անակներէն ալ անդին, գեղեցիկ կանանչ ծառերու խիտ անտառակի մը միւս ծայրը, Դամասկոս քաղաքը կ'երեւի հաճելի վայր մը։ Ծեփուած պատերով քարաշէն տուններ իրարու չատ ծօտ կառուցուած են, ինչպէս արեւելցիներու առվորութիւնն է ընել։ Սակայն կը գտնուին նաև բաւական պարտէզներ կամ գալարաւէտ փոքր բացասաւաններ, վամն զի հոծ տամիքներուն միջև չատ տեղ ծառեր կ'երեւին սաղարթաւոր։ Եաւ տեղ նուռբ ու բարձր աշտառակներ կը սրանան վեր մոռներու կամ երկայնագոյուն

ծաղկիներու պէս։ Ասոնք Արաբական մզկիթներու վի-
ճարէները են։

«Աւղիղ Փողոցը (Գործ. թ. 11) տակաւին կը պահէ
իր գոյութիւնն ու հին անունը : Հարկաւ հիմա չկան
հազար ինը հարկեր տարի առաջուան տուները : Փլած
են անսնը և ուրիշներ շնուրած են անսնց տեղ : Բայց
դիտենք թէ այդ քաղաքին տուներէն մէկուն մէջ միզբ-
տուեցաւ Պօղոս : Հոն վերստացաւ իր տեսզորթիւնը և
հոն սկսու փութով ընել ամէն ինչ որ կրնար ընել իր
Տէրոջ համար, որու ծառայել կոչուեցաւ այնքան յան-
կարծօրէն (Գործ. թ. 17-20):

ԴԱՍ 19

“Աօղս (Պօղս) Կ'երպայ Սւետարանը Քարոզել”

թ. 11779—«Նախնական երկրագործութիւն և ինստրայի հիմ դիրքին
մօս զիւղի մը մէջ»

Երբ Պօղոս ու Բառնաբաս իրենց արտասովոր գործն ըրբին կիւստրայի մէջ, մարդիկը փոքր ու ցից բլուրի մը վրայ կը բնակէին քիչ մը հեռուն : Բայց այն հին դիրքը վազուց հետէ եքուած է : Այն ժամանակ իսկ ցուլիքը զորս հնթանոս քուրմն ուզեց զրհել՝ սա մօտակայ արտերուն մէջ գործածուած էին (Գործ. ԺԴ. 13) : Մւծ հոււանականութեամբ տէրն իսկ սա արաին, ուր մշականիր կը տեսնէնք աշխատող, այն ամբոխին մէջ եր ուր Պօղոս լիշեցուց թէ, անտեսանելի Հայրը, Աստուած Կենդանի, քանի՛ քանի անգամ հունձք աճեցուցած էր հոս իր արեւով ու անձեւներով (Գործ. ԺԴ. 15-17) : Շատ կարելի է որ կաղը զոր Պօղոս բժշկեց՝ յետոյ կըրցաւ հոս աշխատիլ և իր բաժինն ունենալ զիւղն գործերուն մէջ (Գործ. ԺԴ. 8-10) :

Ներէն մին եղաւ, լիւստրացի էր: Ինք կը տեսնէր միշտ ձիւնապատ լեռներու այս նոյն զդթան զոր ահա մենք կը տեսնէնք: Թիրևս իր տղայութեան ժամանակ կը փափաքէր լեռներէն անդին ճամբորդել օր մը: Եթէ կը փափաքէր իրօք, ահա հասաւ այդ փափաքին:

ԴԱՍ ԼԴ

“Պօղոս եւ Բանիասյեր”

Թ. 11089—«Փիլիպպէի դիրքը Պօղոսի բանտին ջախջախուած բեկութեքն»

Այս պատկերը գործածողը վար կը նայի բարձր ու ցից ըլուրէ մը , ուր Հռոմայեցիներն ամրոց մը և Հռոմի կառավարութեան դէմ (Գործ . Ճ.Զ . 21) ոնիր գործող-ներու յատուկ բանա մը ունէին : Պօղոսի օրով փողոց-ները կ'անցնէին մեր առջևի հարթ մակարդակին մէկ մասէն և տուներով ու խանութներով ծածկուած էր գե-տինը , Փիլիպպէ քաղաքը շատ տարի առաջ քանդուեցաւ՝ մասամբ զինուորներէ պատերազմի մէջ , մասամբ ալ երկրաշարժներէ , որով գրեթէ ոչինչ կը մնայ հիմա :

Սա փոշելից ճերմակ ճամբռն առաջին անկիսէն անդին փոքրիկ գետ մը կը տեսնենք. Հաւանօրէն ճիշտ այն գետն է, որու եղերքը լիդիա և իր բարեկամները շարաթ օրերը կը ժողովուէին կէսօրէ ետքը և Պօղոս կու տար աւետարանի պատգամը (Պող. Ճ. 12-15),

Ամենայն հաւանականութեամբ այս ըլլրին վրայ մկըրտեց Պօղոս բանտապետը երկրաշարժէն ետքը (Գործ. Ժ. 25-34) :

ԴԱՍ ԼԵՐԸ-ԴԱՍ ԼԹ

Պատկեր չլայ:

Ուսուցման Միջազգային Աստիճանական Դրութեան համեմատ Կրտսերագոյն Կարգի, այսինքն իննէն տասներկու տարեկան տղայոց, համար պատրաստուած Կիրակնօրեայ Դասերու քառամեայ դասընթացքին Ուսուցչի Դասագիրքին մասերը

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ

Հին ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մասն Ա
Հին ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մասն Բ
Հին ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մասն Գ
Հին ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մասն Դ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՀԵՐՈՍԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մասն Ա
ՀԵՐՈՍԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մասն Բ
ՀԵՐՈՍԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մասն Գ
ՀԵՐՈՍԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մասն Դ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ՄԱՏՔՈՍԵԱՆ

Դասընթացքի համարակալիք

00258697

2013

